

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἀπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν **ΑΘΗΝΑΙΣ** 15 Ἰανουαρίου 1869.

ΕΤΟΣ Α΄ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Θ΄.

Ἐν **ΑΘΗΝΑΙΣ** 15 Φεβρουαρίου 1869.

ΕΤΟΣ Α΄ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ι΄.

Η ΝΗΣΟΣ ΚΑΠΡΕΑ

**Η ΑΙ ΔΙΣΧΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΩΜΟ-
ΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.**

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε φυλλ. Ζ΄. καὶ Η΄.).

Ἄλλ' ὅτι βεβαίως δὲν εἶνε μυθολογικὸν πλάσμα περὶ τοῦ Τιβερίου ἢ ἤθεν εἶνε ἡ θεὰ τοῦ αἵματος· διότι ὁ Τιβέριος σήμερον εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Τιβέριος τῆς παραδόσεως, ὁ σκληρὸς καὶ ἀσπλαγχνὸς τύραννος, ὃν ἀπὸ παιδῶν συνειθίσαμεν νὰ καταρώμεθα. Μόνον

ἡ χρονολογία ἀπατᾷ ἡμᾶς, διότι μόνον ἐν Καπρέα ὁ εἰσποιηθεὶς υἱὸς τοῦ Αὐγούστου καθίσταται θηρίον ἄγριον. Προσπεῖ νὰ κορεσθῇ ἡ ὠμότης αὐτοῦ, νὰ ἰκανοποιηθῇ ἡ ἐκδίκησις, νὰ πῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὸ αἷμα. Αἱ λέμβοι ἀσκινοῦνται πεφορτωμέναι ἐκ κατηγορουμένων καὶ ὑπόπτων· ἡ Καπρέα ἔχει τὰς φυλακὰς αὐτῆς, τοὺς δημίους καὶ τὰς καλῶς ἐφευρημένους βασάνους. Ἐχει καὶ τὸ Καπιτώλιον αὐτῆς, ἧτοι ἀποτόμους βράχους, κατὰ μῆκος τῶν ὁποίων κυλιόνται διασχίζόμενα τὰ ἀθλια σώματα ἅτινα θὰ ἀποτελειώσωσι κτυπῶντες διὰ τῶν κωπῶν οἱ ναῦται οἱ περιμένοντες αὐτὰ ἐπὶ λέμβων.

Ὁ Τιβέριος εἶνε κάλλιστος δεσμοφύλαξ

ὡς καὶ Λουδοβίκος ὁ ΙΑ'. Ἐπισκέπτεται τὰς φυλακὰς ταύτας καὶ ἀναγνωρίζει ἐντελέστατα ἕκαστον δεσμώτην· εἰς αὐτὴν ἄρῃ τὰς βασάνους κατὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ συναίσθηματα. Ὅτε δεσμώτης τις κατὰ τὴν ὁμοίωσιν αὐτοκτονήσῃ, ὁ Τιβέριος στεναρίζει· ὁ Καρβίλιος, ἐκφωνεῖ, μοὶ ἐξέφυγεν. Ὅταν τὰ θύματα ζητῶσι παρ' αὐτοῦ ὡς χάριν νὰ δώσῃ αὐτοῖς τὸν ὑστατον κτύπον· ἀδὲν εἰμεθα, ἀποκρίνεται, ἀκόμη ἀρκετὰ φίλοι. Ἡ δὲ αἵματος ἀναπτύσσεται, ἡ ἀνάγκη βιαιῶν συναισθησῶν καθίσταται ὁσημέραι ἐπαισητοτέρα, ἵνα ἐξερεθίσῃ τὴν νάρκην τοῦ ἐξηνητημένου τούτου φιληδόνου. Αἱ ὑποψίαι προστίθενται εἰς τὰ ἐγκλήματα, αἱ ἀγρυπνίαι εἰς τοὺς ἡμερησίους φόβους, ὁ τρόμος εἰς τοὺς πόθους τῆς ἐκδικήσεως. Συμβουλευεταί ἀεὶ τὰ ἀστρά καὶ τοὺς οἰωνούς· πάντες ὅσοι φαίνονται προσωρισμένοι εἰς λίαν λαμπρὰν τύχην καταδικάζονται πρώτοι. Ἡ οἰκογένεια, οἱ φίλοι αὐτοῦ εἶνε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκτεθειμένοι. Νέφρων ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐξορισθεὶς εἰς τὴν νῆσον Ποντικὴν ἠναγκάσθη ν' αὐτοκτονήσῃ. Δροῦσος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀποθνήσκει ἐκ τῆς πείνης εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Παλατίου. Ἡδὴ τρία μόνον ἢ τέσσαρα μέλη ὑπολείπονται ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ συμβουλίου, ἦτοι τῶν εἰκοσι γερουσιαστῶν οὗς αὐτὸς ἐκεῖνος εἶχεν ἐκλέξει διὰ τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ τοὺς ὁποίους φονεύει ἅμα τῇ ἐλαχίστῃ ὑποψίᾳ. Ἐπι πλέον διατάσσει νὰ φονεύσῃ τοὺς δύο ἐπαίρους τῆς νεότητος αὐτοῦ, οἵτινες εἶχον μὲν ἀκολουθήσει αὐτὸν εἰς Ῥόδον κατὰ τὴν ὀκταετη αὐτοῦ ἐξορίαν, ἐπὶ τοῦ Ἡσουλίνου ὄρους κατὰ τὸν χρόνον τῆς δυσμενείας τοῦ Αὐγούστου, εἰς Καπρέαν πρὸ τριῶν ἐτῶν, οἵτινες τέλος εἶχον γίνεαι μέτοχοι τῆς καλῆς ὡς καὶ τῆς κακῆς αὐτοῦ τύχης, ἐκαλοῦντο δὲ ὁ μὲν Οὐασκουλάριος Ἀττικὸς, ὁ δὲ Ἰούλιος Μαρῖος.

Ἐν μιᾷ λέξει ὁ Τιβέριος κατανατᾷ εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην ἣτις καλεῖται φρενιτικὴ· καταλαμβάνεται ὑπὸ σπασμῶν οἵτινες ἀνήκουσιν μᾶλλον εἰς τὰ θηρία ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ θηρία ὀδηγοῦνται κάλλιον ὑπὸ τοῦ ἐνοστικτοῦ ἢ ὁ τυραννὸς ὑπὸ τῶν νεύρων αὐτοῦ ἐξερεθιζομένων. Οὕτως ἡ καταπίεσις ἐπιφέρει αὐτῷ

τρόμον· μόλις τὰ νέφη ἀρχίσωσι νὰ ἐπισωρεύονται, ἐκεῖνος στέφεται δάφνη, ἐπειδὴ ἡ δάφνη ἀπομακρύνει τὸν κεραυνόν. Οὕτω βλέπων ἐξ ἀπροσδοκῆτου παριστάμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ Ῥόδιόν τινα ὅστις εἶχε ξενίσει αὐτὸν, διατάσσει νὰ συλλάβῃ καὶ βασανίσωσιν αὐτὸν ἄνευ λόγου· καὶ εἶτα νὰ φονεύσῃ ἵνα ἐξαλειφθῇ τὸ ἴχνος πλάνης λιαν παρῶρος ἀναγνωρισθείσης. Οὕτω διατάσσει νὰ συλλάβῃσιν ἀλιεῖα τινὰ ὅστις ἀναβρίχθη εἰς τὴν βράχων προσέφερον αὐτῷ μέγιστον ἰχθύν· καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου ἐκδικεῖται διατάσσει νὰ μαστιγώσῃ διὰ τοῦ ἰχθύος τὸ πρόσωπον τοῦ λιαν ἀφωσιωμένου δυστυχούς ἀλιεῖος καὶ ὅτε ὁ ἀληθὴς οὗτος Νεαπολίτης συνέρχεται θεωρῶν ἑαυτὸν εὐτυχῆ διότι δὲν ἔφερε καὶ μεγάλην τινὰ καρβίδα ἣν εἶχεν ἐν τῇ λέμβῳ αὐτοῦ, ὁ Τιβέριος στέλλει νὰ ἀναζητήσῃσιν τὴν καρβίδα ἵνα ἀποσχίσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀλιεῖος διὰ τοῦ ὀστράκου αὐτῆς. Τί νὰ εἰπῶμεν πλέον; Ἄν τὸ φερόμενον αὐτοῦ σταματήσῃ τυχόν ἐντὸς θαμνῶν, ὁρμᾷ ἐκεῖνος, καταβάλλει τὸν πραιτωριανὸν ἑκατόνταρχον τὸν φωτίζοντα τὸν περὶπατον αὐτοῦ καὶ ἀφίνει αὐτὸν νεκρὸν.

Τοιαῦται πράξεις εἶνε πράξεις φρενητικῶντος, μανιώδους· οὐδεὶς δύναται ν' ἀποκρούσῃ ὅτι κατάστασις τοιαύτη εἶνε διαρκῆς διατάραξις τοῦ ἐγκεφάλου, καταληφθέντος ὑπὸ παροξυσμῶν μανίας. Ὁ Τιβέριος ἄλλως εἶχεν αἰσθανθῆ ῥοιοὶ προαισθημὰ τι τῆς φρενητικῆς ταύτης ἣτις εἶνε ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα τῆς ἀκρασίας καὶ βουλήσεως ἀχαλινώτου. Ὅτε ἡ γερουσία ἠθέλησεν ν' ἀπονεύμῃ αὐτῷ διὰ ψηφίσματος τὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς πατρίδος (οἷον ὄνομα! οἷα γερουσία!), ὁ Τιβέριος ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ἐννομοί πάντοτε ὅμοιοι ἑμαυτῷ, οὐδέποτε νδὲ θὰ μεταβάλλω χαρακτῆρα ἐφ' ὅσον τὸ βλογικὸν μου ἔσται ὑγιές· ἀλλὰ φυλαχθῆτε ἐμῆ δεσμεύσῃτε ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῶν πράξεων ἀνδρῶν ὃν συμβάν τι ἠδύνατο νὰ ἀλλοιωθῆ. Τὸ συμβάν λοιπὸν τοῦτο ἐπῆλθε, παρήχθη ἡ ἀλλοίωσις αὕτη, ἐπραγματώθη ἡ διατάραξις ἐκείνη τοῦ λογικοῦ ἣν εἶχεν ἐκεῖνος εἰς ἐποχὴν καλλιτέραν προαισθανθῆ. Διότι ἡ συνήθεια τῆς ἀκολασίας, τοῦ αἵματος ἡ ὄρεξις, ἡ αἰφνιδια καὶ κατὰ

φύσιν ὁμοίτης ἢ παρακολουθοῦσα τὴν θεὰν προσκόμματος τινος, ἀντικειμένου τινός ἀδιαφόρου, ἀνθρώπου ἀβλαβούς προβάλλοντος πρὸ ἡμῶν εἶνε ἡ μανία, εἶνε ἡ χειρίστη τῶν μανιῶν· ἡ φρενιτικὴ.

Εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον ἀληθὴς ὅτι ὁ Τιβέριος ἀπώλεσε πᾶσαν αὐτοδιοίκησιν, πᾶν κράτος ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐκτου βουλήσεως, πᾶσαν ἀνάμνησιν τῶν προτερημάτων τῆς νεότητος αὐτοῦ καὶ τῶν καθηκόντων τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, ὥστε καθίσταται ἀνάξιος προσοχῆς. Ὁ καλὸς ἐκεῖνος στρατηγός, ὁ ἀκριβὴς διοικητὴς, ὁ φιλεργὸς ἐπιτηρητὴς πολυπλοκου ἀλύσεως λειτουργῶν ἐκτεινομένων ἐφ' ὅλης τῆς τότε γνωστῆς γῆς εἶνε παραδεδωμένος εἰς τὴν ὀκηριαν, παραιτεῖται τῆς διεκπεραιώσεως τῶν ὑποθέσεων, δὲν ἔχει πλέον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑλικῆς ἐργασίας οὔτε τὴν μηχανικὴν ἱκανότητα ἣν συνεπιφέρει ἡ ἐξίς. Ὁ Τάκιτος εἰκονίζει αὐτὸν κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη διὰ τῶν λέξεων *incertus animi, fesso corpore, ἀβέβαιος τὴν ψυχὴν, καταβεβλημένος τὸ σῶμα. Καὶ ὄντως* ἀποθνήσκουσιν οἱ γερουσιασταὶ καὶ ὁ Τιβέριος δὲν ἀντικαθιστᾷ αὐτοὺς, ἀποθνήσκουσιν ἄνδρες ἐκ τῆς ἰππάδος τάξεως καὶ δὲν ἀντικαθιστᾷ αὐτοὺς, οἱ στρατιωτικοὶ χιλιάρχοι ἀποθνήσκουσι καὶ ἐκεῖνος ἀφίνει τὰς λεγεῶνας ἄνευ ἀρχηγῶν ἀποθνήσκουσιν οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἀφίνει τινὰς αὐτῶν ἄνευ διοικητῶν ἢ μᾶλλον ἐὰν διορίζῃ διατάσσει νὰ ἔλθωσι παρ' αὐτῷ καὶ κρατεῖ μέχρις οὗ παρέλθῃ ὁ χρόνος τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ἐν ᾧ ἄσημοι ὑπαρχοὶ κυβερνοῦσιν αὐτ' ἐκείνων. Ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Συρία ἔμειναν πλεῖστα ἔτη κατὰ συνέχειαν ἄνευ διοικητῶν. Ταῦτοχρόνως δὲ οἱ βάρβαροι προσβάλλουσι τὰ σύνορα· ἡ Ἀρμενία πορθεῖται ὑπὸ τῶν Πάρθων, ἡ Μυσία ὑπὸ τῶν Δακῶν καὶ Σαρματῶν, ἡ Γαλατία παραδίδεται εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Γερμανῶν. Ὁ Σουητικὸς λέγει ῥητῶς ὅτι τοσοῦτ' βαθεῖα εἶχε καταστῆ τοῦ Τιβερίου ἡ ἀφροντισία, ὥστε οὐδὲ περὶ τῆς τιμῆς οὐδὲ περὶ τῶν κινδύνων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ ἐμερίμα πλέον (1).

(1) *Reipublicae curam usque adeo abiecit... magno dedecore imperii, nec minori discrimine* (Βίος Τιβερίου 47).

Ταῦτοχρόνως ἠσθάνετο ὅτι ὑπὸ πάντων ἐμισετο μὲ μίσος, ὅπερ καθ' ἑκάστην αὐξάνον ἐδίδο θάρρος εἰς τοὺς ἐπὶ τὸν θάνατον ἀγομένους. Οἱ κατάδικοι ἐπορεύοντο ἐπὶ τὸν θάνατον ὑβρίζοντες αὐτόν. Συνετίθεντο κατ' αὐτοῦ λίβελλοὶ τῶν ὁποίων ἡ κυκλοφορία δὲν περιωρίζετο πλέον εἰς μόνην τὴν Ῥώμην καὶ οἵτινες ἐφθάνον μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου. Εὗρισκε τοιοῦτους εἰς τὴν ὀρχήστραν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Καπρέας, τῆς Νεαπόλεως ἢ τῆς Ἀτέλλας. Οἱ βάρβαροι ἐξυβρίζον αὐτὸν διὰ πρέσβων· αἱ προσβολαὶ ἀφικνοῦντο ἐκ τῶν μᾶλλον ἀπομακρυσμένων χωρῶν. Ἐλαβεν ἐν τοῖς ἄλλοις ἐπιστολῆν τοῦ βασιλέως τῶν Πάρθων Ἀρταβάνου, ἐξαγοιώσασαν τέλος αὐτόν, ἐν ᾗ οὗτος κατεμέμεφετο αὐτοῦ τῶν ἀκολασιῶν, τῆς ἀνανδρίας, τῶν ἐγκλημάτων, τῶν συγγενικῶν φόνων· ἀνεμίμησκον αὐτῷ ὅτι ἦν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀρᾶς τῶν Ῥωμαίων καὶ ὑπεχρέου ν' ἀποδώσῃ δικαιοσύνην, δίδων δι' ἐκουσίου θανάτου ἐν τέρμα εἰς τὰ δεινὰ τοῦ κράτους καὶ εἰς τὸ μίσος τῶν πολιτῶν πάντων.

Ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ ἐκεῖνος ἠσθάνετο ἑαυτὸν μισούμενον ὑπὸ τοῦ κόσμου ἐμίσει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ συχνάκις ἐπανελάμβανε τὸν στίχον Ἑλληνὸς τινος ποιητοῦ

Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μυχθῆτω πυρί.

Τὰ δὲ ἐπιζῶντα τῶν μελῶν τῆς οικογενείας αὐτοῦ ἦσαν δι' αὐτὸν θέαμα μισητόν, ἐν ᾧ ἀνεζήτει ν' ἀνεύρῃ τὴν γεννωμένην ὁμότητα καὶ ὅτι ἔχει ἡ ἀνθρωπότης αἰσχρότερον. Ἡμέραν τινὰ προσκαλεῖ παρ' αὐτῷ τὸν ἔγγονον Τιβέριον Γέμελλον ἔτι λιανέον, ὥστε νὰ δύναται νὰ βασιλεύσῃ καὶ ἐναγκαλιζέται αὐτὸν πρὸ τοῦ Καλιγούλα, τοῦ ἀναθεθεγεμένου διαδόχου αὐτοῦ. Προσβλέπει ὑπόδρα τὸν Καλιγούλαν καὶ ἀνακαλύψας ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐκ οἶδα ποῖαν ἀγρίαν λάμψιν, λέγει αὐτῷ ψυχρῶς ἀθὰ φονεύσῃς τὸν νεανίαν τοῦτον, ἀλλ' ἄλλος τις θὰ φονεύσῃ σε, συνοψίζων ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις λέξεσιν ὅλην τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ τελειωτικὸν δίδων ἀπόφθεγμα περὶ τῆς αὐτοκρατορίας.

Ἄλλ' ἐν τῇ ἀπανθρωπίᾳ καὶ μισανθρωπίᾳ αὐτοῦ οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐμίσει ἑαυτὸν ὁ

Τιβέριος, μὴ δυνάμενος νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἄνευ ἀπαρεσκείας. Ἡ τύψις τοῦ συνειδότος ἦν συνήθως ἀποδίδουσι εἰς τὰς εὐγενεῖς συνειδήσεις δὲν φεῖδεται οὐδὲ τῶν ἐπισημοτέρων κακούργων, ἀλλὰ λαμβάνουσα ἄλλην μορφήν μετασχηματίζεται εἰς τὴν βίαν ἢ εἰς θάνατον καταδίκη οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τύψις τοῦ συνειδότος εἰς μείζονα βαθμόν. Ὁ Τάκιτος ἐφαρμόζει εἰς τὸν Τιβέριον τὴν ἐξῆς σκέψιν, δάνεισμα ἐξ ἀρχαίου τινὸς σοφοῦ. « Ἄν ἦνοιγετο ἡ καρδία τυράννου τινὸς, ἢ ἠθελεν ἀποδειχθῆ αὐτῇ διατετρημένη καὶ πεπληρωμένη. Ὡς σῶμα τι ἀποσχίζεται ὑπὸ τῶν μαστιγώσεων, οὕτως ἡ ψυχὴ ἀποσχίζεται ὑπὸ τῆς ὠμότητος, τῆς ἀκολασίας, τῆς ἀδικίας. » Ἄλλως θέλετε τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ Τιβέριου; Σώζεται ἡ ἀρχὴ ἐπιστολῆς τινος, ἣν ἔγραψεν ὁ τυράννος πρὸς τὴν γερουσίαν, αὕτη. « Τί νὰ γράψω ὑμῖν, Συγκλητικὸι Πατέρες, καὶ πῶς νὰ γράψω; ἢ μᾶλλον τί νὰ μὴ γράψω ὑμῖν κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις. Ἄν ρειξεύρω τοῦτο, εἶθε οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαιναι νὰ μοὶ ἀποστείλωσι θάνατον ἔτι σκληρότερον τοῦ καθ' ἐκάστην καταβιβρώσκον πτός με. »

Ἡ ἀλήθεια μεγαλοπρεπῆς καὶ παρήγορος! ὦ ἐξομολόγησι πλήρης εὐλικρινείας! ὦ ἠθικὴ ἐκδικουμένη! ὦ θρίαμβος τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν!

Ἡ Ῥώμη εἶνε ὑποπόδιον τοῦ Τιβέριου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν ὁ Τιβέριος οὗτος εἶνε ὁ ἀθλιώτερος τῶν Ῥωμαίων! Εἶνε ὁ τρόμος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλ' οὐδεὶς ἐν ὅλῃ τῇ αυτοκρατορίᾳ εἶνε μᾶλλον ἐκείνου ἀντάξιος περιφρονήσεως σύναμα καὶ ἐλέους.

Εἰς τὴν Ῥώμην ταύτην, ἢ ἀπεχθαίνεταί, ἢν ἀποθεκατίζει, ἢν φοβεῖται, πλησιάζει κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν δραστηριωτέρων ἐναντίον τῆς πατρίας τοῦ Σηϊάνου καταδρομῶν. Ὁ μέγας δικασπὸλος τῆς Καπρέας, θέλων νὰ ἐπισπεύσῃ τὸν ζῆλον τῶν ὑπάτων, τὰς θανατικὰς ἀποφάσεις τῆς γερουσίας, τὸ ζῆφος τοῦ Μάρκου καὶ τῶν δημίων, εἶχε καταλάβει τὴν Καμπανίαν καὶ προὔχωρει κατὰ τῆς Ῥώμης χωρὶς ν' ἀργοπαρήσῃ καθ' ὁδὸν πλέον ἐνὸς ἢ δύο ἡμερο- νυκτίων ἄρκεται ἵσαν αἱ ἐπιδείξεις αὐταί.

Ἄλλως οὐκ οἶδα τίς ἀπόκρυφος κίνησις ὤθησεν αὐτὸν δις πρὸς τὴν αἰώνιαν πόλιν ποθοῦντα νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτῆς. Τὸ πρῶτον ἐπέβη πλοίου τινὸς, διεπέρασε τὸ ἐν Ὠστία στόμιον τοῦ Τιβέρεως, κατόπιν δὲ ἀνερχόμενος διὰ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ πλήρων ἀναμνήσεων σοβαρῶν καὶ ἡσύχων διὰ τοὺς εὐδαίμονας τῶν περιηγητῶν ἢ διὰ τὰς τιμίας συνειδήσεις ἐφθασεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἰανούλλου ὄρους. Περιεγράψαμεν ἀλλαχόθι τὸ ὑπερμέγεθες θέατρον ὅπερ διαταγῇ τοῦ Αὐγούστου εἶχεν ὀρυχθῆ ἵνα ἐν αὐτῷ πληρωθῆντι δι' ὕδατος ἐπιδειχθῆ τὸ θέαμα γιγαντώδους ναυμαχίας, καθ' ἣν ἐσφάγησαν 30,000 αἰχμάλωτοι εἰς δύο ἐναντίους στόλους διηρημένοι. Ἀργότερον ὁ Αὐγούστος εἶχε μεταβάλει τὸν χώρον τοῦτον εἰς κήπους εὐποτίστους οὓς ἀπεκάλουν κήπους τῶν Καισάρων. Οἱ κήποι οὗτοι ἐγειτόνευον μὲ τὸ νέον μέγαρον τοῦ Βατικάνου. Ὁ Τιβέριος κατέβη, διήλθε τινὰς ὥρας ἐντὸς τῶν κήπων τούτων, ἐπέβη πάλιν τοῦ πλοίου αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Καπρέαν. Οὐδένα εἶδε καὶ οὐδεὶς εἶδεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἔσχε τὴν φροντίδα νὰ παρατάξῃ κλιμακῆδὸν ἐπὶ τῆς μίαις καὶ τῆς ἄλλης τῶν ὄχθων τοῦ Τιβέρεως πραιτριανούς, οἵτινες ἀπεμάκρυνον διὰ λογισμάτων τοὺς περιέρχους ἢ τοὺς διαβάτας.

Τὸ δεύτερον, ὀλίγω πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἦλθε διὰ ξηρᾶς, ἔλαβε τὴν Ἀππίαν ὁδὸν καὶ ἐφθασε μέχρις ἀποστάσεως ἑπτὰ μιλίων ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Ἔσθη ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου ὄροπεδίου, ὅθεν τὸ βλέμμα περιβάλλει ἐν τῶν ἡμερωτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων τοῦ κόσμου θεαμάτων, τὴν πεδιάδα τῆς Ῥώμης· εἶδε τὰ τεῖχη τοῦ ζερβίου Τυλλίου, τοὺς ναοὺς μετὰ τῶν προμετωπίδιων καὶ τῶν λαμπρῶν αὐτῶν χρωμάτων, τὸ Καπιτώλιον μετὰ τῶν γεισμάτων αὐτοῦ, τὸσαῦτα μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα ἐπισεσωρευμένα ἐπὶ τῶν ἑπτὰ λόφων, τὸν ναὸν τοῦ Παλατίνου Ἀπόλλωνος, ὅστις ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν θέσιν τοῦ οἴκου τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ οἴκου. Μόλις ἐθεώρησεν ἄναυδος τὴν μητρόπολιν τοῦ κόσμου καὶ ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὰ βήματα αὐτοῦ, ὡς εἰ ὑπὸ ἀνικητοῦ τινὸς δυνάμειος διωκόμενος. Οὕτως ἡ πόλις ἐκείνη ἦν εἶχε

πληρώσει ἀληθῶν καὶ ἐγκλημάτων ἔ- τρεπεν εἰς φυγὴν διὰ μόνης τῆς θέας αὐτῆς τὸν ἀνανδρον ὅστις καθ' ὄλον αὐτοῦ τὸν βίον εἶχε φυγαδευθῆ πρὸ ἐκείνων οὓς ἐφοβείτο, πρὸ τοῦ Αὐγούστου, πρὸ τῆς Λιβίας, πρὸ τοῦ Σηϊάνου μέχρις οὗ ἀποπεμφθῆ εἰς ἄντρον τι ὡς θηρίον. Κατελήφθη ὑπὸ φόβου, διότι πέπλος αἵματος καὶ πένθους ἀνύψουτο μετὰ αὐτοῦ καὶ τῆς αἰωνίας πόλεως· ἐνόμισεν ὅτι ἀκούει τὸν κρότον τῶν ἀλύσεων καὶ τὴν συμφωνίαν τῶν καταρῶν ἃς ὁ ἄνεμος μέχρις αὐτοῦ ἔφερεν· αἱ ἐκδικήτρια Ἐρινύες ἐβασάνιζον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καρδίαν, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως παρίστατο πρὸ αὐτοῦ ἐναέριον τὸ φάσμα τῆς καθημαγμένης πατρίδος ἀνορθουμένης ἵνα ἐπιφέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸν δῆμιον αὐτῆς.

Τὴν ψυχὴν τεταραγμένην διὰ παντός· ἔχων ὁ Τιβέριος θέλει νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὸ ἀναχωρητήριον τῆς Καπρέας, ἀλλὰ δὲν θέλει φθάσει ἕως αὐτοῦ, διότι ὁ θάνατος τὸν περιμένει κατὰ τὸ Μισσηνὸν ἀκρωτήριον, ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Λουκούλλου. Ὁ τῆς αὐλῆς ὑπαρχος Μάκρων καὶ ὁ Καλιγούλας εἰσὶ μετ' αὐτοῦ καὶ θέλουσι ἐπισπεύσει τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμάς, ἀνυπομονούντες δὲ νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ εἰδεχθοῦς τούτου ἐπιθανάτου· θέλουσι πνίξει αὐτὸν ὑπὸ τῷ στρώματι.

Θάνατος ἀντάξιος τοῦ Τιβέριου, ἀντάξιος ἐνὸς μανιώδους! Διίσχυρίζονται τινὲς ὅτι εἰς ἐποχὰς πλησιεστέρας τῆς ἡμετέρας βάρβαρον ἐθιμον κατεδίκαξε πάντα τὸν ὑπὸ ὑδροφοβίας καταλαβανόμενον εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὴν ἀγωνίαν αὐτοῦ βιαίως ἐπιτεμνομένην, ὅτε οἱ παροξυσμοὶ τῆς λύσεως ἐπνύζανον. Ἡ ὑπὸ στρώμα κατὰπνιξις τοῦ πάσχοντος ἦτο ἐπιτετραμμένη ἦν μάλιστα εὐσεβῆς πράξις ὡς ἐνόμιζεν ἡ ἐκπληρούσα οἰκογένεια. Ὁ Τιβέριος λοιπὸν ἀπέθανεν ὡς ἐάν εἶχε δηχθῆ ὑπὸ λυσσάντος κυνός· ἐπνίγη ὑπὸ τῶν οἰκειῶν αὐτοῦ φοβουμένων τὴν τρομερὰν αὐτοῦ νόσον. Τοῦτο ἦτο φυσικόν, λογικόν, διότι εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς ἀπεχθεστάτης λύσεως. Εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ ἔρρεε τὸ τρομερώτερον δηλητήριον, ὁ κόρος καὶ ὁ ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ κόμπος. Τὸ τὰ πάντα ἐπιθυμῆν μετὰ μέσων ὀλίγων, τὸ τὰ

τετυφλωμένου, τὸ παρομοιάζειν ἑαυτὸν πρὸς θεὸν μετ' ὀργάνων ἀνισχύρων καὶ ὕλης εὐθράστου, εἶνε ὁ βέβαιος πρὸς τὴν μανίαν δρόμος. Τὸ μέτρον, ἡ εὐσταθεια, οἱ ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τεθειμένοι ὅροι εἶνε αἱ βάσεις πάσης κοινωνίας. Ἄν ὑπάρχει πλέον ἰσορροπία ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἢ τὸ ἀτομον ἦνε ἀχαλίνωτον, οὐδὲ ἀρετὴ διὰ τὸ ἀτομον ἢ ἡ κοινωνία δὲν ἔχῃ ἰσχύιν ἐπ' αὐτοῦ. Ὀμιλούμεν πρὸ ὀλίγου περὶ φρικώδους τινὸς ἀσθενείας· ἀφετέ με νὰ δανεισθῶ καὶ ἄλλην τινὰ παραβολὴν συνίθῃ εἰς τὴν ἰατρικὴν, ἵνα καταστήσω τὴν ἰδέαν μου εὐνόητον. Ὅτε ἰατρός ἐπιθέτει σικύας, ὅτε δὴλα δὴ ἀφαίρει ἀπὸ μέρους τινὸς τοῦ σώματος τὴν πῆσιν τοῦ αἵρος, πάραυτα τὸ μέρος τοῦτο τοῦ σώματος ἐξογκοῦται καὶ πληροῦται πύθου. Ὡσαύτως ἡ ψυχὴ ἀφ' ἧς ἀφαιρεῖται ἡ ἀτμὸσφαιρα τῆς δημοσίας γνώμης καὶ ἡ πίεσις τῶν νόμων φυσίᾳ, πληροῦται ὑπερφοροσύνης, πικρίας, ἀυθαδείας μέχρις οὗ τὸ ἀπόστημα σχηματισθῆ καὶ διαφράγῃ.

Μὴ ζητῆτε ἐν τῷ Τιβερίῳ, ὡς ἐνίστε ποιοῦσιν, οὐδὲ Λουδοβίκον τὸν ΙΑ'. διότι Λουδοβίκος ὁ ΙΑ'. ἤθελε τὴν ἐνόητα τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς βασιλείας, οὐδὲ Λουδοβίκον τὸν ΙΕ', διότι Λουδοβίκος ὁ ΙΕ'. ἦτο φιλήδονος εὐήθης. Ζητήσατε ἐν αὐτῷ μᾶλλον, καὶ θὰ ἦνε τοῦτο ἀρίστη διδασκαλία, τὸ ἀξιοληθηνότατον τῶν θυμάτων τῆς ἀπολύτου ἰσχύος. Ὁ Τιβέριος δὲν ἦτο παντάπασι τέρας· ὁ Τιβέριος ἦτο ἄνθρωπος οἷοι ἡμεῖς, κάλλιον μάλιστα ἡμῶν πεπρωτισμένος. Ὁ ἀπόγονος οὗτος τῶν ἐνδόξων Κλαυδίων, ἂν ἤθελε ζῆσαι εἰς καιρὸν ὁμαλὸν καὶ εἰς χώρον ἐλευθέρων, ἢ ἠθελεν εἶσθαι κάτοχος ἑαυτοῦ καὶ ἐπομένως ἰσχυρὸς, ὡφέλιμος καὶ ἐπομένως εὐτυχῆς, ἢ ἠθελεν ἴσως καταλίπει δόξαν ἀγνήν ὡς οἱ πλείστοι τῶν προγόνων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐγενήθη καὶ πύξθη ἐν κοινωνίᾳ νοσῶδει. Ἰπὸ παραδειγμάτων βδελυρῶν περιστοιχιούμενος, ὑπέικων εἰς τὸ μόλυσμα τῆς παντοδυναμίας, ἐγκώρισεν ὅλας τὰς ὀρέξεις, ὅλας τὰς ἀνομοιότητας, ὅλα τὰ πάθη ὑπέστη τὴν ταπείνωσιν, τὸν φόβον, τὴν ἀπελπισίαν, τὴν ἐκουσίαν δουλείαν, τὴν ἐξορίαν, πρὶν ἀποτομὸς τῆς τύχης τροπὴ ῥίψη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐξητυλιζόμενον καὶ ἐκλυτον ἐν τῷ

μέσω τῶν κινδύνων, τῶν προδοσιῶν, τῶν καλακειῶν, τῶν ὑποψιῶν. Ὡστε ὑπέστη ἐπὶ ἡμῖσιν σχεδὸν αἰῶνα ἀνηθικοποιήσιν βραδείαν ἥτις ἐταπείνωσε καὶ κατεβίβασεν αὐτὸν κάτω τοῦ κτήνους, ἥτις ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν λύσσαν καὶ τὴν μανίαν. Ὁ ἐπαξίως ἐπάρατος τύραννος ἀρχεται ἀπὸ τῆς Καπρέας καὶ εἰς αὐτὴν τελευτᾷ.

Ὁ Τιβέριος λοιπὸν εἶνε εὐγλωττος καὶ φρικτὴ ἀπόδειξις τῶν κινδύνων τοῦ δεσποτισμοῦ τόσοι διὰ τοὺς ἀρχοντας ὅσον καὶ διὰ τοὺς λαούς· διότι οἱ λαοὶ δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσιν ἀπὸ τίνος ἡγεμόνος νὰ ᾖ ἀγαθός ὅταν οἱ διέποντες αὐτὸν θεσμοὶ ᾖ κακοί. Ἡ πεπρωμένη ἢ βαρύνουσα ἐπὶ τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τραγωδίας ἐδάρυσε καθ' ἑκάστην ἐπαχθέστερον ἐπὶ τοῦ Τιβερίου ἢ πεπρωμένη δ' αὐτῆ εἶνε ἡ κληρονομία τοῦ Αὐγούστου.

Σ. Α.

ΜΟΥΣΙΚΗ.

ΡΟΥΣΣΙΝΗΣ.

Ἐν ᾧ οἱ πλείστοι τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν ἀποθνήσκουσι πένητες, ἐξόριστοι, ἀγνωστοὶ παρὰ τῶν συγχρόνων καὶ σχεδὸν ἀβέβαιοι, εἴαν ἢ ὑπαρξίς αὐτῶν θά ἀφήσῃ ἔχνη εἰς τὰς μελλούσας γενεάς, διότι ἡ μεγαλοφυΐα δὲν φαίνεται ἔχουσα συνείδησιν ἑαυτῆς, ὁ Ἰακωβὸς Ρουσσίνης κατήλθεν εἰς τὸν τάφον μηδαμῶς ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἀθανασίας τοῦ ὀνόματός του. Ἐπὶ πενήκοντα περίπου ἔτη ἤκουσε συνεχῶς καὶ εἰς τοὺς δύο κόσμους διασαλπίζομένην τὴν φήμην του, εἶδε ζῶν ἀνδριάντας δαφνοστερεῖς, ἐγειρομένους πρὸς τιμὴν του, εἶδε ζῶν τὰς εἰκόνας του κοσμούσας τοσαῦτα θεάτρα καὶ ἔσχε τὴν σπανίαν εὐτυχίαν νὰ ἀπολαύσῃ ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐν ἀνέσει τῶν καρπῶν τῆς

δόξης του, ἣν ὁ φθόνος δὲν ἠδυνήθη νὰ σκιάσῃ. Ὁ εὐτυχὴς οὗτος βίος δὲν ἐξηγεῖται ἐκ μόνης τῆς ἀξίας τοῦ μουσουργου, διότι μετὰ τοσαῦτα ἀριστουργήματα ὁ Μοζαρτ ἀπέθνησεν ἐν κακουχίαις, καὶ στερήσεσι. Πολλοὶ ἄλλοι περιστάσεις συνετέλεσαν εἰς τοῦτο, ἰδίως ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἀποκατάστασις αὐτοῦ, ἡ ἐκ τοῦ μουσικοῦ σταδίου πρῶτος ἀποχώρισις καὶ τὸ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, ὅπερ ἔκτοτε παρήλθεν. Ἀπὸ τοῦ 1829, ὅτε συνέθεσε τὸ τελευταῖον αὐτοῦ καὶ θαυμαστὸν ἔργον, ἐλογίζετο διὰ τὸν μουσικὸν κόσμον οἰοεὶ θενέως καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνεκωμιάζετο πανταχοῦ καὶ ἐθαυμάζετο παρὰ πάντων.

Ὁ Ρουσσίνης ἐγεννήθη τὴν 27 Φεβρουαρίου 1789 ἐν Πεζάρῳ τῆς Ἰταλίας. Ὁ πατήρ του ἦτο ἐκ τῶν ἀσέμων ἐκείνων μουσικῶν, οἵτινες περιφερόμενοι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μόλις πορίζονται τὰ πρὸς ζωῶν ἢ δὲ μήτηρ του, ὑποκρίτρια μετρίας ἰκανότητος, παρίστανε εἰς τὰ μικρὰ θεάτρα καὶ ἦγε πάντοτε μεθ' ἑαυτῆς τὸν υἱόν, ὁστις παιδίον ἔτι ἐμελῆεν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Βονωνίας. Ἐν τῷ αὐτῷ πενήκοντι αὐξάνων ὁ νέος Ρουσσίνης δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ παιδευθῇ περὶ τὴν μουσικὴν, καὶ ἴσως διὰ παντὸς θὰ διετέλει ἐν ἀσημύτῃ ἀκολουθῶν τὰ ἔχνη τοῦ πατρός του, κἂν μὴ ἐγνωρίζετο ἐν Βονωνίᾳ μετὰ τινος ἀγαθοῦ ἱερέως καλουμένου Ματθαίου (Mattei), ὁστις συμπαθῶν τῷ νεανίᾳ καὶ θαυμάζων τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτοῦ περὶ τὸ ἄδειν ἀνέλαβε νὰ τὸν διδάξῃ δωρεὰν τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς. Ὁ ἱερεὺς ἦν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων μουσουργῶν τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' ἡ μόνη αὐτοῦ δόξα συνίσταται εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοιοῦτου μαθητοῦ. Καὶ πραγματικῶς ὁ μαθητὴς οὗτος οὐδέποτε ἐπαύσατο ἐγνωμονῶν τῷ διδασκάλῳ μόνην τὴν εἰκόνα ἐκείνου ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ ἐπισκεπτόμενος τὴν αἴθουσαν τοῦ Ρουσσίνης. Συγχρόνως ὁ νέος ἐμελέτα μετὰ προσοχῆς ὁ εὐφυὴς μαθητὴς τὰ ἔργα τῶν συγχρόνων καὶ τῶν ἐπιφανῶν προκατόχων του, τοῦ Περγολέζου, τοῦ Πικκίνη, τοῦ Μοζάρ, τοῦ Gluck καὶ πολλῶν ἄλλων.

Τὸ 1808 ἐν Βονωνίᾳ συνέθεσε τὰς πρώτας του συμφωνίας καὶ ἐν μέλος il piano

del l'armonia. Μετὰ τέσσαρα ἔτη παρέστησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελόδραμα Demetrio Polilio. Τὸ αὐτὸ ἔτος παρεστάθη καὶ τὸ δεύτερον αὐτοῦ μελόδραμα inganno felice. Ἀμφότερα μετρίως ἐπέτυχον χωρὶς νὰ προηνώσι τὸν μέλλοντα μουσουργόν. Ὁ Ταγκρέδης παρασταθεὶς τὸ 1823 κατέστησε γνωστὸν τὸν Ρουσσίνην· τὸ ἔργον τοῦτο διεδέχθησαν ἕτερα πλήρη χάριτος εἰς πρωτοτυπίας, ἐξ ὧν μνημονεύομεν τὰ σπουδαῖα τετρα τὴν Italiana in Algeri (1845), Barbieri di Siviglia, Otello (1846), Cenerentola, Gazza ladra καὶ Armida (1847). Ὁ Μαῦσῆς ἐν Αἰγύπτῳ παρεστάθη τὸ ἐπόμενον ἔτος· βραδύτερον τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐτροποποιήθη ἐν μέρει ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ρουσσίνης, ὅπως ἐφαρμοσθῇ εἰς γαλλικόν τι κείμενον ὀλίγον παρηλλαγμένον, ἐκλήθη ἀπλῶς Μαῦσῆς (Mosé) καὶ παρεστάθη ἐν Παρισίοις τὴν 26 Μαρτίου 1827. Μετ' αὐτὸ La donna del lago (1819), Maometto secondo (1820), Mathilda (1821), Ielmira (1822) καὶ Ἡ Σεμίραμις (1823) συνεπλήρωσαν τὸ δεύτερον στάδιον τοῦ Ρουσσίνης, ἐνδόξου ἤδη ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἰταλίᾳ καὶ πρωτεύοντος μεταξὺ πάντων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ μουσουργῶν.

Ἀφ' οὗ ἤδη ἐβαρύνθη ὁ Ρουσσίνης τὰ χειροκροτήματα τῶν θαυμαστῶν του ἐν Νεαπόλει, ἐν Ρώμῃ, ἐν Βενετίᾳ καὶ ἐν Βονωνίᾳ, ἠθέλησε νὰ καταστῇ γνωστὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας. Ὑπήγεν εἰς Βιέννην ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ θιάσου τῶν αἰοιδῶν τοῦ θεάτρου Barbaja, μίαν τῶν Σειρήνων τοῦ θιάσου τούτου ἐνυμφεύθη βραδύτερον.

Ἡ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ ἐπιτυχία ὑπερέβη τὰς προσδοκίας του. Οἱ Γερμανοὶ ἔτρεχον σωρηδὸν νὰ ἀκούσῃ τὴν θελκτικὴν μουσικὴν τοῦ Ἰταλοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας, μεθ' ἧς ἄλλοτε ἤκουον τὸν Μοζάρτ. Ἐν Βιέννῃ εὐρίσκετο τότε ὁ Beethoven πένης, κωφός καὶ τηχόμενος ὑπὸ νόσου, δι' ἧς ἐμελλε μετ' ὀλίγον νὰ καταβληθῇ. Τὰ μεγαλοφυῆ ἔργα τοῦ Γερμανοῦ τούτου δὲν ἠγνοεῖ ὁ Ρουσσίνης καὶ ἐπεθύμει σφοδρῶς νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ· ἀμετὰ πολὺ δυσκολίας ἠδυνήθη, εἰπέ ποτε περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του ταύτης ὁ Ρουσσίνης, τῇ μετεἰαί τινῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ οἶκμα

τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀλλὰ καὶ μισανθρώπου ἀνδρῶς· τὸν εὗρον σκυθρωπὸν, πενηχρῶς ἐνδεδυμένον ἐν πενηχρῷ οἰκῆματι· ἐπειδὴ ἦτο κωφός, ἡ συνδιάλεξις οὔτε ζωηρὰ ὑπῆρξεν, οὔτε ἐκτενής· μάλιστα ἀγνοῶ εἴαν ἔμαθε ποῖός τις ἦμην.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος περιηγήθη τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Τελευταῖον ἀποκάτεστη ἐν Παρισίοις, ὅπου συνέθεσε καὶ παρέστησε τὰ τρία αὐτοῦ τελευταῖα μελόδραματα, τὴν ἄλωσιν τῆς Κορίνθου, ἥτις ἐστὶ μετὰ πλάσις τοῦ Maometto secondo (1825), τὸν Κόμητα Ὀρῆ (Komte Ory) (1828) καὶ τὸν Γουλιέλμον Τέλλον (1829). Ἡ ἐπίδρασις τῆς Γαλλικῆς σχολῆς εἶνε καταφανὴς ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις. Διὰ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου ἔθεσε τὸ κορύφωμα εἰς τὴν δόξαν του καὶ ἀπεσούρητ εὐχαριστημένος, ἀφίνων τὸ στάδιον ἐλευθέρου ἀνευ φθόνου καὶ ἀνευ λύπης εἰς τοὺς ἀμέσους διαδόχους του, τὸν Βελλίνην καὶ τὸν Δονιζέτην. Ἐκτοτε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (13 Νοεμβρίου 1868) ἔζησεν ἐν ἀκῆδιᾳ, συνθέσας ἑλαφρὰ τινα μέλη καὶ τὸν θρησκευτικὸν ὕμνον «Stabat mater». Ὁ ὕμνος οὗτος ἔκαμε πολὺν κρότον ὡς μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ divino maestro, ὡς ἔλεγον· ἀλλ' ἀπέδειξεν εἰς τοὺς κρινόντας τὰ πράγματα ἀνευ προκαταλήψεων, ὅτι ὁ Ρουσσίνης δὲν θὰ ἐπέδιδε πολὺ εἰς τὴν θρησκευτικὴν μουσικὴν.

Ἀφ' ἧς ἀνεφάνη τὸ μελόδραμα, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 17ου αἰῶνος, ὁ Ρουσσίνης ἐστὶν ἀναντιρρήτως ὁ ἰδιοῤῥυθμότερος τῶν δραματικῶν μουσουργῶν καὶ ὡς τοιοῦτος θεωρεῖται ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς μελοδραματικῆς τῶν Ἰταλῶν μουσικῆς. Συνεκεφαλαίωσεν ἐν ἑαυτῷ τὴν τέχνην τῶν προκατόχων του καὶ διήνοιξε νέαν ὁδὸν, εἰς ἣν οἱ πλείστοι τῶν ἐπιγενεστέρων τὸν ἠκολούθησαν. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκει τις ὅλα τὰ πλεονεκτήματα καὶ ὅλα τὰ μειονεκτήματα τῆς Ἰταλικῆς τέχνης. Ἡ μεγίστη αὐτοῦ δόξα συνίσταται εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς συνθέτει τὰς γλυκειὰς καὶ εὐμνημονεύτους μελωδίας του. Ἡ ἀφρονία καὶ ποικιλία τῶν μελωδιῶν τούτων, ἡ εὐχερὴς καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἐξεκόνησις σικλῶν διαφόρων καὶ πολλῶν ἀντιθέτων, παρήγαγον τὸν γε-

κόν θαυμασμόν τῶν συγχρόνων καὶ τὴν ἀμίλλαν τῶν νεωτέρων πρὸς μίμησιν αὐτοῦ. Ὁ Mozart ὑπερέχει τὸν Ῥοσσίνην κατὰ τὴν μεγαλοφυΐαν, τὴν δραματικὴν τέχνην, τὴν χάριν καὶ τὴν φυσικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν εἰκόνων. Ὁ Glück καὶ ὁ Βελλίνης εἰσι βαθύτεροι ἐν τῇ ἐκφράσει τῶν παθῶν καὶ διατηροῦσι τὸ ὕψος τοῦ παθητικοῦ αὐτῶν ὕψους. Ὁ Βέμπερ κινεῖ μυστηριαδεστέρας χορδὰς καὶ δίδει εἰς τὴν μουσικὴν του λάμπην ἤτοινα μὲν, ἀλλὰ διαρκεστέραν. Οὐδεὶς ὅμως τούτων δύναται νὰ παραβληθῇ τῷ Ῥοσσίνῃ ὡς πρὸς τὴν εὐκαμψίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν μορφῶν. Ὁ Ῥοσσίνης ἐπεκύρωσε τοὺς λόγους τοῦ Πλάτωνος, ὅτι ὁ αὐτὸς ποιητὴς δύναται νὰ γράφῃ καλῶς τραγωδίας καὶ κωμωδίας, ἐν ᾧ ὁ μὲν Βελλίνης οὐδέποτε οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἠδυνήθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ μελαγχολικὸν καὶ παθητικὸν αὐτοῦ ὕψος, ὁ δὲ Μοζάρτ εἰς τὸ κωμικὸν εἶδος δὲν ἐπέτυχε τοσοῦτον διότι μεταξύ τοῦ Don Juan καὶ τῶν Nozze di Figaro δὲν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀντίθεσις, οἷα μεταξύ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου καὶ τοῦ Κουρέως τῆς Σιδύλλης. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως, παρασυρόμενος ὁ Ῥοσσίνης ὑπὸ τῆς μεγάλης ζωηρότητος τοῦ πνεύματός του, ἐπιπολαιῶς πολλὰκις ἠρμήνευσε τὴν ποίησιν, δὲν ἐνεθάθυε πολὺ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν χαρακτήρων καὶ ἠμέλησεν ἐνίοτε νὰ ὠφελῆται ἐκ τῶν δραματικῶν σκηνῶν. Ρέπων φύσει εἰς τὴν ὀκνηρίαν, ἀλλ' εὐφυὴς πάντοτε καὶ ζωηρὸς, ἦτο ἀνυπόμονος μάλιστα ἀρχόμενος ἔργου τινός, ἔπρεπε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον διὰ τοῦτο καὶ ἐν περιπάτῳ καὶ ἐν ξενοδοχείῳ εὕρισκόμενος συνέθετε σφυρίζων διηγοῦνται ὅτι τὴν ἡδυτέραν μελωδίαν τοῦ Ταγκρέδου ἔγραψεν ἐν ξενοδοχείῳ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, ἦτοι ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰσῆλθε μέχρις οὗ τῷ παραθέσσει τὰ μακαρόνια. Οὕτω κατόρθου πολλὰκις ἐντὸς ἔτους νὰ συνθέτῃ τρία καὶ τέσσαρα μελοδράματα πλείονα τῶν τεσσαράκοντα ἔγραψεν ἐντὸς δέκα ἐξ ἑτῶν. Βεβαίως, ὅταν τὰ ἔργα τοῦ νοῦ διαχέωνται μετὰ τοσαύτης εὐχερείας, δὲν δύναται νὰ περιβληθῶσι τὴν ἐντέλειαν καὶ συμμετρίαν ἐκείνην, δι' ἣν ἀπαιτεῖται ἐπίμονος ἐργασία καὶ χρόνος

ἀνετώτερος. Τὴν γοιμότητα τοῦ Ῥοσσίνη καὶ τὴν ἀνυπόμονησιν εἶχε καὶ ὁ Δονιζέτης, ὅστις διὰ τοῦτο εἰς τὰ αὐτὰ καὶ μείζονα ἔτι ἐλαττώματα ὑπέπεσε. Δέκα τρεῖς ἡμέραι ἤρκεσαν τῷ Ῥοσσίνῃ, ὅπως γράψῃ τὸν Κουρέα τῆς Σιδύλλης, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, ἐν ᾧ προσωποποιεῖται ὁ μουσικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ. Καὶ ὅμως οἱ κίτρως ἀπέτυχεν ἐν τῇ πρώτῃ παραστάσει. Οἱ συριγμοὶ τῆς πλατείας καὶ τοῦ ὑπερώου ἠνάγκασαν τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου νὰ διακόψῃ τὴν παράστασιν πρὶν τοῦ τέλους τῆς πρώτης πράξεως. Τὸ ἀκρατήριον ἦτο προκατειλημμένον ἤδη διότι τὸ αὐτὸ θέμα εἶχε μελοποιηθῆ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ ἐπισήμου μουσικοδιδασκάλου τοῦ γηραιοῦ Παϊζιέλλου, ὃν πάντες εἶχον χειροκροτήσει ὥστε ἐθεωρήθη ἱερόσυλος καὶ αὐθάδης ὁ ἰοικισιζαετῆς Ῥοσσίνης ἐπιχειρήσας νὰ διαγωνισθῇ πρὸς ἐκείνον. Μετ' ὀλίγον ὅμως οἱ κίτρως καὶ ἐπέισθησαν, ὅτι (μόνον) τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο ἱκανὸν νὰ ἀποθανάτισθ τὸν Ῥοσσίνην διὰ τὸν πασιδὸλον λόγον ὅτι πρωτοτυπία ἀνθηρὰ, κωμικὸς οἶστρος καὶ ἀγχινοικα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κατὰ πρῶτον διασυρθέντος ἐκείνου μελοδράματος.

Γ. Α.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ.

Ἀναμφιβόλως οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων ἀγνοεῖ τὸ ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἐν Ἑνετίᾳ ἐκδιδόμενον ὠραῖον ποίημα τοῦ Κρητῆς Βικεντίου Κορνάρου, τὸ ἰδίως ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπλήστως ἀναγινωσκόμενον. Οἱ ἐν τῷ δημοτικῷ τούτῳ Ὀμήρῳ ἤρως Ἐρωτόκριτος καὶ Ἀρετοῦσα ἐπέχουσιν ἰδίως παρὰ τοῖς ἡμετέροις ναυτικοῖς τὴν θέσιν τῶν πάλαι ἡρώων τῆς Ἰλιάδος· τὰ δ' ἐν αὐτῷ δίστιχα περὶ ἔρωτος διαφοροτρόπως ἠλλοιωμένα φάλλονται ἐν ταῖς ἀγμίαις καὶ τοῖς συμπο-

σίοις, ἐξ ἀγνοίας δὲ περισυναχθέντα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τινων Γερμανῶν ὡς δημοτικὰ ἄσματα. Εἰς Πειραιᾷ κατερχόμενος τις ἢ ἄλλας ναυτικὰς πόλεις ἐπισκεπτόμενος βλέπει τὰς λέμβους καὶ τὰ πλοῖα φέροντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῶν δύο τούτων ὀνομάτων μετ' ἐπισυνημμένης ζωγραφίας κατὰ τὴν φαντασίαν τοῦ γράφοντος· παριστάσας τοὺς δύο ἔραστὰς· τὸ δὲ περιεργότερον, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν των συνειθίζουσιν οἱ ναῦται καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν τοῦ ὄχλου ἵνα φέρωσι, κατ' ἐλεεινὸν τῶν γιαντισάρων ἔθιμον, τὰς εἰκόνας ταύτας ἐποδύνας κεντωμένας διὰ βελονῶν ἐμβαπτομένων εἰς διάλυσιν πυρίτιδος καὶ κινναβάρεως. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἡρώων τοῦ ποιήματος. Περὶ δὲ τοῦ ποιητοῦ γνωρίζομεν μόνον ὅσα αὐτὸς οὗτος ἀναφέρει ἐν τοῖς ἐξῆς στίχοις. Ὁρω πολλοὺς καὶ πεθυμοῦν, κ' ἔχω το γροικημένα, Νὰ μάθουν τίς ἐκόπιασεν εἰς τ' ἀπανωγραμμένα. Κ' ἐγὼ δὲν θε νὰ κουρφευθῶ, κ' ἀγνώριστον νὰ (μ' ἔχουν, Μὰ θέλω νὰ φανερωθῶ ὅλοι νὰ με κατέχουν. Βιτζέντζος εἶν' ὁ ποιητῆς, καὶ στήν γενήν ἑσφ (νάρος, Ποῦ νὰ βρεθῇ ἀκριμάτιστος, σὰν θὰ τὸν πάρῃ (ὁ χάρος. Στὴν Στίαν ἐγεννήθηκε, στήν Στίαν ἐνεθάρπη, Ἐκεῖ ἔκαμε κ' ἐκόπιασεν ἐτούτα ποῦ σὲ γράφει. Στὸ Κάστρον ἐπἀνδρεῦθηκε, σὰν ἀρμητεύγει ἡ (φύσι. Τὸ τέλος τοῦ ἔχει νὰ γενῆ ὅπου ὁ Θεὸς ὄρσει. Ἀλλὰ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ Κορνάρος ἤκμασεν, οὐδὲν οὐδαμῶθεν γνωρίζομεν· ἢ δὲ παρὰ πολλοῖς ἐπικρατήσασα ἰδέα περὶ τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος σφαλερὰ καταδείκνυται, διότι ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1734 ἐκδόσεως τοῦ Ἐρωτοκρίτου ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ Βόρτολι πολλῶ πρότερον ὑπῆρχε δεδημοσιευμένον τὸ ποίημα, καθότι ὁ εἰρημένος ἐκδότης προλογίζει ὡς ἐξῆς. «Διὰ τὸ δὲ τοὺς ἄλλους, ὅπου διὰ ψυχαγωγίαν καὶ περιδιάβασιν ἀναγνώθουν κανένα ἀπλοῦν βιβλίον, μὲ τὸ νὰ ἐπροτυπώθῃ ὁ Ἐρωτόκριτος, ποίημα παλαιόν, καὶ νὰ ζήτηται ἀπὸ πολλοῦς τὸ βιβλίον, μετατυπώνεται πάλιν, καὶ ἐκδίδεται (ὡσὰν νεώτερον ἐγίνε σπάνιον) ἐκ δευτέρου μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν. Ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ δεῦτερος τύπος νὰ εὕρῃ τὴν καλὴν τύχην,

ὅπου κῆρε καὶ ὁ πρῶτος, διὰ νὰ τρέφεται καὶ νὰ αὐξάνῃ πάντοτε ἡ ἐπιθυμία, ὅπου εἶχον πρὸς τὸ νὰ ὠφελοῦμεν τὸ περιήρημον γένος τῶν Ῥωμαίων ὅσον εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.» (1). Ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐκ τοῦ τίτλου καταφαίνεται, ὅτι ὁ ποιητῆς οὐ μόνον δὲν ἤκμαζε περὶ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος δὲν ὑπῆρχεν ἐν τοῖς ζώσι. Ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς ἐν ἔτει 1865 ὑπὸ τῶν σοφῶν Μίκλοζιτς καὶ Μίλλερ ἐκδοθείσης συλλογῆς τῶν μεσαιωνικῶν ἑλληνικῶν διπλωμάτων κατεχωρήθη ἐξ ἀπογράφου τοῦ Ἑνετικοῦ ἀρχαιοφυλακείου συμβολαιογραφικῆς πράξης ἀφωρῶσα τὸν ποιητὴν τοῦ Ἐρωτοκρίτου Βιτζέντζον Κορνάρου. Ἐκ δὲ τοῦ περισπουδάστου τούτου ἐγγράφου μανθάνομεν, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ποιητῆς ἤκμαζεν οὐχὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ 1571. κατοικῶν ἐν Χάνδακτ (Κάστρον) τῆς Κρήτης, ὅπου, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, εἶχε νυμφρευθῆ. Ὅθεν εὐχαρίστως παρατιθέμεθα τὸ ἐν λόγῳ συμβόλαιον, καὶ ὡς ἀφορῶν τὸν ποιητὴν τοῦ Ἐρωτοκρίτου πολῦτιμον ὑπόμνημα. «Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν. Ἐτεῖ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀφ' ἧς (1564) ἰουλίῳ 15 ἐν Χανδάκῃ Κρήτης φανερόν κάμνω ἐγὼ Βιτζέντζο Κορνάρου, τοῦ ποτὲ εὐγενῆ ἀρχοντος μιστῆρ Ἀνδρέου, οἰκῶν εἰς τὸ κάστρον Χανδάκης, ὅτι δίδω καὶ πουλῶ εἰς γονικὸν αἰώνιον ἐσὲν τοῦ μαιστρα Ἀντωνίου Νταραβένια, τοῦ ποτὲ κύρ Μπερνάρδου, κάτοικος εἰς τὸ κάστρον, πρεζέντη, καὶ λαμβάνεις ἀπὸ μὲν ἕναν ὀσπίτιον κατώγων καὶ ἀνώγων καὶ

1). «Ποίημα ἐρωτικὸν λεγόμενον Ἐρωτόκριτος συνθεμένον ἀπὸ τὸν ποτὲ εὐγενέστατον Βιτζέντζον τὸν Κορνάρου ἀπὸ τὴν χώραν τῆς Σιτίας τοῦ νησιοῦ τῆς Κρήτης, τῶρα τὴν δευτέραν φοράν μὲ πολὺν κόπον καὶ ἐπιμέλειαν τυπωμένον καὶ διορθωμένον. Εἰς τὴν Βενετίαν, εἰς τὴν τυπογραφίαν Ἀντωνίου τοῦ Βόρτολι. 1737—Εἰς 8. σελ. 392.

έναν ἐργαστήριον κείμενα εἰς τὸ ῥηθὲν κά-
στρον εἰς τὴν βούργαν, συναρῶν οὕτως ἀνατολικά στενὸν κουμουνοῦ καὶ ἡ ἐμπασὰ τῶν λεγόμενων σπιτιῶν, καὶ δυσικά ἡ ἐμπασὰ τοῦ λεγομένου ἐργαστηρίου εἰς τὴν βούργα, καὶ νοτινὰ μὲ σπίτιον τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης τῶν Σιναϊτῶν, καὶ βορεινὰ ἕτερον σπίτιον, ὅπου πληρόνουν εἰς τὸν ἅγιον Ἀντωνιον εἰς τὸ σπιτάλι. Αὐτὸ τὸ λεγόμενον ἀνωγκάτωγον ὁμοῦ καὶ μὲ τὸ λεγόμενον ἐργαστήριον ἔτι καθὼς εὐρίσκονται, δίδω εἰς παντοτινὰ ἐσὲν τοῦ λεγομένου μάστρο Ἀντωνίου, φράγκα καὶ λίμπερα ἀπὸ πᾶσα βάρος ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐμπροσθεν μὲ ἐξουσίαν γεμητὴν νὰ λάβῃς αὐτὰ μὲ τὰ μέρη καὶ διαδόχους σου εἰς τὸ πούλειν, χριζεῖν, προικίσειν, ἀνταλλάττειν, νοικιάζειν, ἐξενοικιάζειν, νοικιν καὶ διάφορον ἐξ αὐτὰ νὰ πέρνης, καὶ διὰ τὴν ψυχὴν σου διακρίνειν, καὶ ποιήσης αὐτὰ ὡς θέλεις καὶ βούλῃσαι, ὡς ἴδιος κύριος καὶ καθολικός νοικακύρης, καὶ τινὰς ποτὲ νὰ μὴν δυνῆθῃ νὰ σοῦ εἰπῇ τὸ ἐναντίον, ὑπὸ τὴν κάτωθεν πένσαν καὶ διὰ τιμὴν καὶ πρέζιον τῶν λεγόμενων σπιτιῶν καὶ ἐργαστηρίων ἐκάμαμεν καθὼς τὰ ἔθελαν στιμάσει οἱ πρωτομάστορες οἱ τζουράδοι τῆς ἐκλαμπροτάτης μας αὐθεντίας, ἔξωρα ἀληθινὴ νὰ γένη ἡ στίμα τοῦ λεγομένου ἐργαστηρίου ἀπὸ τὰ λεγόμενα σπίτια, διατὶ ἐσυμφωνήσαμεν οὕτως ἀπότου γενῆ ἡ στίμα ἦγον τῶν λεγομένων σπιτιῶν νὰ ἦσαι κράτιμος νὰ μοῦ πληρώνης τὰ ἦμισα ὡς ἔξῃ μῆνας πρῶτον ἡμιμόνον, καὶ τὰ ἄλλα ἦμισα ὡς ἕνα ἡμιμόνον πρῶτον ἐρχόμενον, κάμνωντας καὶ ἀνομιὰ σου τὸ κατάστιχον τῶν αὐτῶν σπιτιῶν καὶ ἀνωγῆου καὶ ἀνωγῆου, ἦγον εἰς τὸ ὄνομα καὶ κορμὴν ἐδικό σου, μὲ ἐξοδες εἰς τὸ μέσον κατὰ τὴν τάξιν καὶ σολιμιτάδες τῆς χώρας μας, προμετέροντάς σου καὶ ἀπὸ δὲ νὰ τὰ βάλλω εἰς τὰς στρίδαις, καὶ νὰ ῥομποράρω τοῦτο τὸ ἰνοτρουμέντο διὰ νὰ μοῦ δώσης, ὡς ἄνωθεν, τὴν πρώτη πάγα, καὶ εἰς τὴν δευτέραν νὰ σοῦ κάμω καὶ τὸ λεγόμενον κατάστιχον εἰς μᾶδον, ὡς εἴρηται καὶ εἰς τὸ λεγόμενον ἐργαστήριον νὰ στέκης καὶ νὰ τὸ κρατῆς κοντίζι κολμὲ δικαίς σου ἐξοδες, καὶ νὰ πληρώνης νοικιν, ἦγον πᾶσα χρόνον δουκάτα κουρέντι δὲ

ἦγον τέσσερες, ὥστε νάχης τὸν μᾶδον νὰ μοῦ δώσης καὶ νὰ πληρώσης ἐκείνον ὄλον ὅπου θέλει εἰσθεν ἡ στίμα σου, καὶ νὰ μοῦ δώσης ἀπὸ δὲ νοικιν δι' αὐτὸ δύο χροναῖς ἀβάντι τράτο καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον, ὅπου ἐσὺ γῆ τὰ μέρη σου ἤθελες ἔχειν, νὰ μοῦ κάμης τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ, ὡς ἄνωθεν, εἰς ὅ, τι θέλει εἰσθεν στιμάδα, νὰ μοῦ δώσης ἀβίζο ἐμὲν ὅθεν τῶν διαδόχων μου τρεῖς μῆνες προπότερα, νὰ τὸ βάλλω εἰς τὰς στρίδαις, καὶ νὰ κάμω πᾶσα χρειάζόμενον διὰ νὰ σοῦ κάμω καὶ εἰς αὐτὸ κατάστιχον ξεχωριστὸ ἀπὸ πᾶσα πράγμα μ' ἐξοδες καὶ αὐτὸ εἰς τὸ μέσον, καὶ δίδωντά σου τὸ λεγόμενον κατάστιχον νὰ μοῦ δίδῃς τὴν λεγομένην του πληρωμὴν, καὶ τότε παρευθὺς τὰ τσεσάρη τὸ λεγόμενον νοικιν καὶ οὕτως εἶμαι κοτέντο μὲ μᾶδους καὶ τρόπους, ὡς ἄνωθεν, βάνωντας καὶ πένσαν ἀλληλογίας ὑπέρπυρα σ' (200) διὰ τὴν φάπρικα τῆς ἐκλαμπροτάτης μας αὐθεντίας, καὶ τὸ παρὸν στερεόν. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐγὼ ὁ λεγόμενος Ἀντωνίος Νταβαρένιας πρεζέντω καὶ λαμβάνω τὰ λεγόμενα σπίτια ἀνωγκάτωγα καὶ τὸ λεγόμενον ἐργαστήριον μὲ μᾶδους καὶ τρόπους, ὡς ἄνωθεν, ὑπὸ τὴν ἄνωθεν πέναν. Μάρτυρες παρακαλοῦμενοι μάστρος Φραντζέσκο Μέγενος ἰατρός, καὶ μάστρο Μιχέλη Πεληκᾶς Βουτικράρης.

« (Τ. Σ). Σταυριανὸς Λαγωγὸς νοτάριος βασιλικῆς ἐξουσίας παραθεῖς ὑπέγραψα καὶ ἠσφαλισμαί.»

Δὲν δυνάμεθα ὅμως καὶ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ποίημα τοῦ Κορνάρου ἐξεδόθη κατ' αὐτὴν τὴν 1317' ἑκατονταετηρίδα τούναντιον μάλιστα ἐκ τῶν ἐν τέλει τοῦ ποιήματος στίχων φαίνεται, ὅτι τοῦτο περιήρητο χειρόγραφον, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἀνεγινώσκοντο κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κρήτης ἐπισυμβᾶσαν μετὰ ἑκατὸν ὀκτὼ ἔτη ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἄνω συμβολαίου (1669), τὸ χειρόγραφον τοῦ Ἐρωτοκρίτου κομισθὲν εἰς Βενετίαν ὑπὸ τῶν φυγάδων παρεδόθη εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, πολλὰς μέχρι τοῦδε, καὶ ἀδεξίους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὑποστάν ἐν τῷ λεκτικῷ ἀλλοιώσεις.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Ο ΛΟΡΙΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(1307—1314)

Ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκόττ.

(Μετάφρασις Θ. Ἀντωνιάδου).

XXIII

Οὕτως ὀδηγούμενοι ἐξηκολούθουν διευθυνομένοι πρὸς τὸ ἐγγὺς παραλίον. Θορυβώδεις κραυγαὶ χαρᾶς ἤρχοντο συχναῖς μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν μεταξὺ τῶν ὑποκώφων συριγμῶν τοῦ ἀνέμου. Ὁ θόρυβος τῶν κυμάτων καὶ ἡ φωνὴ τῶν θαλασσιῶν πτηνῶν ἐφαίνοντο ἀμιλλώμενα πρὸς τὰς συμφωνίας τῆς ἑορτῆς, ὅπως τὰ ἐπικλήδεια ἄσματα χαρᾶς, ὅπως αἱ κραυγαὶ ἐκείναι τοῦ πολέμου, ἃς ἀκούωσιν οἱ χωρικοὶ ἄνωθεν τῶν βράχων αὐτῶν, ὅταν ἡ νῆκη, ἡ μάχια καὶ ὁ θάνατος αἱματοῦσι τὴν πεδιάδα. Προσεγγίζοντες ἔτι πλέον, εἶδον ἀνεγειρομένους ἀνεπαίσθητος διὰ μέσου τῆς ὀμίχλης καὶ τῆς τρικυμίας τοὺς πύργους τοῦ ἀρχαίου φρουρίου, οὗτινος ἡ σκιά ἐμῆκύνετο ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ. Αἱ λάμπεις μυρῶν δάδων ἐφαίνοντο χορεύουσαι ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἅτινα ἀντανέκλων αὐτὰς φῶτα τοσοῦτον μάταια, ὡς αἱ ἡδοναὶ αἰτινὲς εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος λάμπουσι πρὸς στιγμὴν καὶ ἀφανίζονται ταχέως.

XXIV.

Φυλασσόμενοι ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ φρουρίου ἐστάθησαν ἐντὸς κόλπου ἡσύχου. Ὅδὸς ἐσκαμμένη ἐντὸς τοῦ βράχου ὠδήγει εἰς τὸ φρούριον διὰ κλίμακος τοσοῦτον ἀποτόμου καὶ στενῆς, ὥστε εἰς μόνον ἄνθρωπος γενναῖος κρατῶν βακτηρίαν χωρικοῦ ἡδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ αὐτήν. Τότε ὁ πρωρεὺς ἐσάλπισε διὰ τοῦ κέρατος ὄλαι αἱ ἰχοὶ τῶν βράχων τοῦ πύργου καὶ τοῦ κόλπου ἀπὴν ἤρπυζον. Οἱ στρόφιγγες τῆς ὀρθοθύρας στενάζουσι καὶ κραυγάζουσι μετ' ὀλίγον ὁ φανὸς τοῦ διοικητοῦ λάμπει ἐπὶ τῶν χονδροειδῶν καὶ ὀλισθηρῶν βαθμίδων, φωτίζων

τοὺς ἀναβαίοντας ξένους. Ἡ Τρις καλῶς ἤλθατε! σεβαστὲ πάτερ, ἀνέκραξε πρὸ πολλοῦ ὁ γάμος σὰς ἀναμένει καὶ ἀνήσυχοι διὰ τὴν βραδύτητα ὑμῶν ἐφοβούμεθα μὴ ἐν τῷ μέσῳ τῆς μανιώδους ταύτης θαλάσσης ἡ φαιερῶς μαύρη νύξ καὶ ὁ ἀκάτασχος ἀνεμος ἀπεπλάνησαν τὴν λέμβον ὑμῶν.

XXV.

— Διοικητὰ, ἀπήντησεν ὁ νέος ξένος, ἡ ἀπάτη σου ἡδύνατο νὰ φαιδρῶν ἡμέραν ἑορτῆς; ἀλλὰ νύκτες, ὅποια αὐτὴ, καθ' ἣν οἱ ὄργισμένοι ἀνεμοὶ παρᾶττουσι καὶ αὐτὰς τὰς θαυτοτάτας ἀβύσσους τῆς θαλάσσης, δὲν ἐπιτρέπουσι ἀστείμους. Ζητοῦμεν διὰ τὴν νέαν ταύτην κόρην βοήθειάν τινα καὶ τόπον ἀναπαύσεως μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῆς πρωΐας; δι' ἡμᾶς τὰ ξύλα τοῦ καταστρώματος φαίνονται τοσοῦτον μαλακά, ὅσον κλίνη ἐκ χλόης θωπευομένη ὑπὸ τοῦ ζεφύρου τοῦ ἔαρος; Ζητοῦμεν πρὸς τοῦτοις ἄσυλον εἰς τὸν κόλπον τοῦτον διὰ τὴν λέμβον ἡμῶν, τὴν ἐπὶ μακρὸν κλυδωνισθεῖσαν ὑπὸ τῶν κυμάτων, ὑποσχόμενοι ν' ἀποπλευσώμεν, ἅμα ἡ ἡὸς φανῇ εἰς τὸν ὄριζοντα. « Ὁ Διοικητὴς ἀπήντησεν: « Ἐν τίνι ὀνόματι ζητεῖτε τὴν φιλοξενίαν; Πόθεν ἐρχεσθε; Ποῦ διευθύνεσθε; Ὁ Ἐρῖνος εἶδεν ἀναπτυσσόμενα τὰ ἱστία σας, ἡ μήπως οἱ ἀνεμοὶ τῆς Νορβηγίας σὰς φέρουσι καὶ ζητεῖτε τὰς γονίμους πεδιάδας τῆς Ἀγγλίας, ἢ τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας; — Βίμεθα... (διότι δεσμευόμενοι ὑπὸ ὑποσχέσεως δὲν δυνάμεθα ἤδη νὰ λάβωμεν ἄλλον τίτλον) εἶμεθα πολεμισταί. Ἡ φήμη γνωρίζει τὰς μάχας ἃς ἐπεχειρήσαμεν, τὰς τρικυμίας ἃς περιεφρονήσαμεν. Αἱ ὀλίγα αὐταὶ λέξεις ἀρκοῦσι πρὸς γενναίαν ψυχὴν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ἄσυλον ἀσφαλές καὶ ὑποδοχὴν φιλοξενον. Προσφέρετε λοιπὸν τὴν μικρὴν ταύτην ὑπηρεσίαν ἣν ζητοῦμεν καὶ εἰς τὰ ξένα κράτη θὰ διαφημιζώμεν τὴν φιλοφροσύνην ἡμῶν. Ἀρνηθῆτε, . . . καὶ ἡ φιλάργυρος ὑμῶν κατοικία θέλει περρονηθῆ διὰ παντός ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑπερφάνων ἀνθρώπων καὶ θὰ ἀποφεύγεται ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ ξένου καὶ τοῦ ἀποπλανημένου ὀδοιπόρου.

XXVI.

— Εὐγενὲς ξένε! Οὐδέμια θύρα δύνα-

ται νὰ μείνη κεκλεισμένη εἰς παράκλησιν ἢ διόδος ἦτο ὅλως ἐλευθέρα μέχρις αἰθού-
οἶα ἢ ἡμετέρα, μολονότι λαλεῖτε μάλλον σαῖς χαμηλῆς καὶ θολωτῆς, ἐν ἧ οἱ ἵππο-
γλώσσαν μονάρχου ἢ ξένου ἱκετεύοντος. Ἄ-
διάφορον τίνες εἴσθε· τὸ φρούριον τοῦ Ἄρ-
τόρχη κατὰ τὴν εὐδαίμονα ταύτην ἡμέραν
εἶναι ἀνοικτὸν πρὸς πάντα τὸν κόσμον. Καὶ
ἂν ἐσύρετε τὸ ξίφος κατὰ τοῦ συμμάχου ἡ-
μῶν, κατὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως τῆς Ἀγ-
γλίας, καὶ ἂν ἐνεδύσεθε τὸν θώρακα διὰ
νὰ πολεμήσετε τὸν ἄρχοντα τοῦ Λόρν, ἢ
ἐξόριστοι κατακείτε τὰ χλοερά δάση μετὰ
τοῦ σκληροῦ ἵπποτου Ἐλερσλή, ἢ καὶ ἂν
παρעυρέθητε εἰς τὴν φονικὴν μάχην ὅπου
ὁ Κόμιν ἔπαιον ὑπὸ τὸ ἐγγχειρίδιον τοῦ
ἀνθρωποκτόνου Βρούκη, ἢ νύξ αὕτη θὰ ἦτο
πάλιν δι' ἡμᾶς ἀνακαχῆ ἱερά . . . Αἶ, ὑ-
πηρεῖται! φροντίσατε περὶ τῶν ξένων καὶ
δείξατε πρὸς αὐτοὺς τὴν στενὴν ὀρσοθύραν.»

XXVII.

Οἱ δύο τολμηροὶ ἀδελφοὶ ἐπήδησαν ἐπὶ
τοῦ παραλίου, ἐνῶ τὸ κεκμηκὸς πλήρωμα
ἐφύλαττε τὸ πλοῖον. Διὰ τῆς λάμπσεως
τῶν δάδων, ὧν τὸ σκοτιζόμενον φῶς ἐκ
τοῦ καπνοῦ ἀντανεκλάτο εἰς τὴν θάλασσαν,
φωτιζόμενος ὁ εἰς τῶν δύο ἵπποτων ἔφερε
τὴν νέαν κόρην ἐπὶ τοῦ βράχου σχεδὸν
θνήσκουσαν. Ἡ κεφαλή αὐτῆς ἐστηρίζετο
ἐπὶ τῶν εὐρέων ὤμων τοῦ ἵπποτου καὶ αἱ
μακρὰι πλεξίδες τῆς μαύρης αὐτῆς κόμης
ἐκρέμαντο, ὡς αἱ φυλλάδες τοῦ ἀγρίου κλή-
ματος πίπτουσιν ἐκ τῶν κλάδων τῆς δρυός.
Ὁ ἄλλος, προσδύτερος, ἠκολούθει κρατῶν
διὰ τῆς χειρὸς ξίφος ἐντὸς τοῦ κολεοῦ,
ξίφος τοσοῦτον βαρὺ, ὥστε ὀλίγοι βραχί-
ονες ἠδύναντο νὰ τ' ἀνυψώσωσιν· ἀλλ' ὅταν
μετεχειρίζετο αὐτὸς τὸ ξίφος τοῦτο, οὐδὲν
ἠδύνατο ν' ἀντισταθῆ εἰς τὰς πλῆγας αὐ-
τοῦ, οὐδὲ ἡ στραθερωτέρα περικεφαλαία,
οὐδὲ ἡ παχυτέρα ἀσπίς.

XXVIII.

Διέρχονται ὑπὸ τὸν κρεμάμενον τρίβολον,
ὑπὸ τὴν ὀρσοθύραν, ἣν κλείουσι σιδηροὶ
μοχλοὶ· διέρχονται μακρὰν καὶ χαμηλὴν
στοᾶν, φέρουσιν εἰς ἐκάστην περιστροφὴν
εἰς τὰς πλευράς πολεμιστράς, ὅπου οἱ πο-
λεμιστὰι ἤθελον τεθῆ πρὸς ἐνέδραν, ἐὰν ἡ
ἰσχὺς ἢ ἡ ἀπάτη ἦνοιγον τὴν θύραν, διὰ νὰ
καταβάλωσι τὸν ἐχθρὸν καθ' ἣν στιγμὴν
εἰσῆρχετο· ἀλλ' ἐκάστη θέσις ἦτο τότε
ἄνευ ὑπερασπίσεως, ἄνευ στρατιωτῶν καὶ

ἢ διόδος ἦτο ὅλως ἐλευθέρα μέχρις αἰθού-
σης χαμηλῆς καὶ θολωτῆς, ἐν ἧ οἱ ἵππο-
κόμοι καὶ οἱ ὀπλίται, οἱ ἀκόλουθοι καὶ οἱ
ὑπηρεῖται παρεδίδοντο εἰς εὐθυμίαν.

XXIX.

Ἄσταθῆτε ἐδῶ, εἶπεν ὁ διοικητῆς, ἔως
οὐ ὁ κύριος ἡμῶν πληροφορηθῆ περὶ τῆς
αἰτήσεώς σας . . . καὶ σεῖς σύντροφοι, παύ-
σατε παρατηροῦντες τὴν νεάνίδα καὶ τοὺς
ἵπποτας τούτους, ὡσεὶ δὲν εἶδατε ποτὲ γυ-
ναῖκα ἀποκαμοῦσαν ἐκ τῆς θαλάσσης,
οὐδὲ ξένους φυσιογνωμίας ἀνδρικῆς καὶ βα-
δίσματος ἀρσιμανίου.» Ἄλλ' ἡ ἐπίπληξις
αὕτη τοῦ Ἐακὶν οὐδὲ ἀκόλουθον, οὐδὲ ὑπο-
τελῆ ἀπεμάκρυνεν· ἀπ' ἐναντίας πάντες
συνῆλθον ἐν κύκλῳ περὶ τοὺς ξένους, ὡς
ἄνθρωποι εἰς οὓς δὲν ἦτο συνήθης ἡ φιλο-
ξενία. Ὁ Ἐδουάρδος παρωργισμένος, διὰ
τὴν φορτικότητα αὐτῶν ἀνῆρπασε τὴν πε-
ποιικιλμένην χλαίναν τοῦ ἐγγυτέρου πρὸς
αὐτὸν καὶ ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς Ἰσαβέ-
λας, διὰ ν' ἀποκρύψῃ αὐτὴν ἀπὸ τὰ βέθη-
λα ἐκεῖνα βλέμματα. Ὁ ἀδελφὸς του,
βλέπων τὸν ἄνθρωπον συσπῶντα τὰς
ὄφρυς ὡσεὶ δυσαραστοῦμενον, τῷ ἀπηύθυνε
τὴν ψυχρὰν ταύτην ἀπόλογίαν· « ὑποτε-
λές, καὶ ἂν ὁ μανθῦας οὗτος ἦτο ἐκεῖνος
ὃν φέρει ὁ κύριός σου κατὰ τὴν ἡμέραν
ταύτην τῆς ἐορτῆς, πάλιν ἤθελε τιμηθῆ
καλύπτων τὴν νέαν κόρην.»

XXX.

Ἡ ὁμιλία αὐτοῦ ἦτο υπερήφανος, ἀλλὰ
ἤρεμος· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐξέφραζον ἀξιο-
πρέπειαν ἐπιβάλλουσαν· ἡ στάσις τὴν ὑπε-
ρηφάνειαν καὶ εὐγένειαν ἐκείνην, ἣν φοβούν-
ται αἱ χυδαῖαι ψυχαί· οὐδὲ λέξις, οὐδὲ
χειρονομία ἀπητεῖτο ἄλλῃ βλήματα, κι-
νήσεις τῆς κεφαλῆς, εἰρωνικά μειδιήματα,
πάντα ἔπαυσαν· ὑπεχώρησαν ὁ εἰς μετὰ
τὸν ἄλλον τετραγυμένον καὶ ὅμοιο πρὸς
δορκαδάς ἐκφοβισθείσας. Ἄλλὰ τότε ἐφά-
νη ὁ ἐπίτροπος, ὁ ἐπιφορτισμένος ὑπὸ τοῦ
κυρίου του νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ξένους εἰς
τὴν μεγάλην αἴθουσαν ὅπου τραπέζα ἦτο
παρεσκευασμένη. Ἦδη ὁ πρίγκηψ τῶν νή-
σων ἐκάθησε πλοσίον τῆς Ἐδῆ, ἀφ' ἐτέ-
τρου ἐκάθητο ὁ γενναῖος ἀδελφὸς τῆς χα-
ριστάτης μνηστῆς, καὶ ἀπώτερον ἵπποται,
τὸ ἄνθος καὶ ἡ υπερηφάνεια τῶν χωρῶν
καὶ τῶν θαλασσῶν τῆς δύσεως.

Ἄς σταματήσωμεν ἐδῶ, ἀγαπητοὶ ἀ-
γαγῶσται· καὶ ἂν ἡ διήγησίς μου ἠδυνήθη
νὰ σᾶς τέρψῃ, λάβετε πρὸς στιγμὴν ὑπο-
μονὴν· ὁ αἰδὸς θὰ ἐπαναλάβῃ μετ' ὀλί-
γον τὰ ἄσματα του.

ΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

I.

Γεμίσατε τὰ στίλβοντα ποτήρια! Πλη-
ρώσατε φαγητῶν τὴν τράπεζαν τοῦ συμ-
ποσίου, συναθροίσατε τοὺς φίλους τῆς εὐθυ-
μίας, τοὺς ἵπποτας καὶ τὰς ὠραίας! Ἡ
χαρὰ καὶ ἡ ἁρμονία διαδηλουμένη δι' εὐ-
φροσύνην συμφωνιῶν εἰς τὴν εὐρείαν αἴθου-
σαν, ἐορτάζουσι τὴν φυγὴν τῶν φροντίδων,
ἀλλ' ἐρωτήσατε· Ἰπάρχει ἀληθῶς ἡ εὐ-
τυχία ἐδῶ, ἀρὰ γε οἱ μακροὶ γέλωτες δὲν
ὑποκρύπτουσι σπαρακτικὴν θλίψιν, καὶ τὰ
μέτωπα εἰκονίζουσι ἀληθῶς τὴν ὄψιν τῆς
καρδίας; . . . ἀρκεῖ νὰ μάθετε ὅτι οὐδεμία
θέσις τῆς ζωῆς εἶναι ἀπληλαγμένη μελαγ-
χολίας.

II.

Ὁ θόρυβος τῶν ποτηρίων, τὸ ἄσμα τῶν
βάρδων, καὶ ὄλαι αἱ εὐωχίαι τῶν ἀρχαίων
ἐκείνων χρόνων ἐορτάζον τὸν ἡμέλιον τοῦ
λόρδου τῶν νήσων· ἀλλὰ εἰς τὸν τετα-
ραγμένον αὐτοῦ ὀφθαλμὸν ἐφάνετο στίλβον
πῦρ πένθιμον καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ
διεκρίνοντο ἐκ διαλειμμάτων αἱ συγκινη-
σεις, αἱ πηγάζουσαι ἐξ αἰσθήματος ὅλως
διαφόρου τῆς εὐθυμίας ταύτης ἐορτῆς. Ἐνί-
στε εἰσώπα αἰφνιδίως καὶ αἱ συμφωνίαι
τῶν αἰδῶν, αἱ διηγήσεις τῶν γελωτοποιῶν,
ματαιῶς ἠκούοντο περὶ αὐτὸν, ἢ δὲν ἐφθα-
νον μέχρι τῆς ἀναίσθητου αὐτοῦ ἀκοῆς, εἰμὴ
ἦχοι. Ἐπειτα αἰφνὴς ἐξηγείρετο καὶ ἠγώ-
νιζετο ν' αὐξήσῃ τὴν θορυβώδη χαρὰν·
προεκάλει τοὺς συμπότας, παρώτρυνε τοὺς
βάρδους καὶ ἐπιθῆ ἐφάνετο τότε ὁ μάλλον
θορυβώδης ὄλων, ἐφάνετο ἐπίσης καὶ ὁ μάλ-
λον εὐθυμος.

III.

Ἐν τούτοις οὐδὲ ὅλως ἠπόρουν διὰ τὰ
διαλειμματα ταῦτα τῆς τοσοῦτον βρα-
χείας χαρᾶς καὶ τοῦ τοσοῦτον μακροῦ ρεμ-
βασμοῦ ἀπέδιδον τὸ ἀφρημένον ὕφος καὶ
τὴν ἀναίσθητον ἀκοὴν αὐτοῦ εἰς τὴν σκέ-
ψιν τῶν ἐκστάσεων, ἃς ἐμελλε ν' ἀπολαύσῃ
καὶ τὴν ἀκατάσχετον ὄρμην τῆς αἰφνιδίου
εὐθυμίας εἰς τὴν μέθην τῆς εὐτυχίας νεο-
νύμφου. Καὶ δὲν πατάτο οὕτω μόνον τὸ
πλῆθος, ἀφοῦ ὁ ἀλαζῶν Λόρν, ὁ τόσον ὑ-
ποπτος, ὁ τόσον υπερήφανος καὶ ὁ τόσον
ζηλότυπος διὰ τὴν ἐνδοξον αὐτοῦ γενεάν,
ἀφοῦ ὁ γενναῖος ἵπποτης τῆς Ἀργεντινῆς,
ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ἀγγλίας διὰ σπου-
δαίαν ἀποστολὴν, ὁ ἐπιφορτισμένος νὰ συν-
δέσῃ στενωτέρον τοὺς δεσμοὺς τῆς συμμα-
χίας τοῦ βορρᾶ, ἀπέδιδον ἀμφοτέρω εἰς
τὴν διαθέσιν τοῦ Ῥονάλδου τὴν παραφορὰν
καὶ τὴν παραχίν ἔραστοῦ. Ἄλλὰ θελημα-
μένη καρδιά, ὀφθαλμὸς βεβεργεμένος εἰς
δάκρυα, διέκρινον κάλλιον τὸ μυστήριον τοῦ-
το, κατασκοπεύοντες μετὰ φόβου καὶ θλί-
ψεως τὴν μεταβαλλομένην φυσιογνωμίαν
μελονύμφου.

IV.

Ἡ Ἐδῆ παρετήρει αὐτὸν . . . καὶ ὅμως
ἐφοβεῖτο τὰ βλέμματα αὐτοῦ . . . ἐκεῖνος
ἀφ' ἐτέρου ἀπέφευγε τὰ βλέμματά της. . .
Τέλος, ὅτε κατὰ τύχην τὰ βλέμματά των
συνητήθησαν, ἡ αἰχμὴ πολεμίου ξίφους ἠ-
θελε προσξενῆσαι ὀλιγωτέραν ὀδύνην εἰς τὸν
Ῥονάλδον! Ἐρρίγησε κατ' ἀρχὰς κατα-
βεβλημένος ὑπὸ τῆς σπαρακτικῆς θλίψεως
αὐτοῦ . . . ἔπειτα ἠνάγκασε γενναῖως τὴν
καρδίαν αὐτοῦ νὰ υποκριθῆ τὸ θλιβερόν
πρόσωπον, εἰς ὃ ἠναγκάζετο καὶ ἠγέρθη
ἀπὸ τῆς τραπέζης. Ἀπλήρωσατε τὸ εὐρὺ
ποτήριον, τὸ κατεχόμενον ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ
βασιλικοῦ Σομερλεδ, εἶπε· πληρώσατε αὐτὸ
ἔως οὐ τὸ ὑγρὸν σπινθηρίση ὡς χρυσῆ
πομφόλυξ ἐπὶ τῶν τορευτῶν χειλέων· ἔως
οὐ πάντες οἱ μαργαρίται, δι' ὧν εἶναι ἐ-
στολισμένοι, λάμπωσι διπλῆν λάμψιν ἀντα-
νακλώμενοι εἰς τὰ πορφύρα ταῦτα κύμα-
τα! Προπίνω ὑπὲρ σοῦ, γενναῖε ἀρχῶν τοῦ
Λόρν καὶ ἀγαπητῆ ἀδελφῆ μου! . . . προπι-

κάτοχος τοῦ κοσμήματος τούτου, ἐγκαταλείπων τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ εἰς τὰ δεσφά, εἰς τὰς βασάνους, εἰς τὸ αἰμοβόρον ξίφος τῶν ὀρεινῶν, εἰς τὴν ἀγχόνην, εἰς τὸν πέλεκυν, εἰς τὸν τροχὸν τῶν Ἀγγλων. Ἄς φεύγῃ ἀπὸ παραλίου εἰς παράλιον, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς ἐκδικητικῆς σκιάς τοῦ Κόμιν, ἐνῶ τὰ λάφυρα αὐτοῦ κοσμοῦσι ὡς σημεῖον θριάμβου ἐπὶ μακρὸν τὸν νικητὴν Λόρν.

XIV.

Καθὼς ἡ Τίγρις ἢ περικυκλωμένη ὑπὸ κυνηγῶν, λογγῶν καὶ βελῶν περιφέρει ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς βλέμματα στίλβοντα καὶ πρὶν ἢ χυθῆ ἐπὶ τοῦ κύκλου ὅστις τὴν περιστοιχίζει, ἐκλέγει τὸ ἀντικείμενον τῆς ματίας αὐτῆς. . . οὕτως ὁ Ἐδουάρδος ἐθεώρησεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν αἰδὸν καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ ἔπειτα ἔδραξε τὸ ξίφος. Ἄλλ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ τὸν ἐλάλησεν ἀσπτηρῶς: «Στάσου! Τί! Μετὰ τὸσαύτας μάχας καὶ τὸσαύτας βασάνους πάλιν εἶσαι τοσοῦτον ὀλίγον κύριος σεαυτοῦ, ὥστε προσβάλεσαι ἀπὸ τὰ ἄσματα βάρδου μισθωτοῦ; . . . Καλῶς συνέθεσες τὸ ἄσμά σου, γέρον, ἐξυμῶν ἐκείνον, οὐτινος ἡ χεὶρ πληρῶνει τὰ ἔργα σου, ἀλλὰ ἡδύνασο νὰ εἶπῃς τινὰ καὶ περὶ τῶν τριῶν ὑποτελῶν τοῦ Λόρν, πιστῶν καὶ τολμηρῶν, οἵτινες ἀπέσπασαν τὸν κύριον αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Βρούκη, περισφιγγόντες τὸν λαϊκὸν καὶ οἵτινες ἀπέθανον σώζοντες τὴν ζωὴν τοῦ δεσπότου αὐτῶν. Ἦκουσα λεγόμενον ὅτι ὁ μονόθυς καὶ ἡ πόρπη τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας ἔμεινε μεταξύ τῶν ἀποθησκουσῶν χειρῶν τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων, ὅτε ἐκατὸν πρὸς τούτοις πολέμιοι ὀρμῶντες κατὰ τοῦ Βρούκη ἠνάγκασαν τὸν πολεμιστὴν αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ, πολὺ βραδύτερον ἀπὸ ὅτου ὁ Λόρν ἐγκατέλειπε τὸ πεδίον τῆς μάχης, εὐθυμὸς διότι διέφυγε ἀκέραιος καὶ ζῶν. . . ἀλλ' ἀρκεῖ. . . Δάβε, αἰοιδέ, τὴν χρυσὴν ταύτην ἄλυσιν πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἄσμάτων σου, καὶ ἄς σοὶ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ μέλλον ὡς ἀφορμὴ νὰ ὀμιλῆς μᾶλλον εὐγενῶς περὶ τοῦ Βρούκη.

XV.

— Λοιπὸν! Μὰ τὴν λειψανοθήκην τοῦ ἁγίου Κολομβά καὶ μὰ ὅλους τοὺς ἁγίους

οἵτινες ἀναπαύονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, ὀρκίζομαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ὁ Βρούκης αὐτός, ἀνέκραξεν ὁ Λόρν μανιώδης: ἄς ἀποθάνῃ λοιπὸν διὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγενοῦ μου. — Στάσου, ἀνέκραξεν ἀπ' ἐτέρου ὁ Ῥονάλδος: ἐνόσφ ἡ χεὶρ μου φέρεי ξίφος, δὲν θ' ἀνεχθῶ διὰ ματαίαν ἔριδα, νὰ φονεύσωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου πολεμιστὴν ἀνευ ὑπερασπίσεως, νὰ μολύνωσι τὸν πύργον μου μὲ αἷμα ξένου! Τὸ ἀρχαῖον φρούριον τῶν πατέρων μου, θὰ ἦναι τὸ ἀσύλον τῆς δυστυχίας, τὸ καταφύγιον καὶ ἡ ἀσπίς τῶν ἀσθενῶν: ἐδῶ δὲν θὰ σφαζῶσι ποτὲ ξένους ἀφιχθέντας ἕνεκα τῆς τρικυμίας. — Τί λέγεις, ἀντέταξεν ὁ Λόρν μανιώδης, ματαία ἔρις! Θάνατος πολεμιστοῦ ἀνυπερασπίστου! . . . Αἶ, ὅτε ὁ Κόμιν ἀπέθανε τρία ἐγγχειρίδια δὲν ἦσαν πεπηγμένα εἰς τὸ πλευρόν του! Μὴ με ὀμιλῆς περὶ ἀσύλου! ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ εἶδε πίπτοντα τὸν δυστυχῆ συγγενῆ μου, τὸ αἷμά του ἔβρευσεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου αὐτοῦ, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἀνεγείρετο ὁ ἀμείλικτος δολοφόνος: θριαμβεύων ὅπως τὸν ἐλέπετε ἐδῶ. . . Ἐχων τὴν χεῖρα ὀπλισμένην καὶ ἀλαζῶν τὸ ἦθος. . . Πρὸς ἐμὲ πάντες ὅσοι με ἀγαπῶσι! Πληξάτε! Ἐξοντώσατε τοὺς προγεγραμμένους, τοὺς ἀντάρτας τούτους. »

XVI.

Πάραυτα ὤρμησαν πλείστοι βαρῶνοι τῆς Ἠπείρου ταχεῖς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ κυρίου αὐτῶν. Ὁ βραχίον τοῦ Βαρκαλδίνη ἀνηγέρθη, ἡ λεπίς τοῦ Κινλόχ Ἀλίνη ἐγυμνώθη, τὸ ἐγγχειρίδιον τοῦ μαύρου Μουρθὸκ ἐγκατέλειπε τὸν κολεῶν, καὶ ἡ ἐπίφοβος χεὶρ τοῦ Δερμιδ εἶναι εἰοίμη νὰ φέρῃ τὸν θάνατον. Αἱ ὑπόκωφοι ἀπειλαὶ ἐκδικήσεως μεταβαλλονται εἰς καταπληκτικὰς κραυγὰς πολέμου. Προχωροῦσιν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἀνυψωμένα: αἱ γυναῖκες ἔντρομοι φεύγουσι κραυγάζουσαι: καὶ τότε, ὦ Σκωτία, τὸ εὐγενέστερον τέκνον σου ἤθελεν ἀπολεσθῆ πρὶν φθάσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ σταδίου αὐτοῦ, ἐὰν ὅλοι ἀπὸ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ἀξίας ἐνδοξοὶ ἀρχηγοὶ, οἱ ἐλθόντες ἀπὸ τῶν νήσων τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ περιστοιχίζοντες τὸν Ῥονάλδον, δὲν

ἐπράυνον τὴν δίψαν τοῦ αἵματος, ἥτις εἰς τὸν ἀμείλικτον Λόρν.

XVII.

Ὅτε ὁ γενναῖος Τορκιλ ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Δοῦν-βεγάν, ἄρχων τῶν ὀμιχλωδῶν ὀρέων τοῦ Σκι, ὁ Μακιλ ὁ ἀρχαῖος ἀρχηγὸς τῆς ἀγρίας Βάρας, ὁ Δούαρτ ὁ ἀρχηγὸς τῶν πολεμιστῶν τοῦ Γίλιαν, ὁ Τέργος ἀπὸ τοῦ ὀχυρωμένου κόλπου τοῦ Κάνα, καὶ ὁ Μάκ-Δούφιθ ὁ ἱππότης τοῦ Κολονασί εἶδον στίλβοντα τὸν χάλυβα, ἠγέρθησαν αἰφνδίως πάλιντες τὰ ξίφη αὐτῶν, τοσοῦτον ταχύτεροι ἔτοιμοι νὰ λάβωσι μέρος, ὅσον ἀρχαία μίση, πολλάκις σβυόμενα καὶ πολυἀρχηγῶν τοῦ Ἀργίλου καὶ πολλῶν ἀρχηγῶν τῶν νήσων τοῦ Ὠκεανοῦ. Φοβερὸν θέμα! Πανταχόθεν ἐστίλβον ὄπλα καὶ ἡ ἀτακτος κόμη ἱπποτῶν ἐκυμάτιζε πίπτουσα ὀπίσω: οἱ ὀφθαλμοὶ ἐζήτουν ἀλλήλους μετὰ σκυθρωποῦ ἤθους: αἱ ἀνυψωμέναι χεῖρες καὶ τὰ ἀπειλητικὰ ὄπλα συνητῶντο εἰς τὸν ἀέρα: ὁ σίδηρος τῶν ξιφῶν ἀντανακλῶν τὰς δάδας ἀπέδιδε λάμψιν κυανόχρουν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ συμποσίου: καὶ ταχέως αἱ λαμπάδες αὐταὶ τοῦ ὕμναίου ἔμμελον νὰ καταπτρισθῶσιν εἰς κύματα αἵματος, ἀντὶ νὰ λάμπωσιν ἐπὶ τῶν στίλβόντων ποτηρίων.

XVIII.

Μολονότι πάντες οὗτοι οἱ πολεμισταὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ δώσωσι τὸν θάνατον, ἐνθερμοὶ τὴν καρδίαν, μὲ γυμνὸν ξίφος καὶ τὸν πόδα προτεταμένον. . . ἐν τούτοις πένθος δισταγμὸς ἐσέβετο τὸ δίκαιον τῆς φιλοξενίας. Πάντες εἶχον τὴν ἀπειλήν εἰς τὸ στόμα, ἀλλὰ πάντες ἐπίσης ἐφρίνοντο φοβούμενοι νὰ καταφέρωσι τὴν πρώτην πληγὴν: διότι τὰ ἄσματα τοῦ αἰοιδῶ κατάρτωνται διὰ παντὸς ἐκείνους, οἵτινες ταράττουσι διὰ τῶν διενέξεων αὐτῶν τὰ συμπίσια καὶ τὴν χαρὰν πρὸς τούτοις ἢ ἀνισότης τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῶν δυνάμεων καθίστα βεβαίαν τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης: διὰ τοῦτο αἱ ἀπειλαὶ καὶ αἱ κραυγαὶ ἐπράυνθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε σιωπῇ ἐπεκράτησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τὴν πλήρη πολεμιστῶν, σιωπῇ βαθεῖα, ὁμοία πρὸς τὴν γαλήνην τοῦ θανάτου, ἥτις προηγείται τῆς τρικυμίας

εἰς τὸ ὄρος. Πάντες ὁμοιάζον πρὸς τὸ διάσημον ἐκεῖνο ἄγαλμα πολεμιστοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον λέγουσιν ὅτι ἔλειπε μόνον ἡ πνοὴ διὰ νὰ κινηθῆ καὶ νὰ πολεμηθῇ.

XIX.

Ἡ νέα ξένη, καθὼς καὶ ἡ Ἐδίθ, ὤφθη ἐκ τῆς τρομερᾶς ταύτης ἡσυχίας καὶ ἐζήτησε νὰ κάμψῃ τοὺς πολεμιστάς. Ἐνῶ ὄρμα πρὸς τὸν Ἀργεντίνην, κατέπεσε τὸ κάλυμμα αὐτῆς καὶ εἶδον ἐν τῷ μέσῳ ἐσχάτης ἀπελπισίας στίλβοντα ἀκόμη τοὺς ὀραίους ὀφθαλμοὺς καὶ κυματίζοντα τοὺς βροστρήχους τῆς μακρᾶς κόμης. «Σὺ, εἶπε, τὸ ἄνθος τῶν ἱπποτῶν, ἡ ἀσπίς τῶν ἀσθενῶν, σὺ, ὅστις ἐπολέμησες εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰούδα διὰ τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν, σὺ, ὅστις τοσάκις διεκρίθης εἰς τὰς πανηγύρεις, εἰς ἃς ἡ ἀσθενὴς αὕτη χεὶρ δένειμε τὸ βραβεῖον τῆς ἀνδρίας, ἀπάντησον: ἡ ψυχὴ σου ἢ πλήρης τιμῆς δὲν θ' ἀγανακτήσῃ διὰ τὴν ἀνιστον ταύτην μάχην, εἰς ἣν οἱ ἀδελφοὶ μου, οἱ ἄλλοτε φίλοι σου, μέλλουσι νὰ θυσιασθῶσιν εἰς αἴθουσαν φιλόξενον! » Ἀπηύθυνε τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Ἀργεντίνην, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐζήτησαν τὸν Λόρν τῶν Νήσων. Ἐρυθρῆμα ὁμοῖον πρὸς τὰς τελευταίας ἀκτίνας τῆς ἡμέρας ἐκάλυψε τὸ μέτωπον τοῦ Ῥονάλδου, ῥίγος ταχὺ διέτρεξε τὸ ῥωμαλέον σῶμά του καὶ διὰ φωνῆς τρεμούσης καὶ μετὰ βλέμματος τεταραγμένου ἀπήντησε. « Μὴ φοβῆσαι τίποτε, Ἰσαβέλλα μου; . . . τί λέγω; . . . Ἐδίθ! μὴ ταράττεσαι! Ὅχι, μὴ φοβῆσαι τίποτε: θ' ἀγρυπνήσω ἐπὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἀγαπητῆς μου μνηστῆς. . . » Ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις ἐξέπνευσαν ἐπὶ τῶν τρεμόντων χειλέων του.

XX.

Ἀπ' ἐτέρου ὁ Ἀργεντίνης ἐλάλησεν, ἀπαιτῶν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀρχοντος αὐτοῦ τοὺς δύο ξένους, οἵτινες ὑπήκοοι τοῦ στέμματος τῆς Ἀγγλίας ἔφερον τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ βασιλέως, τοῦ κυρίου των. . . Ἡ αἰτήσις αὕτη ἦτο βεβαίως πρόφασις, διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τοῦ νὰ τοὺς σώσῃ διότι οὐδέποτε ἱππότης εὐγενέστερος καὶ γενναϊότερος τοῦ Ἀργεντίνη ἀνέβη ἱππον πολεμικόν. . . καὶ ὁ Ῥονάλδος, ὅστις ἐμάντευσε τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, ἐφαί-

νετο μέλλων να υποστηρίξη τὴν ἀπαίτησιν ταύτην. Ἄλλ' ὁ ὑπερήφανος Τορκουίλ προέλαβε τὸν σκοπὸν τούτον. « Ἡκούσαμεν λαλούμενον περὶ σφετεριστικῶν ἀξιώσεων τῆς Ἀγγλίας, εἶπε, καὶ εἰς τὰς νήσους ἡμῶν ἡ φήμη δὲν ἐσιώπησε περὶ νομίμου δικαιοῦματος, δι' οὗ καλεῖται ὁ Βρούκς εἰς τὸν θρόνον τῆς ὡραίας Σκωτίας, μολοντί ἐξεβλήθη ὑπὸ ξενικοῦ ξίφους· τούτο πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐγγύτερον . . . ἐν τούτοις, καὶ ἂν ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἀγγλοῦ ἱππότητος ἦτο ὅλως δικαία καὶ νόμιμος, τὸ στέμμα τῆς Ἀγγλίας ἄς συλλάβῃ ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους ἀποκαλεῖ ἀντάρτας ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἐξουσίας αὐτῆς . . . ἀλλὰ ἐντὸς φρουρίου, ὅπως οὗτος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν Σκώτων ἀρχηγῶν, τῶν συνηθροισμένων διὰ νὰ πανηγυρίσωσιν εὐθύμως τὴν ἐορτὴν τοῦ ἡμεναίου, ἐστὲ βέβαιοι ὅτι δὲν θ' ἀνεχθῶ ποτὲ νὰ ἐπιβαρύνωσι με' ἀλύσους ὁ Λόρν ἢ ὁ Ἀργεντίνης γενναῖον καὶ δυστυχῆ ἱππότην. »

XXI.

Τότε ἐπανήρχισεν ἡ φοβερὰ φιλονεικία· τότε ἐπανήρχισαν αἱ θορυβώδεις ἀπειλαὶ καὶ αἱ μάταιαι κραυγαί. Ἵποτελεῖς καὶ ὑπηρεταί, εἰσελθόντες πάντες εἰς τὴν αἴθουσαν, κῆξαν ἔτι τὸν θόρυβον διὰ τῶν κραυγῶν αὐτῶν, ὅτε αἴφνης ἤχος κέρατος ἀντηχῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης ἔφθασε μέχρι τοῦ παραλίου. « Ἴδου ὁ ἀββάς! ἀνέκραξαν πανταχόθεν· ἰδου ὁ ἅγιος ἄνθρωπος, οὗτινος οἱ ὀφθαλμοὶ εὐνοοῦμενοι ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἶδον ἁγίας ὀπτασίας. Ἄγγελοι ἀπνηντήθησαν κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, οὐχὶ μακρὰν τοῦ κόλπου τῶν μακαρίων μαρτύρων καὶ τοῦ λίθου τοῦ ἁγίου Κολούμβα. Οἱ μοναχοὶ αὐτοῦ ἤκουσαν ἀντηχοῦντας τοὺς οὐρανοὺς ἕμνους ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Δουν-ῦ, ὅπως γοητεύσωσι τὰς μονήρεις στιγμὰς τῆς μετανοίας αὐτοῦ, ὅτε πρὸ τῶν ποδῶν ἐκάστου σταυροῦ (καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς ἑκατὸν) ἔλεγε τὴν προσευχὴν αὐτοῦ καὶ τὸ πάτερ ἡμῶν . . . ἄνθρωπος ἅγιος, ἐρχόμενος ἐκ νήσου ἁγίας, φθάνει ἵνα καταπραύνη τὰς φιλονεικίας ἡμῶν· δὲν θὰ διστάσωμεν ν' ἀναγκωρίσωμεν τὴν εὐσεβή

αὐτοῦ δικαιοδοσίαν· ὁ ἀββάς θὰ παύσῃ τὰς φιλονεικίας ἡμῶν. »

XXII

Μόλις ἡ εὐτυχὴς αὕτη συνθήκη συνεφωνήθη καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας ἐκυλίσθησαν ἐπὶ τῶν στρογγύγων· καὶ εἶδον παρελαύνουσαν τὴν εὐσεβῆ συνοδίαν τῶν μοναχῶν, ἐνδεδυμένων μαῦρα ὑφάσματα· ἦσαν δώδεκα ἱερωμένοι, φέροντες σάνδαλα, κρατοῦντες ἅγια λείψανα, προπορευομένων ἀναριθμητῶν δάδων καὶ ἐπομένων σταυρῶν καὶ σημαίων. Τότε κατέπεσαν πᾶσαι αἱ ἤδη ἐγνηγεμένα χεῖρες· τότε κατεβίβασθησαν τὰ στίλβοντα ἐγχειρίδια καὶ τὰ λάμποντα ξίφη εἰς τὴν θεάν τοῦ ἱερέως· πάντα τὰ ὅπλα ἐξηφανίσθησαν, ὅπως οἱ διάτοντες ἐκεῖνοι ἀστέρες, οἵτινες λάμπουσι καὶ θνήσκουσιν ὑπὸ τὴν στοάν τῆς νυκτός.

XXIII

Ὁ ἀββάς ἐσταμάτησεν ἐπὶ τοῦ ποδίου κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸν ἅγιον σταυρὸν· τὸ κάλυμμα αὐτοῦ ἦτο ἐρριμμένον ὀπισθεν· ἡ ζωρὰ λάμψις τῶν δάδων, τῶν ἐχουσῶν φλόγας ὑπερύθρους, ἐφώτιζε τὰς ὠχρὰς αὐτοῦ παρειὰς καὶ τὴν λευκὴν αὐτοῦ καλύπτραν, τὸν κυανοῦν αὐτοῦ ὀφθαλμὸν, λάμποντα εἰσέτι ἀβεβαίαν λάμψιν, καὶ τὰς ἀραιὰς αὐτοῦ φαῖας τρίχας. « Εὐγενεῖς ἀρχοντες, εἶπε· ἡ προστασία τῆς δεσποίνης ἡμῶν καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ὑψίστου ἐστὼσιν μεθ' ἡμῶν· σὰς εὐλογῶ πάντας . . . ἀλλὰ τί βλέπω; ἡ εἰρήνη λοιπὸν δὲν βασιλεύει ἐδῶ; . . . ἐγχειρίδια ἀπειλητικὰ ἀρμύζουσιν εἰς γεῦμα γάμων; καὶ τὰ γυμνά ταῦτα ξίφη ἔπρεπε νὰ κείνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἱερέως, ὅστις καλεῖται διὰ νὰ ἐνώσῃ τὴν καρδίαν καὶ τὰς χεῖρας δύο νεονύμφων; »

XXIV

Τότε κρύπτων τὸ μῖσος αὐτοῦ ὑπὸ φανατικῶν ζήλων, ὁ ὑπερήφανος Λόρν ἀπῆντησε πρῶτος. « Ἐρχεσαι, ἅγιε ἄνθρωπε, νὰ ἐνώσῃς δύο ἀληθῆ τεκνα τῆς μακαρίας ἐκκλησίας, ἀλλὰ δὲν ἀνέμενες βεβαίως ν' ἀπαντήσῃς ἐδῶ ἄθλιον, ἐξόριστον τῆς ἐκκλησίας διὰ φόνον τελεσθέντα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῦ θυσιαστηρίου! καὶ ἔτι μᾶλλον ἤθελες ἐκπλαγεῖ, ἐὰν, γνωρίζοντας τὴν παρυσίαν τοιοῦτου ἐνόχου μεταξὺ ἡμῶν, ἐφειδόμεθα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἢ ἐσκεπτόμεθα

περὶ εἰρήνης, ἀνακωχῆς, ἢ συμμαχίας μετὰ τοῦ Βρούκκ τοῦ ἀφορισμένου! Ἐν τούτοις συναινῶ νὰ καταπαύσῃ ἡ φιλονεικία· ἡ ἀγία σου φωνὴ ἄς ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ. »

XXV

Τότε ὁ Ῥονάλδος ἐλάλησεν ὑπὲρ τοῦ ξένου· ὑπενήμισε τοὺς ὄρκους τῶν ἱπποτῶν καὶ τοὺς νόμους τῆς τιμῆς. Ἡ Ἰσαβέλλα γοητικῶς ὑπεστήριξε τοὺς λόγους τούτους διὰ δακρύων καὶ παρακλήσεων· ἡ Ἐδιθ αὐτὴ ἐμεσολάβησε γενναίως, ἔκλαυσε προκαλοῦσα τὴν συμπάθειαν τοῦ Λόρν. « Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, ἀνέκραξε αὐτὸς τότε, κόρη ἐκφυλισθεῖσα! δὲν ἀρκεῖ ὅτι σὲ ἔφερα εἰς τὸν πύργον τοῦ Ῥονάλδου ὡς δούλην, ἥτις παρουσιάζεται εἰς τὴν θύραν τοῦ κυρίου αὐτῆς, ἀναμένουσα τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς ψυχρᾶς φιλοφροσύνης σου; . . . ἀλλ' ὁ γενναῖος Λόρδος Κούμπερλανδ, ὁ γενναῖος Κλιφόρν ζητεῖ τὴν χεῖρά σου· θὰ τὴν ἐχρῶ . . . ὦ! μὴ ἀντιτάτῃς τίποτε! ἀπομακρύνσου, ἕως οὗ τὰ ἀνάξια ταῦτα δάκρυα ἀποξηρανθῶσιν! » Ὁ ἀββάς ἤκουσε μετὰ θλίψεως τοὺς λόγους τούτους, ἀλλ' οὐδὲν ἐτάραξε τὴν γαλήνην τοῦ μετώπου αὐτοῦ.

XXVI.

Τότε ὁ Ἀργεντίνης ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγγλίας ἐξέθεσε τοσοῦτον ὑπερηφάνως τὰς ἀξιώσεις τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ὥστε ἀνῆψε σπινθήρα πρὸ πολλοῦ νεναρκωμένου ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Λόρδου Ῥονάλδου, καὶ ἡ γενναία ὀργὴ τοῦ Λόρδου τῶν νήσων ἐξερράγη ὡς τὸ πῦρ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ χάλικος. « Ἀρκετὸν εὐγενὲς αἷμα, εἶπεν, ἐχύθη ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ Ἐδουάρδου, ἀφ' οὗ χρόνου ὁ ἀνίκητος Βαλάκκς πρὸς σκληρὸν ἐμπαιγμὸν ἐστέρθη στέμμα φύλλων, διότι προησπίσθη τὴν γῆν τῶν πατέρων αὐτοῦ. Ποῦ εἶναι ὁ Νίγελ Βρούκκς; Ποῦ εἶναι ὁ Δελαχέϊ καὶ ὁ γενναῖος Σέτων, ὁ ἀγαθὸς, ὁ ἐντιμὸς Σομερβιλ ποῦ εἶναι; καὶ ὁ Φράσερ, τὸ ἄθος τῶν ἱπποτῶν; δὲν ἐκρεμάσθησαν εἰς τὴν ἀγχόνην; τὰ ἐσπαραγμένα αὐτῶν μέλη δὲν ἐχρησίμευσαν ὡς βορὰ τῶν κοράκων καὶ τῶν κυνῶν; καὶ φιλονεικοῦμεν ἐδῶ ψυχρῶς, ἐὰν πρέπη νὰ παραδώσωμεν καὶ ἄλλα θύματα εἰς παρο-

μοίαν τύχην; Τί! ἡ δῖψα τῆς λεοπαρδάλεως τῆς Ἀγγλίας οὐδέποτε θὰ κοροσθῇ ῥοφῶσα τὸ αἷμα τῶν ἀνδρῶν τοῦ Βορρά! Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀθῶλ δὲν ἱκανοποίησε τὴν ἰδιοτροπίαν τοῦ ἀσθενοῦς τυράννου, καὶ πρέπει κατὰ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ὄραν ὁ Ἐδουάρδος νὰ σκέπτεται τροχοὺς, ἀγχόνας καὶ φόνους! Συσπᾶς τὰς ὀφρῦς, Ἀργεντίνη. . . Ἐμπρός! Δὲν θ' ἀναμείνῃς ἐπὶ πολὺ τὴν πρόκλησίν μου. »

XXVII.

— Καλὰ! ἀνέκραξεν ὁ Ῥωμαλέος ἱππότης τοῦ Δουν-Βεγὰν· δὲν θὰ καταφρονήσῃς μόνος τοὺς κινδύνους τῆς πάλης, μὰ τοὺς ἁγίους τῶν νήσων καὶ τῆς Ἠπείρου, μὰ τὸν ἄγριον Βῶδεν, ὄρκον τῶν προγόνων μου, ἡ Ῥώμη καὶ ἡ Ἀγγλία ἄς λυσσάζωσιν, ἀδιαφορῶ! Ἐὰν ὁ Βρούκκς, μολοντί ἐξόριστος καὶ ἀφορισμένος, ἐπανεύρῃ εἰσέτι φίλους διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην τῶν ὅπλων, ἐὰν ὁ Δούγλας ἀναλάβῃ τὴν λόγχην αὐτοῦ, ἐὰν ὁ Ῥανδόλφος πειραθῇ ἐκ νέου τὴν τύχην τοῦ πολέμου, ὁ γέρον Τορκουίλ ἀμέσως θὰ ἐκστρατεύσῃ με' ἀκολουθίαν διαχιλίων στρατιωτῶν. Καὶ σὺ, σεβαστὲ ἀββά, μὴ κατακρίνης ποσὴς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, γνωρίζεις ἄλλως τε ὅτι ὁ ἄγριος χαρακτήρ καὶ ἡ ἀκαμπτος θέλησις τοῦ Τορκουίλ εἰσὶν ἀντάξια τῆς Σκανδιναυίας· καὶ δὲν θὰ ἐγκραταίψω τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας διὰ τὰ πλούτη τῆς Ἀγγλίας ἢ τὰς ἐπευφημίας τῆς Ῥώμης. »

XXVIII,

Ὁ ἀββάς ἐφάνη ἀκροώμενος μετὰ ὕψους αὐστηροῦ τοῦ λόγου τοῦ τολμηροῦ ἀρχηγοῦ, ἔπειτα ἐστράφη πρὸς τὸν βασιλέα Ῥοβέρτον Βρούκκιν, ἀλλὰ δις ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἥρωος ἀτενίσας τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἱερέως κατέβαλε τὸ θάρρος αὐτοῦ· δις τὰ βλέμματά του ἐταράχθησαν, δις ἡ γλῶσσά του ἐτραύλισε. Τέλος, ἀνακτῶν τὸν λόγον καὶ ὑπερισχῶν τοῦ φόβου, ἐλάλησεν οὕτω. « Καὶ σὺ, δυστυχῆς πρίγκιψ, ποίους λόγους δύνασαι ν' ἀντιτάξῃς, δι' οὓς δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω κατὰ σοῦ τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταδίκην, ἥτις κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας κλείει τὸν παρὰδίσσον καὶ ἀνοίγει τὴν κόλασιν; Τὸ ἐπίφοβον ἐκεῖνο ἀνάθημα ἀναμιγνύει τοὺς

ζώντας μετά τῶν ἀποθάνόντων, ἀπομακρύνει πάντας τοὺς ἀγαθοὺς δαίμονας ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ὅπως οἱ κακοὶ ἐλθόντες ἀναζητήσωσι τὴν λείαν αὐτῶν, ἀποδιώκει τὸν ἔνοχον ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς ἐκκλησίας, καθιστᾷ κωφὸν τὸν οὐρανὸν εἰς τὰς δεήσεις αὐτοῦ, ὀπλίξει πάντα βραχίονα κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀπαγγέλλει κατάραν καθ' ὄλων ἐκείνων, οἵτινες ἀκολούθουσιν αὐτὸν εἰς τὰς μάχας, καθ' ὄλων ἐκείνων οἵτινες ἀνακουφίζουσι τὴν δυστυχίαν αὐτῶν, ἔστω καὶ δι' ἐλαχίστης συνδρομῆς, διδομένης μετὰ ψυχρότητος καὶ θλίψεως. Τὸ ἀνάθεμα τοῦτο ἀκολουθεῖ τὸν ἔνοχον ἐν τῇ ζωῇ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πλανᾶται ἐπὶ τῆς κατηραμένης κεφαλῆς, ἀνατρέπει τὰ ἐμβλήματα τῆς τιμῆς, τὰ ὅποια στολιζοῦσι τὸν τάφον αὐτοῦ, ἐπιβάλλει σιωπὴν εἰς τοὺς ὕμνους τοὺς ὁποίους ἤθελον ψάλλει ἐπὶ τοῦ φρετρου αὐτοῦ καὶ ἀποδιώκει τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς καθιερωμένης γῆς, ὡς θνησιμαῖον τὸ ὁποῖον ῥίπτουσιν εἰς τοὺς κύμας ! Τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη τοῦ ἱεροσύλου τὸν ὁποῖον ἡ 'Ρώμη καταδικάζει· τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη, ἧς ἐγένεσο ἀξίος διὰ τοῦ ἀτίμου ἐγκλήματός σου !

(Ἐπεταί συνέχεια).

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΠΕΡΙ ΦΩΛΕΩΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἔργων τῶν ζώων τῶν εἶτε ὑπὸ κοινωνιῶν εἶτε ὑπὸ ἀτόμων τινῶν κατασκευαζομένων, ἀξιοπεριεργόταται ἰδίως εἶναι αἱ φωλεαὶ τῶν πτηνῶν καὶ διὰ τοῦτο προεκάλισαν, προκαλοῦσι καὶ θὰ προκαλῶσιν αἰώνως τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν περιέργειαν. Καὶ ὄντως πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ τις παρατηρῶν μικρότατα πολλακίς πτηνὰ κτιζόντα φωλεὰς ἃ καὶ ὁ καλλίτερος ἀρχιτέκτων εἶναι ἀδύνατον νὰ μιμηθῇ, πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ παρατηρῶν ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν μικρῶν τοῦ-

των οἰκίσκων οὐ μόνον ἐπιδειξιότητα καὶ φιλοτεχνίαν, ἀλλὰ καὶ ἀγχινοίαν καὶ νοητικότητα; Δὲν ἐθεωρήσαμεν λοιπὸν ἄσκοπον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ *Μιισσοῦ* νὰ περιγράψωμέν τινας τὰς ἀξιοπεριεργότερας τούτων παρατιθέντες, καὶ τριῶν αὐτῶν τὰ ἀπεικονίσματα.

Καὶ γενικῶς μὲν εἰπεῖν πάντα τὰ πτηνὰ κατασκευάζουσι τὰς φωλεὰς αὐτῶν συνουῶντα ἄχυρα, ξύλα, κλάδους καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἴδωμεν γιγνόμενον ὑπὸ τῆς χελιδόνης τοῦτ' αὐτὸ σχεδὸν ἐπαναλαμβάνεται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων πτηνῶν. Ἀφοῦ τὸ ζεῦγος τῶν χελιδόνων ἐκλέξῃ τὸν καταλληλὸν διὰ τὴν φωλεὰν αὐτοῦ τόπον, ὅστις συνήθως εἶναι γωνία τοίχου ὡς προσφορωτέρα, ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν· ἱπτάμενον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ συναγοῦσιν ἄχυρα καὶ ἄλλα μικρὰ ξυλάρια διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτῶν, ἅτινα φέρουσι καὶ προσκολλῶσιν εἰς τὸ ὄρισθὲν διὰ φωλεὰν μέρος δι' ἀργιλλώδους τινὸς μάχης, ἣν πρότερον εἶχον ἐκ σιάλου καὶ γῆς κατασκευάσει· οὕτως ἐξακολουθοῦσι ἐπιτιθέντα ξυλάρια καὶ ἄχυρα, ἅτινα ἐπίσης συγκολλῶσι μεχρῖσού ἢ φωλεὰ περαιωθῇ. Ταύτης περαιωθείσης φροντίζουσιν οἱ γονεῖς ὅπως ἐπιστρώσωσιν αὐτὴν ἔνδον μὲ πτίλα καὶ ἄλλας δυσθερμαγωγούς οὐσίας ὅπως προφυλάττωνται τὰ νεογνά αὐτῶν ἀπὸ τῶν τῆς ἀτμοσφαιρας μεταβολῶν.

Μερικῶς δὲ ἐὰν ἐξετάσῃ τις τὰς φωλεὰς ἐνὸς ἐκάστου εἶδους πτηνῶν θέλει εὖρεῖ ἐν ἐκάστη αὐτῶν καὶ ἰδιαίτερόν τι γνώρισμα καὶ ἰδιαίτεράν τινά χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα. Οὕτως αἱ μὲν τῶν φωλεῶν εἶναι ἐκτισμέναι ἐπὶ βράχου ἢ τοίχου, αἱ δὲ εἶναι πεπλεγμέναι ἐπὶ τῶν δένδρων· αἱ μὲν ἔχουσι σχῆμα σφαιροειδές, αἱ δὲ ὠοειδές· αἱ μὲν εἶναι ἀνοικταὶ ὡς κάλαθοι, αἱ δὲ κλεισταὶ ὡς βαλάντια· αἱ μὲν κατασκευάζονται μὲ βρούα, αἱ δὲ συμπλέκονται μὲ ἄχυρα καὶ πηλόν· αἱ μὲν ἐπιστρώννυνται μὲ πτίλα, αἱ δὲ στιβαδοποιῶνται μὲ τρίχας. Εἶναι δὲ περιεργον ὅτι ὅσῳ τὸ πτηνὸν εἶναι μεγαλειότερον καὶ ἀγριώτερον τόσο καὶ ἡ φωλεὰ αὐτοῦ εἶναι ἀκομψότερα καὶ ἀτημελεστέρα, ἐνῶ ὅσῳ μικρότερον εἶναι τὸ πτηνὸν τόσο ἡ φωλεὰ αὐτοῦ εἶναι ἀρχιτεκτονικωτέρα καὶ

μᾶλλον ἐπιμελετημένη. Πρὸς τοῦτοις τὰ μεγάλα πτηνὰ κατασκευάζουσι τὰς φωλεὰς αὐτῶν ὅπου τύχη, ἐνῶ τὰ μικρὰ ἐκλέγουσι τόπον δυσπρόσιτον καὶ ἀν' τοῦτο δὲν ἐπιτύχουσι προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι τὴν φωλεὰν μᾶλλον ἀόρατον· καὶ τοῦτο ἐξηγεῖται ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐνεκα τῆς μικρότητος αὐτῶν ὑποκεινται εἰς πολλοὺς κινδύνους καὶ διὰ τοῦτο προφυλάττουσι τὰ νεογνά αὐτῶν. Καὶ πρὸς ταῦτα φερόμεν τινὰ παραδείγματα.

Ἡ φωλεὰ τοῦ ἀετοῦ εἶναι ὀλίγοι κλάδοι ἀτημελήτως συμπεπλεγμένοι πρὸς ἀλλήλους μόνον καὶ μόνον ὅπως δυνηθῶσι νὰ προφυλάξωσι τὰ νεογνά· πλὴν ἡ φωλεὰ τῆς ἀκανθυλίδος εἶναι ὠραιότατον καλᾶθιον ἐστραμένον μὲ λεπτὰ βρούα καὶ πτίλα. — Ἡ φωλεὰ τῆς γλαυκῆς εἶναι ἀπλῆ τῆς ὀπῆ παλαιοῦ δένδρου ἢ ῥωγμῆ ἐρειπίου, πλὴν οὐχ οὕτω καὶ ἡ τοῦ πυργίτου, ἧτις εἶναι εὐμορφος στρογγύλη θήκη προφυλαττομένη ὑπὸ ἀκανθῶν. — Ἡ φωλεὰ τοῦ ζρουθοκαμήλου εἶναι λακίσκος ἐν τῷ ἄμμῳ, ἐνῶ ἡ τῆς χελιδόνης εἶναι ἀρχιτεκτονικὸν ἐν γωνίᾳ τινὶ οἰκοδόμημα. Τῶν πλείστων τέλος παρῦδρον σχιζοπόδων (echasiers) ἡ φωλεὰ εἶναι ἀπλῆ παρὰ τὴν θάλασσαν ὀπῆ ἐνῶ τῶν ξηροδατικῶν (rassegeaux) ἐν οἷς πάντα τὰ ὠδικὰ πτηνὰ εἶναι θαῦμα τέχνης καὶ φιλοκαλίας ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἴδει.

Μετὰ τὰ γενικὰ ταῦτα περιγράφομεν δύο ἢ τρεῖς τῶν ἀξιοπεριεργότερων φωλεῶν. Ὁ *Μυιοτρόχιλος* ἢ *κολίβριον* (colibri, oiseau mouche) τὸ χαριστάτατον μικρὸν τῆς Ἀμερικῆς πτηνόν, ὅπερ διὰ τὰ ὠραία αὐτοῦ

χρώματα καὶ τοπαζίον καὶ ρουβίνιον ἐκλήθη κατασκευάζει περιεργότατην φωλεάν. Λαμβάνων ὡς βάσιν φύλλον λεμονέας, ἀπιδέας ἢ δρυὸς ἢ καὶ λεπτότατον κλώνον αὐτῶν πλέκει περὶ αὐτὸν διὰ βάμβακος καὶ ἄλλων ἐνωδῶν οὐσιῶν ὡσεὶ δὴ φωλεὰν ἔχουσαν μὲν διάμετρον ἐνὸς δακτύλου, βάθος δὲ ἴσον. Τὴν φωλεὰν ταύτην στρωννύει ἔνδοθεν μὲ τὰ λεπτὰ αὐτοῦ καὶ μεταξώδη πεπερίδια, ἅτινα πατεῖ καὶ στιβάζει καλῶς. (Εἶκον 4.)

(Εἶκον 4.)

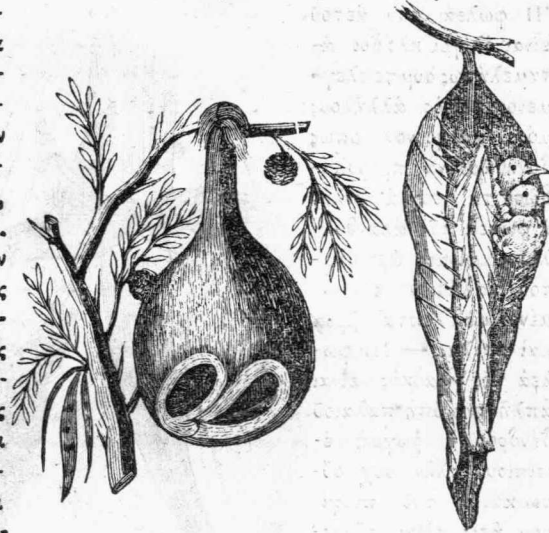
Γουιάνης καὶ τοῦ Χιλὶ ἔχον μῆκος 8 δακτύλων καὶ ἡμίσεος ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν λεπτοράμφων (tenuirostres) κατασκευάζει περιεργον φωλεὰν ἐκ τοῦ σχήματος τῆς ὁποίας ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Κτιζεῖ δ' αὐτὴν συνήθως μὲν ἐπὶ τῶν δένδρων ἀλλ' οὐχ ἦττον καὶ ἐπὶ τῶν κεράμων τῶν αἰκῶν, τῶν ἀλωνίων καὶ τῶν παραθύρων· ἔχει δὲ σχῆμα κλιβάνου καὶ εἶναι ἐκτισμένη ἐξ ἀργίλλου. Ἡ φωλεὰ αὕτη ἔχουσα διάμετρον 30 ἑκατοστομέτρων διαιρεῖται

εις δύο μέρη διά τοίχου εξ αργίλλου φέροντος ωσειδές άνοιγμα, είναι δε τόσο μάλλον αξιοπεριεργός εάν λάβη τις υπ' όψιν το μικρόν του πτηνού μέγεθος και ότι κατασκευάζεται μόλις εις διάστημα δύο ήμερών.

Οι αιγίθαλοι κατασκευάζουσι φωλεάς θαυμασμού αξίας δύο μάλιστα είδη αυτών αιγίθαλοςό κρεμάμενος (parus pendulinus) και αιγίθαλος ό του Άκρωτηρίου (parus Carpensis) υπερβάλλουσι πάντας κατά την αρχιτεκτονικήν. Ο πρώτος κατασκευάζει την φωλεάν αυτού από τά λεπτά έκεϊνα πτίλα άτινα εύρισκονται εις τον πάππον διαφόρων άνθέων τά πτίλα ταύτα συμπλέκων διά του ράμφους άποτελεί νηματοειδή ύλην, όμοίαν προς ύφασμα, δι' ης κατασκευάζει την φωλεάν. Και έξωθεν μέν ενδυναμόνει αυτήν παρενθέτων εις την ύψην αυτής ίνας φυτικές και ριζίδια δι' ών άποτελεί, ως είπειν, την ξύλωσιν της φωλεάς ενδοθεν δε την επιστρώνει με τά αυτά φυτικά πτίλα, όπως τά μικρά άναπτυχθέντα εύρωσι θερμότητα ικανήν. Τήν φωλεάν ταύτην ήτις κατά τό σχήμα όμοιάζει προς σακκίσκον ή βαλάντιον προσαρτά διά καννάβεως ή λίνου εις

λαϊαν μείζονα, και διαιρείται εις δύο δωμάτια, εις τό έν τών όποιών καθήμενόν τό θήλυ έπωάζει ένώ εις τό έτερον καθήμενόν τό άρρεν διασκεδάζει διά της ώδης τό θήλυ κατά τον έπωασμόν. (Εικών 2.)

Άξιοθαύμαστον φωλεάν κατασκευάζει και μικρόν τι πτηνόν εκ του γένους των Συλβίων υπερ φωλεογράφτην μέν οι πολλοί καλοϋσιν, οι δε φυσιοδίφαι Συλβίαν την Ράπτριαν (Sylvia Sutoria). Τό πτηνόν τουτο έτι δειλότερον του αιγιθάλου δεν

(Εικών 2)

(Εικών 3.)

την μασχάλην μικρού εύκαμπτου κλαδίσκου υπερκειμένου ρυακός τινος ή έν γένει ύδατος τρέχοντος. Και εις εύκαμπτον μέν κλάδον διά να λικνίζωνται ήδέως τά μικρά αυτού με την παραμικροτέραν κίνησιν, υπεράνω δε του ύδατος διά να έχη έν άφθονία τά παρυδάτια έντομα δι' ών κυρίως τρέφεται, και άμφότερα διά να εύρισκηται έν άσφαλεία κατά των μυών, των σαύρων των όρεων και άλλων έρπυστικών έχθρών κυνηγούντων τά ώά αυτού. — Αιγίθαλος δ' ό του Άκρωτηρίου ό υπό των εκεί έντοπίων baya καλούμενος κατασκευάζει μέν την φωλεάν αυτού καθώς και ό άνω με τās αυτές προφυλάξεις και διά της αυτής ύλης, πλην ή φωλεά αυτή έχει παράξενον σχήμα δηλον ότι έχει περίπου τό σχήμα της κοινής βουκαλέως (μποτίλλιας). Η έσοδος αυτής είναι προς τά κάτω δι' άσφα-

μπιστεύεται την φωλεάν αυτού ούδ' εις εύκαμπτον κλάδον αλλά κατασκευάζει αυτήν επί των φύλλων ή μάλλον διά των φύλλων διότι μεταχειριζόμενον ως βελόνην τό ράμφος του συρράπτει διά κλωστών εκ βάμβακος και λεπτών τινών φυτικών ίνων δύο φύλλα προς άλληλα και ούτως άποτελεί σακκοειδή τινα κοιλότητα έν ή γεννητά ώά αυτού. (Εικών 3.)

Η Κίσσα κτίζει την φωλεάν της επί των δένδρων δεν είναι δε καθώς αι των πλείστων πτηνών άνοικτη άνωθεν, άλλ' έχει μικράν θυρίδα εις τά πλάγια δι' ης εισέρχονται και εξέρχονται οι γονείς άνωθεν δε ή φωλεά είναι θολωτή και είναι κατασκευασμένη με βρύα, και ίνα προφυλάττηται από τās έφόδους άλλων ζώων είναι ώχωρη μένη κατά την εξωτερικήν αυτής επιφανείαν δι' άκανθών και οξέων βάτων.

Τέλος αναφέρομεν την φωλεάν χελιδόνος τινός της Ιάβας και Σουμάτρας, σαλαγγάνης υπό των έντοπίων καλουμένης, όχι τόσον διά τό σχήμα αυτής, διότι τουτο είναι οίον τό των φωλεών των λοιπών χελιδόνων, αλλά διότι κατέστη σημαντικόν άρθρον έμπορίου. Τήν φωλεάν ταύτην κατασκευάζει ή σαλαγγάνη ζυμόνοσα φύκη και άλλα θαλάσσια φυτά μετώαριον βατράχων και ιχθύων τουτου ένεκα περιέχει θρεπτικά συστατικά, άτινα παρεκίνησαν τους Κινέζους να αγαπώσιν αυτές κατά κόρον πληρόντες άδρότατα ποσά. — Σήμερον ύπολογίζεται ότι γίνεται κατ' έτος εξαγωγή εκ των νήσων Ιάβας, Σουμάτρας και έν γένει εκ των Σονδικών 120,000 χιλιογράμμων φωλεών σαλαγγάνης, αιτινες άντιπροσωπεύουσι τό ύπερογκον ποσόν των 30,000,000 φράγκων. Η λίτρα έν αυτώ τή τάπη της γενέσεως κοστίζει 190 φράγκα, έν δε Καντών 370. Ο ιδιοκτήτης σπηλαίου τινός της Ιάβας περιέχοντος τοιαύτας φωλεάς έχει πρόσδοον κατ' έτος 778,400 φράγκων ών μόνον 77,000 είναι έξοδα.

ΜΙΧΑΗΛ Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ.

Μ' έρωτάτε διατί έχω πανικόν φόβον διά τό χαρτοπαίγνιον; Συντόμως θα σας διηγηθώ την αίτίαν. — Και ήρχισεν ούτως προχθές τό έσπέρας έν τινι συναναστροφή κόμης.

Πρό δέκα πέντε έτών, ότε ήμην ήλικίας είκοσι και δύο, μετέβην κατά πρώτων φοράν εις Παρισίους. Ο πατήρ μου με είχε δώσει δύο χιλιάδας φράγκων και την άδειαν να άπουσιάζω δι' ένα και μόνον μήνα. Ηξεύρετε ότι ή οικογένειά μου κατοικεί πρό χρόνων πολλών ως εκ συνήθειας σήμερον, χάριν οικονομίας δε άλλοτε, εις την έξοχήν πλησίον του. . . Ο πατήρ μου θε-

λιάδας φράγκων χρέπ' άτινα αφήκεν ό αδελφός του, ήναγκάσθη να ζή μεθ' ήμών κατά τον καιρόν. εκείνον με την μεγαλειτέραν οικονομίαν' άποστέλων με δε εις Παρισίους έκαμε μίαν πρέλλαν, ως ό ίδιος μοι έλεγεν, έγχειρίζων μοι τās δύο χιλιάδας φράγκων και προσκαλών με να αναχωρήσω. Με ήγάπα πολύ, πολύ, ύπερ τό δέον.

Αναπτυχθείς εις ήμέρας στενοχωρίας, είχον επιθυμία άπλουστάτας. Έδέχθη μετ' εύχαριστήσεως να μεταβώ εις Παρισίους, και αναχωρών έχαιρον εις την ιδέαν ότι θα εκπλήξω τον πατέρα μου κατά την επιστροφήν μου. Υπελόγιζον ότι με τό ήμισυ του ποσού των χρημάτων άτινα μοι είχε δώσει, θα ήδυνάμην να ιδω τους κόσμους της πρωτεύουσας και να διασκεδάσω έν άνέσει! . .

Ο πατήρ μου με είχε δώσει συστατικές τινας έπιστολάς προς φίλους του. Φθάσας εις Παρισίους δεν έφροντίσα να τās έγχειρίσω, αλλά κρατών όδηγόν (Quide) εις την χείρα, περιεπλανώμην χαίλων από θαυμασμόν όστις καταλαμβάνει πάντα φθάσαντα εις την πόλιν αυτήν.

Πρό πέντε ήμερών λοιπόν δεν έκαμα άλλο τι ειμή να μεταβαίνω από μουσεια εις εκκλησίας, και από δημοσίους χορούς εις θέατρα. Τήν έκτην ήμέραν εξερχόμενος ένός καφενείου όπου είχον προγευματίσει, απήντησα τον ύποκόμητα φίλον μου κατά τον σχολικόν μου βίον. Επεθύμησε να γείνη ό όδηγός μου και με έκαμε πολλές αξιοπεριεργούς περιγραφάς των πραγμάτων άτινα ήδυνήθη να ιδω χάριν αυτού' τέλος με προσεκάλεσε να διέλθω την έσπέραν μαζί του.

Μετά τό μελόδραμα, εισήλθομεν εις τι καφενείον ίνα φάγωμεν κάτι τι' ως εκ περισσοϋ δε σας αναφέρω ότι τό ήμισυ των άνθρώπων ύπερ εύρίσκετο εκεί άνήκεν εις τον ιδικόν μας κύκλον. Πάντες έτρωγον μετά μεγάλης όρέξεως και έν τέλει ήρχισαν να χαρτοπαικτώσιν. Έσπκώθη να αναχωρήσω, αλλά με παρακάλεσαν τόσον να μείνω, ώστε ό φίλος μου με είπεν άβροφρόνως ότι θα ήτο γελοίον τό να

μην υποχωρήσω εἰς τὰς παρακλήσεις ὅλου τοῦ κόσμου. Ὡστε ἔμεινα.

Ἐπλησίασα τὴν τράπεζαν. Ἦρχισα νὰ κερδίζω, νὰ χάνω, νὰ ἐπανακερδίζω, καὶ κατὰ τὴν ἔκτην ὥραν τῆς πρωίας ἐξήλθον τοῦ καφενείου αὐτοῦ, ἀφοῦ εἶχον χάσει πεντῆκοντα χιλιάδας φράγκων ἐπὶ λόγῳ. Ἄφησα ἐκεῖ τὸν φίλον μου ὅστις ἔχανεν πλέον τῶν τριάκοντα χιλιάδων φράγκων. Εἶχον πυρετόν! Ἥμην ὡς τρελλός! Ἡ ἰδέα τῆς αὐτοχειρίας ἐπαρουσιάζετο ἀκαταπαύτως εἰς τὸν συγκεχυμένον νοῦν μου.

Ἐπεριπάτουν πρὸ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας ὅτε ἡ τύχη, ἡ εἰμαρμένη πρέπει νὰ εἶπω, μὲ ὤθησε πρὸς μίαν ὁδὸν πλησίον τοῦ μελοδράματος. Τὴν προηγουμένη ἡμέραν διερχόμενος τὴν αὐτὴν ὁδὸν μὲ τὸν φίλον μου εἶχον ἴδει παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκίαν τοῦ βαρῶνος Κρέζους.

Παράδοξος ἰδέα διήλθεν τοῦ νοῦς μου, καὶ εἶπα ἄς ἐρωτήσω τὸν θυρωρὸν ἐὰν δύναμαι νὰ ἴδω τὸν Κύριον βαρῶνον. Ἐὰν ἦναι εἰς τὴν οἰκίαν του θὰ τοῦ ζητήσω τὰς πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων, χωρὶς κἂν νὰ τὸν ἐγνώρισα ποτέ. Σημειώσατε παρακαλῶ ὅτι ἦτον ἡ ἐβδόμη καὶ ἡμισία τῆς πρωίας καὶ ἤμην σχεδὸν βέβαιος ὅτι θὰ λάβω ἀπάντησιν ἀρνητικὴν ἀπὸ τὸν θυρωρὸν.

Συνέβη τὸ ἐναντίον. Ὁ βαρῶνος ἦτον εἰς τὸ Γραφεῖόν του ἀνέβαινον ἀποφασιστικῶς, ἔδωκα τὸ ἐπισκεπτήριόν μου καὶ μὲ εἰσήγαγεν ἀμέσως.

Ἥμην ὠχρὸς, καθὼς ἀποθαρσύνοντο. Ὁ βαρῶνος ὅστις μὲ ἐβλεπε διὰ πρώτων φερόν ἐκατάλαβε ὅτι κἀτι τι σπουδαῖον μοὶ συνέβαινε, παρατηρῶν δὲ, ὅτι δὲν εἶξευρα πόθεν ν' ἀρχίσω μὲ καθυσῆχασε, λέγων μοι

— Πρέπει νὰ ἦσθε, κύριε, εἷς συγγενὴς τοῦ Κυρ. . .

— Εἶμαι ὁ υἱὸς του. Ἀπῆντησα.

Σᾶς συγχαίρομαι ἐπανελάθειν ὁ βαρῶνος ὁ πατὴρ σας εἶναι ὁ ἀδάμας τῶν τιμιῶν ἀνθρώπων, αἱ θυσίαι ἄς ὑπέστη ἵνα καταστήσῃ σεβαστὴν τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶναι περιφανεῖς ἤδη, κύριε, εἶπατέ μοι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπισκέψεώς σας . . .

Μετὰ ἀπεριγράπτου συγχύσεως ἠδυνήθην νὰ τοῦ ἐξηγήσω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μοὶ συνέβαινε, καὶ ἐτελείωσα ζητῶν παρ' αὐτοῦ τὴν ποσότητα ἣν εἶχον χάσει, προσθέτων ὅτι δὲν εἶξευρα πότε θὰ ἠδυνάμην νὰ τὰ ἀποδώσω, διότι ὁ πατὴρ μου δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ οὐδ' ἓν λεπτόν.

Ὁ βαρῶνος, ἀφοῦ προσεκτικῶς μὲ ἤκουσε.

— Κύριε, μὲ εἶπεν, ἀρχίζω ἀπὸ τὸ ἐξῆς: θέλω σᾶς δώσει τὴν ποσότητα αὐτὴν, θὰ μὲ τὴν ἀποδώσετε ὅταν δυνηθῆτε. Δὲν ἀπαιτῶ ἀπὸ ὑμᾶς, εἰμὴ ἐν πράγματι τὸν λόγον σας μόνον ὅτι δὲν θὰ πλησιάσετε τὸ χαρτοπαίγιον ἐπὶ δέκα ἔτη.

— Σᾶς δίδω τὸν λόγον μου ὅτι δὲν θὰ παίζω ποτέ.

— Ποτέ, εἶναι πολὺ· δέκα ἔτη ἀρκοῦν μετὰ ταῦτα ἐν ἡ καρδίᾳ σας τὸ ἀπαιτῆ, δύνασθε νὰ καταστραφῆτε κατὰ τὴν θέλησίν σας.

Προφέρων τὰς λέξεις αὐτάς, ἔγραψε μίαν ἐπιταγὴν πρὸς τὸν Ταμῖαν του.

— Λάβετε, Κύριε, ἰδοὺ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπιθυμεῖτε· ἀλλ' εἶπατέ μοι, ἐὰν δὲν σᾶς ἐδίδον τὴν ποσότητα ταύτην, τί ἠθέλατε κάμει;

— Ἦθελα αὐτοκτονηθῆ. — Βεβαίως, κύριε, μὲ κάμνετε ν' ἀρχίσω μὲ καλὰς πράξεις τὴν ἡμέραν αὐτὴν. — Μ' ἔσφιγξεν τὴν χεῖρα καὶ μὲ ὠδήγησεν εὐγενῶς πρὸς τὴν θύραν διότι τὸν παρεκάλουν νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ γράψω ἀπόδειξιν παραλαβῆς.

Μετὰ παρέλευσιν 7 ἐτῶν ἠδυνήθην ν' ἀποδώσω τὰ χρήματα αὐτά. Βλέπων με νὰ εἰσέρχωμαι εἰς τὸ γραφεῖόν του μετὰ παρέλευσιν ἑπτὰ ἐτῶν μὲ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως· καὶ μὲ εἶπεν: Εἶσθε πιστὸς εἰς τὸν λόγον σας. Δὲν ἔχει οὕτω;

— Πιστότατος, τῷ ἀπεκρίθην, καὶ ἔρχομαι νὰ ἐξοφλήσω τὸ πρὸς ὑμᾶς ὑλικὸν χρέος, μένων πάντοτε ἠθικῶς χρεώτης.

Ἴδου διατὶ, φίλοι μου, ἐτελείωσε λέγων ὁ Κυρ. Χ * * * ἀποστρέφομαι τὸ χαρτοπαίγιον, καὶ ἰδοὺ διατὶ ἦλθον ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς Ἐπαρχίας μου μὲ τὸν πα-

τέρα μου, ὅστις ἔχει ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἡλικίαν καὶ μὲ τὸν υἱὸν μου ὅστις ἔχει δέκα ἐτῶν, διὰ νὰ συνοδεύσω εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον ὅστις μοὶ ἔσωσε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν μου.

B. B.

Η ΧΗΡΑ.

(Δύο ὄραι ἐντὸς Ἀθηναϊκῆς αἰθούσης).

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ, χήρα ἐτῶν 34.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ, ἐτῶν 23.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, θυγάτηρ τῆς Κυρίας Χαριαδου, ἐτῶν 17.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ, ἐτῶν 40.

(Ἀΐλουσα πολυτελής. Ἡ Κυρία Χαριαδου κάθηται νωχελῶς ἐπὶ ἀνακλινητῆρος· ἐνώπιον αὐτῆς ὑπάρχει μικρὰ τράπεζα ἐφ' ἧς κεῖται ἐργόχειρον πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος ἐστὶ μαρμαρίνη, ἐπιφάνειαν καθρέπτῃς μέγας καὶ πρὸ τοῦ καθρέπτου χρυσοῦν ὀρολόγιον).

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ καὶ Κα. ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Καὶ λοιπὸν ἐπιμένετε βλέπω εἰς τὸ ν' ἀπορρίψετε τὴν πρότασίν μου;

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Κύριέ μου, ἀφετέ με ν' ἀναπνεύσω μόνις ἐν ἔτος παρήλθεν ἀφ' οὗτο ἔχασα τὸν προσφιλέ μου σύζυγον· πῶς λοιπὸν θέλετε νὰ σκέπτομαι δεῦτερον γάμον;

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Ὁθὰ περιμένω.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Προσέχετε· δὲν εἶναι οὐδόλως παράδοξον νὰ αἰσθανθῶ ἴσως πόθον ἀκατάσχετον διὰ τὴν ἀγαμίαν.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Ἦ! τὸ τοιοῦτον οὐδόλως φοβοῦμαι.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Καὶ διατὶ, Κύριε;

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Διότι τότε μόνον Κυρία τις δύναται νὰ ἔχη παρόμοιον πόθον, ὅταν ὁ νοῦς της στρέφεται περὶ τοὺς ἐραστὰς· τὸν ὑπολογισμόν μου ὅμως αὐτὸν δὲν δύναμαι νὰ ἐφαρμόσω καὶ εἰς ὑμᾶς, διότι σᾶς θεωρῶ ἔχουσαν ἀρετὴν εὐσυνειδησίαν χαρακτῆρος.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (συσπῶσα τὰς ὄφρεις).

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν λογικὴν σειρὰν τοῦ συλλογισμοῦ σας, οὐχ ἦττον ἐπιμένω ἀρνούμενη.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Ἐγὼ δ' ἐλπίζω. Ὑπάρχουν Κυρίαί τοσοῦτον θελκτικαί, ὥστε μηδαμινὴ εἶναι ἡ θυσία τῆς σταθερότητος καὶ τοῦ ἔρωτος τὸν ὅποιον ταῖς προσφέρουν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Εἶσθε πολὺ φιλόφρων, Κύριε.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Ἦ! καθόλου, Κυρία μου, εἶμαι εἰλικρινής, ἰδοὺ τὸ πᾶν.

(Ἡ Κυρία Χαριαδου βίπτει ἐπανεληθμένως τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ ὀρολογοῦ καὶ ἀναλαμβάνει μετ' ἀνωπομονησίας τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐργόχειρον. Ὁ Κύριος Κάλλιστος λαμβάνει τὸν πῖλον αὐτοῦ ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ. Εἰσέρχεται ἡ Αἰκατερίνη).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ καὶ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Καλ' ἡμέρα σας, Κύριε Κάλλιστε. Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα;

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ.

Τὸ ἀποτέλεσμα, φιλιτάτη Αἰκατερίνη, εἶναι ὅτι οὐδὲ βῆμα ἐπροχώρησα ἡ μήτηρ

σας ἀρνείται . . . νὰ ἔλθῃ ἀπόψε εἰς τὸ θέατρον.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

ὦ! τί ἀλλόκοτος ἐπιμονή! (προστρέχει καὶ ἀσπάζεται τὴν μητέρα αὐτῆς.)

ΚΑΛΔΙΣΤΟΣ.

Καὶ ὅμως ὑπεσχέθητε χθὲς νὰ τὴν καταπίσητε.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Σὰς βεβαιῶ, Κύριε Κάλλιστε, ὅτι ἐκράτησα τὸν λόγον μου μετεχειρίσθην ὅλην τὴν Δημοσθένειον εὐγλωττίαν μου περιπλέον οὐδὲν ἡδυνάμην νὰ μεταχειρισθῶ ἢ μήτηρ μου, ὡς μήτηρ, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀρνήται ἀποσιωπῶσα τοὺς λόγους ἐνῶ ἡ σιωπὴ δικαστικῶς, ὅπως ἀκούω νὰ λέγουν, καὶ εἰς μίαν σάτυραν τοῦ Σούτσου ἀνέγνωσα, εἶναι σημεῖον παραδοχῆς. Οὐχ ἦττον, ἔχετε ἀκόμη ἐλπίδας. ὦ! ἂν ἦρχε το σήμερον ὁ Κύριος Ἀχιλλεὺς εἶμαι βεβαία ὅτι χάριν ἐμοῦ ἤθελε καταπίσει τὴν μητέρα μου.

ΚΑΛΔΙΣΤΟΣ.

Τι λοιπὸν; ὁ Κύριος Ἀχιλλεὺς ἔχει τοσαύτην ἰσχὺν, ὥστε τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν θέλῃσιν τῆς μητρὸς σας νὰ καταβάλλῃ;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Ἄπ' ἐναντίας, ἰσχύς του πᾶσα εἶναι ἡ γλυκύτης καὶ ἡ χάρις μετὰ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ. ὦ! πόσον εἶναι συμπαθὴς!

ΚΑΛΔΙΣΤΟΣ.

Τὸν ζηλεύω τῇ ἀληθείᾳ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(μετὰ ξηροῦ τόνου.)

Αἰκατερίνη, παῦσε τὰς ἀκαίρους φλυαρίας σου.

ΚΑΛΔΙΣΤΟΣ.

(Χαιρετῶν βαθυκλινῶς τὴν Κυρίαν Χαριάδου καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Αἰκατερίνης.) Ἐγὼ φεύγω, Αἰκατερίνη, ἐπανάρχομαι δὲ μετὰ δύο ὥρας ἔσως ἡ Κυρία μήτηρ σας ἀλλάξῃ γνώμην. (ἀναχωρεῖ.)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

(προστρέχουσα καὶ καθεζομένη παρὰ τῇ μητρὶ τῆς.)

Τι καλὸς ἄνθρωπος, τι ἀγαθός!

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (μετ' ἀνυπομονησίας.)

Φθάνει, φθάνει! μὴ ἀρχίζῃς πάλιν τὴν πολυλογίαν σου καὶ ἄφες κατὰ μέρος τὸ κατὰστικὸν τῶν προτερημάτων τοῦ Καλλίστου.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Ὁ Κύριος Κάλλιστος εἶνε λοιπὸν τόσον ἀντιπαθητικὸς εἰς ὑμᾶς;

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Κᾶτι περισσότερο ἀκόμη με εἶνε ἐνοχλητικὸς.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Ἄλλ' ἂν δὲν ἐλησμόνησα δὲν σὰς ἦτο πάντοτε ἐνοχλητικὸς; ἄλλοτε μᾶς ἐλέγετε ὅτι ἦτο ὁ καλλίτερος καὶ εὐφιέστερος φίλος τοῦ μακαρίτου πατρός μου καὶ ὅτι ἡ εὐφυΐα του προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας, προτέρημα ὅπερ ἐδείκνυεν αὐτὸν χαριέστερον ἔτι.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἐλεγον τότε ὅ,τι ἤθελον καὶ τώρα λέγω ὅ,τι θέλω ἀδιαφορῶ ἂν ἐπικυρόνησ ἢ ὄχι τὰς σκέψεις μου.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ (μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν.)

Μήπως ὠργίσθητε, μητέρα μου;

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Μὴ με ὀμιλῆς πλέον περὶ τοῦ Κυρίου Καλλίστου.

(ἀκούεται ὁ κωδωνίσκος τῆς οἰκίας.)

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (κατ' ἴδιαν.)

Τέλος πάντων! με πόσους παλμούς ἐμέτρησα τὰ λεπτὰ τῆς ὥρας!

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Ὅτι ἦνε βεβαίως ἡ διδασκάλισσά μου τῆς μουσικῆς.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ,

Ἦ ὁ Κύριος Ἀχιλλεὺς.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Καὶ πῶς; ἐμελλε πράγματι νὰ ἔλθῃ σήμερον; περιέργων εἶχον πρὸ μικροῦ βεβαίαν τὴν προαίσθησιν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ναί! ἐμελλε νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ με φέρῃ βιβλία τινὰ, τὰ ὅποια εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ γράψῃ καὶ νὰ φέρῃ ἐκ Παρισίων. Σοὶ λέγω ὅμως καὶ πάλιν ὅτι σήμερον μοὶ φαίνεται πολὺ περιέργος. Ὁραῖται τῶντι λέξεις! Εἶχον τὴν προαίσθησιν, ἐμάντευσα, δὲν ἠπατήθην καὶ ἄλλαι τὰς ὁποίας εἰς τὰ μυθιστορήματα ἀπαντᾷ τις καὶ εἰς γελοίας ῥωμαντικὰς ποιήσεις θηλυπρεπῶν ἀνδρῶν! δὲν με ἀρέσκουν διόλου τοιαῦται ἐκφράσεις.

(Εἰσέρχεται ὁ Κύριος Ἀχιλλεὺς.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

(Χαιρετῶν τὰς δύο Κυρίας καὶ προσφέρων ὑποκλινέστατα δύο βιβλία τῇ Κυρίᾳ Χαριάδου.)

Παρ' ὀλίγον, Κυρία μου, νὰ ἐκλάβω τὴν θυγατέρα σας ἀντὶ ὑμῶν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἴσως διότι ἡ θυγατὴρ μου εἶνε ἐνδεδυμένη ὅπως καὶ ἐγώ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Πιστεύω νὰ μὴν ἠπατήθην μόνον ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἀπατᾶσθε δὲν ἐνθυμείσθε λοιπὸν τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους συνετάξατε ἐκ τοῦ προχείρου διὰ τὴν Αἰκατερίνην; Συγχωρήσατέ μοι νὰ εἶπω τὴν ἰδέαν ὑμῶν εἰς τὸ πεζόν, διότι ἐλησμόνησα τοὺς στίχους.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Ἐγὼ ἐκ στήθους τοὺς ἐνθυμοῦμαι: τὰ ὅματα σου χάριτα ἐκφράζουν οὐρανίαν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (μετὰ πικρίας.)

Σιώπα! λοιπὸν ἐλέγετε ἐκεῖ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀπεικονίζον ἀγγελικὴν γλυκύτητα καὶ ἀφελῆ εὐαισθησίαν, ἐνῶ ἐπὶ τὰ χεῖλη τῆς ἐπλανᾶτο διαρκῶς μειδίαμα ἀνέκφραστον προσέτι ἐλέγετε ὅτι ἡ κατασκευὴ

τῶν χειλέων τῆς ἦτο τοιαύτη, διότι οὐδὲν δειγμα μειδιώσης φιλαρσεσκείας ὑπῆρχεν εἰς τὸ σύνολον τῆς μορφῆς τῆς.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ἐξ ὅλων τούτων δὲν ἐπεται, νομίζω, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σὰς ἐκλάβῃ τις ἀντὶ τῆς θυγατρὸς σας καὶ τανάπαλιν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Νομίζω ὅτι ναί, Κύριε, διότι κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ Κυρίου Καλλίστου οἱ ὑπόξανθοι ὀφθαλμοὶ μου, τὸ λεπτόν τῆς ῥινός μου καὶ τὸ κάπως καμπύλον τῶν χειλέων μου προδίδουν ὑπερφάνειαν ὑπερβολικὴν καὶ θέλησιν ἰσχυρὰν, οὐχὶ δ' ὀλιγώτερον πείσμη. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει ὁμοιότης χαρακτήρων.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.

Τὸν δυστυχῆ Κάλλιστον πρέπει νὰ συγχωρήσητε, διότι καὶ σήμερον ἀκόμη ἐδείξατε πείσμα ἀκαταλόγιστον.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Μὴ ἀναμιγνύσθαι, παρακαλῶ, με τοιοῦτον θάρρος . . . (εἰσέρχεται ὑπηρέτρια ἀναγγέλουσα τὴν ἀφίξιν τῆς διδασκαλίσης.)

Ἰδοὺ ἡ διδασκάλισσα σὲ εἰδοποιεῖ ὅτι περιμένει. Ὑπαγε.

(ἡ Αἰκατερίνη τεθλιμμένη ἀναχωρεῖ, ῥίπτουσα λάθρα βλέμματα εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ, ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(συνοδεύουσα διὰ τοῦ βλέμματός τὴν Αἰκατερίνην ἐξερχομένην.)

Δαίμον! . . .

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Πῶς; ἀποκαλεῖτε τὴν θυγατέρα ὑμῶν δαίμονα;—τῇ ἀληθείᾳ, ἂν ὅλοι οἱ δαίμονες τὴν ὁμοιάζον, νομίζω ὅτι οἰκειοθελῶς θὰ ἐγκατέλειπον πάντες τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους του προτιμῶντες τὴν Κόλασιν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Μὲ κάμνετε νὰ γελῶ, Κύριε Ἀχιλλεῦ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Τοιαῦτα θαύματα δύναται νὰ ἐκτελέσῃ πᾶς ὅστις σὰς ὁμοιάζει, Κυρία μου· ἡ δὲ θυγάτηρ σὰς ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ Κυρίου Καλλίστου σὰς ὁμοιάζει ὀλίγον—ἢ πολὺ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἀληθῶς καθίστασθε φιλόφρων πολὺ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Πραγματικῶς παρατηρῶ ὅτι δὲν εἶμαι πλέον ὁ αὐτός, ὁ τόσον σκεπτικὸς καὶ ἀγριὸς πρὸ ἐξ μὲν ἡμῶν ἀκόμη.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ὁ ἀὴρ τῶν Ἀθηνῶν μεγάλως σὰς ὠφέλησεν.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ὁ ἀὴρ τῶν Ἀθηνῶν καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀὴρ τοῦ οἴκου σὰς.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὅτε μᾶς ἐσυστήθητε εἶθε σοδαρὸς καὶ ἀφρων, ὡς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Μεταμορφόνομαι, καθίσταμαι κοινωνικὸς καὶ, ἄς τὸ ὁμολογήσω, ὁ βίος μοι φαίνεται τώρα γλυκύτερος καὶ ὠραιότερος ἢ ποτε. Δὲν εἶμαι πλέον ὡς ἄλλοτε, μονότονος σπουδαστὴς, ψυχρὸς καὶ βαρὺς. Συγχὰ τώρα ἔχω ὥρα εὐθυμίας καὶ ὥρα μελαγχολίας. Ἀκτὶς ἡλίου μὲ φαιδρύνει, οὐρανὸς νεφελώδης μὲ θλίβει, καὶ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, νομίζω ὅτι εἶμαι ὀλίγον τρελλός.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἡ μᾶλλον, ὀλίγον ποιητής. Φεῦ! φεῦ! δὲν εἶχον ἀδικον λέγουσα ὅτι παρέχετε συμπτώματα ἀξιοθαύτου μέλλοντος.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ὅχι δὲ βεβαιώθητε ὅτι δὲν ἔχω καθόλου ὄρεξιν ν' ἀποθάνω εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Σμύρνης, ὡς ὁ Σούτσος, ἢ εἰς κἀνὲν πτωχότατον δωμάτιον ἀνευ φωτὸς τὴν νύκτα, ὡς ὁ ἀδελφός του Παναγιώτης. Ἐξαρκοῦμαι εἰς τὴν ἐφημεροσμένην ποίησιν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Δὲν κινδυνεύετε οὕτω πολὺ. Ἀλλ' ἄς ἴδωμεν καλλίτερον· δὲν ὑπάρχει ἄρα γε ἄλλη τις μυστικὴ αἰτία τῆς ὡς ἐκ θαύματος ταύτης μεταμορφώσεώς σὰς;

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ἐπάρχει μία...

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἄ! . . πιστεύω ὅτι δὲν θὰ θεωρήσητε ὡς ἀδιακρίσιαν τὸ νὰ σὰς ἐρωτήσω ποῖα εἶνε ἡ μυστηριώδης αὕτη αἰτία . . . Γνωρίζετε ὅτι μεγάλως ἐνδιαφέρομαι διὰ πᾶν ὅ,τι σὰς ἀφορᾷ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ὡστε δικαιούμαι νὰ θεωρήσω τὴν περιέργειάν σας ὡς δεῖγμα ἐπιεικειᾶς καὶ συμπαιθείας.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Περισσότερον ἀκόμη εἶμαι φίλη σας.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ὡ! πόσον εἶθε καλὴ! Ἴδού· θὰ σὰς ἀποκαλύψω τὰ μύχια τῆς καρδίας μου ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖτε, καθόσον μάλιστα εἶχον σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς πρώτης παρουσιαζομένης μοι καταλλήλου περιστάσεως, διὰ νὰ ὁμολογήσω ὅ,τι μέχρι τοῦδε σὰς ἀπέκρυφα.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (κατ' ἴδιαν).

Ἐργῶ, ἐρυθριῶ . . ὅποια εὐχάριστος ἀγωνία!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Πολὺ ὀλίγον γνωρίζω τὴν ἀπερίσκεπτον ἐκείνην εὐθυμίαν, ἣν ἐξήλευσα πολλάκις εἰς τοὺς ἄλλους. Συνήθως αισθάνομαι περίξ ἐμοῦ ὀμίχλην πυκνὴν, ἣν μὲν ἐκ διαλειμμάτων ἀκτὶς μία φωτὸς διαπερᾷ· διὸ καὶ ζητῶ πάντοτε τὴν ἔρημιαν καὶ ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκόμη αὐταῖς, ὅπου πᾶσαν διασκεδάσιν εὐκόλως βαρύνομαι. Περιωρίσθη λοιπὸν ἀπολύτως εἰς τὰς μελέτας μου, ὅτε συνήτησα τὸν φίλον μου ἐκείνον καὶ τὸν ἰδικόν σας, ὅστις γνωρίζετε πῶς με παρουσίασεν εἰς ὑμᾶς, νομίζων βεβαίως ὅτι τοιαῦτα σχέσεις ἤθελον φέρεαι λαμπρὰ ἀποτελέσματα ἐπ' ἐμοῦ· καὶ δὲν ἠπατάτο, διότι καθόσον ἐσχετιζόμην μεθ' ὑμῶν ἡσθάνομην διαλυομένην πᾶσαν τῆς καρδίας μου θλίψιν, ἤρχισα δὲ νὰ ἐκτιμῶ ἐπαξίως τὸν ἐπαγωγὸν αὐτὸν βίον. Ἔμεσις ἐδιδάσατε τὴν φύσιν μου αὐτὴν, με ἀνεδείξατε ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, με ἀναγκάσατε οὕτως εἰπεῖν νὰ διασκεδάσω, νὰ γελῶ, νὰ χορεύω, πρᾶγμα ὅπερ σπανίως με συνέβαινε.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Καὶ μάλιστα κατέστητε εἰς τῶν δοκιμωτέρων χορευτῶν

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Χάρης εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα Δικατερίνην. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἐφθασα, ὥστε παρημέλουν καὶ τὴν ἐργασίαν μου αὐτὴν, τὸ μόνον μέχρι τοῦδε καταφύγιόν μου, διὰ νὰ ἔρχομαι παρ' ὑμῖν καὶ ν' ἀπολάω οὕτως ἡδονῆς ἀνεκφράστου, τῆς ὁποίας αἰτία καὶ τροφή εἶνε ἡ οἰκογένειά σας, κυρία. Εἰς ὑμᾶς λοιπὸν πρώτην καὶ εἰς τὰς προσφιλεῖς μοι σχέσεις, τὰς ὁποίας τῇ βοήθειᾳ ὑμῶν συνέδεσα, χρεωστῶ τὴν μεταμόρφωσίν μου. Ἀλλὰ . . . καὶ εἰς ἄλλο τι ἀκόμη χρεωστῶ . .

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(ρίπτουσα ἐπὶ τοῦ νέου ἡδουπαθῆ βλέμματα)

Εἰς τί λοιπὸν ἄλλο χρεωστεῖτε τὴν εὐδαιμονίαν σας;

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Καὶ ἄλλοτε ἠσθάνθη ὅτι νῦν αισθάνομαι ἀπὸ τινος. Ἡμῖν δεκαεπταετῆς τότε. Γραῖά τις φίλη τοῦ πατρὸς μου ἦλθεν ἡμέρας τινὰς παρ' ἡμῖν. Εἶχε μεθ' ἐαυτῆς τὴν θυγατέρα της, νεάνιδα πρεσβυτέραν ἐμοῦ, ἀλλὰ τόσῳ ἀγαθῆν, τόσῳ γελοῖσαν, τόσῳ εὐθυμον, ὥστε τὴν ἐνόμιζον ὀμίχλιά μου καὶ νεωτέραν ἐμοῦ μάλιστα . .

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Καὶ βεβαίως τὴν ἠγαπήσατε.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Ὅπως ἀγαπᾷ δεκαεπταετῆς ἐφηβος . . μέχρι λατρίας . . — ἦτον ὁ πρῶτος μου ἔρως!

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἄ! . . καὶ τί ἀπέγινεν αὕτη; (ὁ Ἀχιλλεὺς κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του).

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

(ἀνεγείρων μετὰ μακρῶν σιωπῆν τὴν κεφαλὴν του).

Ἀπέθανεν!

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἀπέθανεν; κακὴ ἀρχὴ διὰ τοὺς ἔρωτας ὑμῶν.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Διὸ καὶ ἐπὶ πολὺ διέμενα· ἄπρακτος μὴ τολμῶν τὰ ἐπαναλάβω τὸ πείραμα.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Ἀλλὰ τέλος πάντων τὸ ἐπαναλάβετε; ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Μάλιστα, Κυρία.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (κατ' ἴδιαν).

Ταλαντεύομαι μεταξύ φόβου καὶ ἐπιθυμίας. Εὐχαριστοῦμαι παρεκτείνουσα τὴν θέσιν ταύτην, ἐνῶ ἀνυπομονῶ ν' ἀκούσω ἐκ τῶν χειλέων του λέξιν ἐπιβεβαιούσαν τῆς καρδίας μου τοὺς πόθους.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

(λαμβάνω τὰς χεῖρας της καὶ θλίβω βιαίως αὐτάς).

Ἴδού λοιπὸν, Κυρία μου, νῦν δύνασθε ἀνθέλητε νὰ καταστήσητε τὸν βίον μου εὐτυχῆ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(μετὰ φωνῆς ἡμισεβασμένης).

Καὶ πῶς;

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

(πίπτων πρὸ τῶν ποδῶν της).

Ἀγαπῶ, ἀγαπῶ ἐμμανῶς ἕνα ἀγγελον, μίαν θεάν, τὸ δὲ μέλλον μου εἰς ὑμᾶς ἐναπόκειται· (ἡ Κυρία Χαριάδου ἀνεγείρει αὐτὸν καὶ θλίβει περιπαθῶς τὰς χεῖράς του). Ὡ! εἶσθε καλὴ! καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ με ἀρνηθῆτε οὐδέν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Σὰς ἀγαπῶ ἀρκούντως ὥστε νὰ ποθῶ τὴν εὐτυχίαν σας· ὑπάρχουν ὅμως χρεῖα, ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας μία γυνὴ δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παρίδῃ.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Χρεῖα λέγετε; ὑποχρεώσεις! . . Τὰ πάντα παραδέχομαι, τὰ πάντα ἐκπληρῶ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Πῶς; γάμον λοιπὸν πράγματι σκέπτεσθαι; Ὡ! βεβαίως ἀστείεύεσθε . .

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Δὲν ἐπιθυμῶ οὐδόλως ν' ἀστείευθῶ.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

Λοιπὸν με νομίζεται τόσον παράφρονα, ὥστε νὰ συγκατανεύσω;

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Παράφρονα; . .

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(καθεζομένη μετὰ τοῦ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ τοῦ ἀνακλινητῆρος καὶ θλίβουσα περιπαθέστερον τὰς χεῖράς του).

Βεβαίως! σκέρθητι τουλάχιστον τὸ δυνάμιον τῶν ἡλικιωῶν.

ΑΧΙΑΛΕΥΣ.

Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν σὰς ἐννοῶ. Εἶμαι κατὰ πέντε ἔτη μεγαλύτερος τῆς μόνον· εἶμαι εἴκοσι δύο ἐτῶν καί εἶνε δέκα ἐπτὰ, νομίζω.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ.

(ἀποσπασμένη τῶν χειρῶν του καὶ ἀνεγειρομένη.)

Ἀλλὰ περὶ τίνος λοιπὸν ὁμιλεῖτε;

ΑΧΙΑΛΕΥΣ.

Περὶ τῆς θυγατρὸς σας.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΙΑΔΟΥ (κλονουμένη).

Περὶ τῆς θυγατρὸς μου! . . . (μετὰ μικρὰν σιωπὴν.) Λυπούμαι πολὺ, Κύριε, μὴ δυναμένη ὅπως ἐπεθύμουν νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐξομολόγησίν σας. Πρὸ πολλοῦ ἐξέλεξα τὸν Κύριον Κάλιστον ὡς σύζυγον διὰ τὴν Αἰκατερίνην καὶ μοι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀθετήσω τὸν λόγον μου. Εὐχόμαι ἐν τούτοις ἐκ ψυχῆς ὁ τρίτος ὑμῶν ἔρως νὰ ὑπάρξῃ εὐτυχέστερος τῶν δύο πρώτων.

ΑΧΙΑΛΕΥΣ (ἀναχωρῶν καὶ δακρῶν).

Ἐννοῶ, ἐννοῶ! εἰσθε γυνὴ ἤδη πρὶν ἢ γίνητε μήτηρ· θυσιάζομαι καὶ, φεύγω διὰ πάντοτε, εἶθε ὅμως νὰ μὴ πέσῃ θύμα καὶ ἡ θυγάτηρ σας, εἶθε νὰ μὴ δυνήθητε νὰ ἐκδικηθῆτε, διότι θὰ ἐκδικηθῆτε ὡς μήτηρ ἀπάνθρωπος. Χαίρετε!

Ω. ΚΑΜ.

Ο ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΜΕΤΑΒΛΗΘΕΙΣ ΑΥΛΙΚΟΣ.

Ἰάκωβος ὁ ἕκτος, βασιλεὺς τῆς Σκωτίας, κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ ὡς βασιλέως τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1603 ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ διαφόρους Σκώτους εὐγενεῖς. Ἐν τούτοις εἰς καλούμενος Φεργυσῶν διεκρίνετο ἀπὶ τιμότητι καὶ ἀφιλοκερδείᾳ. Ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρξεν ὁ σύντροφος καὶ συμπαιστής τοῦ Ἰακώβου ἐν τῇ νεότητί του, συνεχῶς ἐλάμβανε τὴν ἐλευθερίαν νὰ συμ-

βουλεύῃ, νὰ παραινεῖ, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐπιπλήττῃ τὸν βασιλέα του. Ὁ βασιλεὺς ὁμῶς πολλάκις δυσηρεστεῖτο διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἣν ἐλάμβανε, καὶ ἐπὶ τέλους εἶπεν εἰς αὐτὸν παίζων τε καὶ σπουδάζων· ἀδικόπως μέμφεσαι τὴν διαγωγὴν μου, Φεργυσῶν, θὰ σὲ κάμω βασιλέα ἡμέραν τινὰ, καὶ τότε θὰ ἴδωμεν τίνος εἶδους βασιλεὺς θὰ γείνης.

Ἐπομένως ἡμέραν τινὰ ὅτε ὁ Ἰάκωβος ἦτο εἰς εὐδιαθεσίαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν αὐλικῶν του, προσεκάλεσε τὸν Φεργυσῶνα, εἰπὼν εἰς αὐτὸν νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἐκεῖ νὰ ὑποκρίνηται τὸν βασιλέα, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἤθελεν ὑποκρίνεσθαι τὸν Ἰωάννην Φεργυσῶνα. Ὁ ψευδώνυμος βασιλεὺς εὐθὺς ἀνέλαθεν ὕψος βασιλικόν, καὶ ὠμίλει ὡς ὁ ἀληθῶς τοιοῦτος, καίτοι μετὰ ὀλιγωτέρας ἐπιτηδεύσεως. Ὅλοι μεγάλως εὐηρεστοῦντο εἰς τὸ παιγνίδιον, ἕως οὗ ὁ διαβόλουμένος ἤρχισε νὰ γνωμολογῇ περὶ ματαιότητος καὶ διαφθορᾶς τῶν αὐλικῶν, ἀποδεικνύων ὅτι οὗτοι ἔχουσι μόνον τὸ ἰδικόν των συμφέρον εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ὅτι γενικῶς ὁ φαινόμενος ζήλος των εἶναι μόνον μεταμριεσμένον ψεῦδος.

Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐπροξένησεν ὀρατὴν μεταβολὴν εἰς ὅψει τινὰς, καὶ ὁ Ἰάκωβος αὐτὸς ἐφάνετο ὅτι δὲν εὐηρεστεῖτο πολὺ, ἀλλ' ὁ Φεργυσῶν δὲν ἔμεινεν ἕως ἐδῶ, διότι ὑψώσας τὴν φωνὴν του καὶ δεικνύων τὸν βασιλέα, ὅστις ὑπεκρίνετο τὸν Φεργυσῶνα, εἶπεν· ἐνταῦθα παρευρίσκειται ἀνθρώπος τὸν ὁποῖον ἐπεθύμουν νὰ μιμηθῆτε. Ὁ τίμιος οὗτος ἀνθρώπος ἦτο ὁ σύντροφος τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, καὶ ἐμβλέπει εἰς ἐμὲ καὶ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην μετὰ ἐγκαρδίου ἀγάπης. Οὗτος ἔδειξε τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν του δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων, μεριμνῶν περὶ τῆς εὐδαιμονίας μου, φυλάττων με ἀπὸ κακοῦ συμβούλους, παραινῶν με εἰς βασιλικὰς πράξεις καὶ εἰδοποιῶν με περὶ παντὸς κινδύνου, διὰ τὰ ὅποια ὅμως ποτὲ δὲν με ἐξήτησε τίποτε, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, καίτοι ἐσπατάλησα χιλιάδας διὰ τῆς ἐξ ὑμῶν, ὅμως ἐν ὅλῳ τῷ διατήματι τῆς ζωῆς μου ποτὲ δὲν ἔδωσα ἐν λεπτόν.

Ὁ δὲ Ἰάκωβος μὴ δυνάμενος πλέον νὰ

ἀκούῃ τοσοῦτον δικτικούς σαρκασμούς, ἀνεφώνησεν εἰς Σκωτικὴν διάλεκτον· «ὦ! παμπόνυρε, τί κάμνεις! φύγε ἀπὸ τὸν θρόνον μου, καὶ ἄς παύσῃ πλέον οἱ παραλογισμοὶ σου!»

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

Δ. Ι. ΚΟΜΠΟΘΕΚΡΑΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ΑΣΩΠΗΟΥ. Ὁ κύριος Ἀσώπιος εἶναι ἰατρός· ἄλλοτε ἐπεχείρησε νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐπιφυλλίδας, ἀλλ' οἱ ἐπιφυλλιδόγραφοι ἦσαν ἀνιάτως ἀσθενεῖς καὶ εἰς μάτην κατηνώλωσε τὰ ἠρωϊκώτερα αὐτοῦ φάρμακα. Πρὸ δύο ἐτῶν ἐπεχείρησε νὰ θεραπεύσῃ τοὺς Καζαμίαι· Καζαμίας μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκαλεῖτο φυλλάδιον συγχείμενον ἐκ δύο ἢ τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων καὶ ἐκτυπούμενον διὰ στοιχείων, ἃ ἔμελλον τὴν ἐπιούσαν νὰ ρίψωσιν ὡς ἀχρηστα, περιέχον δὲ τὴν ἐξῆς ἕλιν. Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1865· γενεαλογία τῶν βασιλικῶν οἰκῶν τῆς Εὐρώπης· προγνωστικὸν τοῦ ἔτους 1865· ἔπειτα ἤρχοντο οἱ δώδεκα μῆνες, ἐπὶ καθῆς τῶν ὁποίων ὑπῆρχε γελοιογραφία τοῦ συμβόλου ἐκάστου μηνός· ὁ Δεκέμβριος π. χ. ἦτο γέρον ἐπαίτης, ἐλεινός καὶ ἀξιολάκρτος καὶ Ὁ Απρίλιος Σάτυρος περιεστοιχισμένος με διαφόρους κηλίδας, αἰτινες ὑποθέτομεν ὅτι ἦσαν τὰ ἀνθη τοῦ μηνός ἐκείνου· εἰς καθὲ τέταρτον σελήνης ὑπῆρχε προφητεία π. χ. καιρὸς ὠραίος ἢ καιρὸς κακός· ἀνεμὸς ἢ νηνεμία· σημειώσατε τὴν δεῖνα ἡμέραν θάνατος διασχήμου ἀνδρός· καὶ ἄλλα ὅμοια τὰ ὅποια κανονικῶς ἐπαναλαμβάνόμενα ἐπλήρουν ἐν τυπογραφικῶν φύλλον. Μετὰ τοὺς δώδεκα τούτους μῆνας τοῦ ἑαυτοῦ ἐπῆρχοντο ὀκτὼ ἢ δέκα ἀνεκδοτὰ ἐκ τῶν στερεοτύπως ἐπαναλαμβάνομένων πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων· ἔπειτα δύο τρεῖς γελοιογραφίαι, ὧν ἡ ἀξία συνίστατο εἰς τὴν ἔλλειψιν πάσης ἀξίας καὶ

δύο τρεῖς οἰκτραὶ γελοιογραφίαι, κάτωθεν τῶν ὁποίων ἐφάνησαν τὰ ὀνόματα Κόμης Βίσμαρκ, Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ καὶ ἄλλων· ἐπὶ τέλους ὡς ἐπιδῶριον προσετίθεντο αἱ ἀφίξεις καὶ ἀναχωρήσεις τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τῶν ταχυδρομείων τοῦ κράτους. Ὁ χαριέστατος αὐτὸς Καζαμίας ἀνηγγέλλετο πομπῶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, ὡς περιέχων ἀλανθαστοὺς προφητείας καὶ σπάνια φιλογελοιογραφία, διότι πάντες γνωρίζομεν τι ἐστὶ βιβλιοκρίσις ἐν Ἑλλάδι· κριτικοὶ ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν ὑπάρχουσιν, οἱ δὲ ἐφημεριδογράφοι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὑποχρέους ν' ἀναγγέλωσι πᾶν βιβλίον στελλόμενον εἰς αὐτοὺς, τὴν δ' ἀγγελίαν αὐτῶν φαίνουσι μετὰ τὰ εὐσομότερα ἀνθη, τὰ ὅποια ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει· ὅσον ἐλεινότερον εἶναι τὸ κρινόμενον βιβλίον, τοσοῦτον οἱ ἔπαινοι εἶναι ὑπερβολικοὶ, διότι, ἀδυνατοῦντες ν' ἀναγνώσωσιν αὐτὸ ἢ ἀδυνατοῦντες νὰ ἐννοήσωσιν τὸ μέγεθος τῆς ἀνοησίας τοῦ βιβλίου, ἀρκοῦνται εἰς ἀπλὴν πανηγυρικὴν ἀγγελίαν αὐτοῦ.

Τὸ νόσημα λοιπὸν τῶν Καζαμιῶν ἐν Ἑλλάδι ἐφάνετο βαρὺ, ὥστε, ὅτε ὁ Κύριος Ἀσώπιος ἀνέλαβε νὰ θεραπεύσῃ αὐτὸ, ἠναγκάσθη νὰ συμπεριλάβῃ πολυμελὲς συμβούλιον, πᾶσαν διακεκριμένην ἱκανότητα, πάντα νευρώδη κάλαμον. Ἐκτοτε ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη, τρία ἐξέδωκεν Ἀττικὰ ἡμερολόγια, προβαίνων πάντοτε πρὸς τὴν τελειότητα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἡμερολόγια διαρκοῦσιν ἐν ἔτος μόνον, ἡμεῖς θέλομεν κρίνει τὸ ἡμερολόγιον τοῦ 1869. Ἡ ἐξωτερικὴ καλλονὴ τοῦ βιβλίου δὲν εἶναι πάντοτε περιφρονητέα, καὶ μάλιστα δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἀγαπῶμεν τὴν μορφήν μᾶλλον τῆς ψυχῆς, ἄλλως τε, καθὼς λέγει ὁ φίλος ἡμῶν Κύριος Δ. Παπαρρηγόπουλος, καὶ πιστεύομεν νὰ συμφανῇ ὁ Κύριος Εἰρηναῖος Ἀσώπιος μ' ὅλην τὴν διαφορὰν τῆς ἡλικίας, προτιμητέα εἶναι ἡ εὐμορφὸς Δαλιδὰ τῆς ἀσχίμου ἀλλ' ἐναρέτου γυναίκος· τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ βιβλία· ἄλλοτε συνέπεσε νὰ ἔχω ἀνὰ χεῖρας ἐκδοσὶν τῶν συγγραμμάτων τοῦ λόρδου Βύρωνος δι' ἐλλειψῶν χαρακτήρων ἐπὶ ἀθλίου χάρτου τετυπωμένην· μὰ τὸ αἶμά μου, δὲν ἐνόησα διατι ἀπεθαύμαζον

αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον· εἶναι δυνατὸν ἔξοχος ποιητὴς τὰ τυποῦται τοσοῦτον οἰκτρῶς; ἐσχάτως συνέπεσε ν' ἀποκτήσω ὠραίαν ἔκδοσιν τοῦ Βύρωνος μὲ εἰκόνας χαριστάτας, ἡ Μεδώρα π. χ. ἦτο ἀξίεραστος καὶ καλλίστη ἡ Παριζίνα· τὸσον ὠραία ἦτο, ὥστε καὶ τὴν ὅτε ἐνθυμοῦμαι τὴν εἰκόνα τῆς συγκινοῦμαι· τότε ἐνόησα τὸ ἔξοχον τοῦ ποιητοῦ μου. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε ἄνθρωπος, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐγκαταλείπων τὴν ὑπὸ τὰ ῥάκη κρυπτομένην σοφίαν εἰς τὸν Κομμανούδην ἢ τὸν Φίλιππον Ἰωάννου, προτιμῶ τὸ ὑπὸ ὠραίαν ἐσθῆτα ὠραῖον περιεχόμενον τοῦ Ἀττικῆς ἡμερολογίου. Βεβαίως δὲν ἐπιθυμοῦμε νὰ σὰς ἀπαριθμῶσιν τὰ ἄρθρα αὐτοῦ· εἰς βιβλιοκρισίαν δὲν καλεῖται ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων, καὶ θὰ ἦναι ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων ἢ ἀπαριθμῶσιν αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ σύμπτωσιν τὰ ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐλλήνων συγγραφέων καταχωρισθέντα ἄρθρα ἐν τῷ Ἀττικῆς ἡμερολογίῳ ἀποδεικνύουσι τοὺς διαφοροῦς χαρακτῆρας τῶν γραψάντων· οὕτω π. χ. αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ τῶν τελευταίων σοφιστῶν ἦτο θέμα καταλληλότερον νὰ ἐκτεθῆ ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Κου Π. Καλλιγᾶ, διότι πᾶς δικηγόρος, ἐὰν δὲν ἦναι σοφιστὴς ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ὀνύχων, εἶναι βεβαίως ἀπὸ κορυφῆς μέχρις ἀστραγάλων· τὸ δὲ ἔργον τοῦ Κου Σ. Ν. Βασιλειάδου τὸ ἐπιγραφόμενον — Μία μητέρα — μολονότι συντεταγμένον κατὰ τὸ Δανικόν τοῦ Ἄνδερσεν, ἐν τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἀποδεικνύει τὴν εὐαίσθητον καὶ περιπαθῆ καρδίαν τοῦ πάλαι ποιητοῦ, ὅστις ἐπιχειρήσας ποτὲ νὰ μάθῃ τὴν κλωστήν δι' ἧς κρέμαται ὁ κόσμος οὗτος εἰς τὸ χάος, ὅπως κόψας αὐτὴν συντρίψῃ τὸν κόσμον καὶ πνίξῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς κατακλυσμούς καὶ ἀνεμοστροβίλους, ἤδη μᾶλλον γαλήνιος προσπαθεῖ νὰ παραμυθίσῃ τὰς πασχούσας καρδίας διὰ τῆς ἐνεργητικότερας ἐκείνης παραμυθίας, ἣν παρέχει ὁ ἥρμος καὶ περιπαθῆς λόγος. Δὲν ὀμιλοῦμεν περὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δαίπνου, ὁ Κος Παπαρρόηγόπουλος εἶναι αἰωνίως τερατολόγος, φρονεῖ ἐν συνειδήσει ὅτι οὐδὲν ἀληθέστερον τοῦ ψεύδους καὶ οὐδὲν ψευδέστερον τῆς ἀληθείας, θέτει δὲ εἰς ἴσην μοῖραν τὰς μεγάλας ἀρε-

τὰς μὲ τὰς μεγάλας κακίας καὶ κλίνει ἐξ ἴσου τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός, τοῦ Νέρωνος καὶ τοῦ Σωκράτους· ἀγαπᾷ πολὺ τοὺς Ῥωμαίους, διότι εἶχαν μεγάλας ἀρετὰς καὶ μεγάλας κακίας· ὅπως δὴποτε ἀγαπᾷ αὐτοὺς ἐμμανῶς καὶ βεβαίως εἶναι ὁ μόνος Πλατωνικός ἔρωσ τὸν ὅποιον ἠσθάνθη. Ὁ Κύριος Ῥοῖδης ἔγραψε περὶ ὄνων. Ὁ δὲ Κος Κωστῆς ἔγραψε περὶ τῶν κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ποιῶν μεταστήσας αὐτὰς κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀναγνωστῶν ἐν πλήρει δεκάτῳ ἐνάτῳ αἰῶνι. Ὁ Κος Ι. Ῥωμανός ἐπτανήσιος ἔγραψε περὶ τιμαρίων, ἐνῶ ὁ Κος Σάθας, ὁ αἰωνίως ἀναλισκόμενος ἐπὶ χειρογράφων καὶ φθεῖρων τὴν ὑγίαν αὐτοῦ εἰς τὴν σπουδαίαν μὲν ἀλλ' ὀχληρὰν ταύτην μελέτην, ἔγραψε περὶ ἀνεκδότου Κώδικος τῆς πόλεως Νέων Πατρῶν. Ὁ Κος Περβάνογλου ἔγραψε περὶ τῆς Δαύρας τοῦ Πετράρχου, φυσικῶ τῷ λόγῳ, διότι ἐπαγγέλλεται τὸν ποιητὴν. Ὁ Κος Ν. Ζαβιτζάνος ἔγραψε περὶ κομμωτικῶν, περὶ γλυκερίνης, περὶ γαλακτωμάτων, περὶ σαπῶνων καὶ μόνον τὸ σχολικόν ἔλειπε διὰ νὰ ἦναι πλήρης ἡ διατριβή· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὴν χρῆσιν τῶν κομμωτικῶν γνωρίζει κάλλιστα ὁ Κος Ζαβιτζάνος καὶ δὲν τολμῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν κατ' οὐσίαν τὴν διατριβὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ Κος Μιχ. Π. Λάμπρος πολλὰ ἀπὸ τινος γράφει περὶ Ἀβυσσινίας, ὥστε ὑποθέτομεν ὅτι τοσοῦτον φλέγεται ἡ καρδία αὐτοῦ, ὥστε αἰωνίως φαντάζεται τὴν θερμὴν ἐκείνην χώραν· ἀλλὰ πρὸ πάντων διαπρέπει τὸ περὶ ἀνακαλύψων ἄρθρον τοῦ Κου Βίρηναιου Ἀσωπίου, ὅστις μὴ ἀνακαλύψας τὴν πυρτιδα ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ὀνομάζῃ ποιοὶ ἀνεκάλυψαν αὐτὴν, ἐπιφυσασόμενος εἰς τὸ ἐπόμενον ἔτος νὰ προσθήσῃ καὶ τὰ ἐξῆς· Ἄττικὸν Ἡμερολόγιον, ἀνεκαλύφθη ἐν ἔτει 1866 ὑπὸ Εἰρηναίου Ἀσωπίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΟΣΓΑΣ ΥΠΟ ΣΗΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ. Οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ οὐδεμίαν ὑλικὴν ἀπόλαυσιν ἔχουσιν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔργων· τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ δὲν εἶναι παρ' ἡμῶν ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον καὶ μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ἠκούσαμεν πολλοὺς νέους, εὐφρεῖς καὶ πεπαιδευμένους, προτιμῶντας μῶλα ταῦτα

τὴν ἀνάγνωσιν ὅποιοῦδήποτε μυθιστορήματος καὶ τοῦ μᾶλλον ἀνοσιούτων καλλιτεχνικῶν ἔργων τοῦ Ζαλοκώστα· διὰ τοῦτο οἱ ἀληθεῖς ποιηταὶ ἀποθαβρύνονται, ἀφοῦ διασπείροντες τὸ αἶμα τῆς καρδίας αὐτῶν εἰς τὰς ποιήσεις δὲν ἔχουσι κἄν τὴν παραμυθίαν νὰ ἐννοῶνται καὶ νὰ ἐκτιμῶνται. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐκλεκτοὶ νέοι, ἀγαπῶντες εἰλικρινῶς τὴν ποίησιν, ἐνασχολούμενοι εἰς αὐτὴν, θαυμάζοντες τοὺς πατέρας τῆς νέας ἡμῶν ποιήσεως καὶ ἀποδίδοντες πρὸς αὐτοὺς φόρον εὐγνωμοσύνης· τοιοῦτος εἶναι ὁ Κος Σπ. Π. Λάμπρος. Διὰ βιογραφίας λεπτομεροῦς, ἐν ἧ ἐκτίθεται ὁ βίος τοῦ ποιητοῦ, τοῦ Ζαλοκώστα, ἐν ἧ κρίνονται τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐπλήρωσε τὸ κενὸν τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας ποιήσεως, δι' ἓνα τοῦλάχιστον τῶν ποιητῶν. Διὰ γλώσσης ἀφελοῦς καὶ σαφοῦς, σπανίως ἐκτρεπομένης εἰς ἀπειροκάλλον ἑλληνισμὸν, διὰ διηγήσεως συντόμου καὶ σπυροῦσης, ἀλλ' ἐνίοτε διακομπομένης δι' ἐπεισοδίων δυναμένων καὶ νὰ παραλειφθῶσιν, ἠγωνίσθη καὶ κατῶρθως τῶντι νὰ παρουσιάσῃ ζωσαν τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ τοῦ Μεσολογίου. Ὁ Κος Λάμπρος εἶναι εἰσέτι νέος, πολὺ νέος, ἐπομένως δύναται νὰ τελειοποιηθῆ, καὶ δὲν πρέπει νὰ λυπηθῆ, ἐὰν εἴπωμεν πρὸς αὐτὸν, ἐπιθυμοῦντες εἰλικρινῶς τὴν πρόσδοκον αὐτοῦ, δι' ἣν δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ λάθη τινὰ ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ ταύτῃ, λάθη διὰ τὰ ὅποια ἀδικεῖται ἴσως ἡ μνήμη τοῦ Ζαλοκώστα· τῶντι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ περιγράψῃ μετὰ τὸσαύτης λεπτομερείας, ὅτι μίαν ἡμέραν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὁ Ζαλοκώστας, ὁ ἐθνικός ποιητὴς, ὁ παραδοῦς τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν ἀθανασία, ὁ κατέχων τὴν ὑπατον θέσιν ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ποιήσει, ὁ Ζαλοκώστας ἐκείνος, ἀγωνίων περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐσκέπτετο καὶ ἐλάλει ἢ περὶ τοῦ προβιασμοῦ αὐτοῦ; Ἀληθῶς λοιπὸν φρονεῖ ὁ Κος Λάμπρος ὅτι τοιοῦτοι ἄνδρες ἔχουσιν ὡς ὑστάτην αὐτῶν ἐλπίδα ἓνα βαθμὸν; Αὐτοὶ, οἵτινες κατὰ τὸν Σίλλερ ἔχουσι τὴν ἄδειαν ν' ἀναπαύωνται εἰς τοὺς πόδας τοῦ πλάστου, δύναται ποτὲ ν' ἀποδώσῃ τοσοῦτον μεγάλην ἀξίαν εἰς βαθμὸν, ὃν μυριάδες ἀνθρώπων ἔχουσι; τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι πιστευτόν.

Ὅπως δὴποτε τὸ ἔργον εἶναι καλόν· ἔχει βεβαίως καὶ ἐλαττώματα, ἀλλὰ μόνον ἡ μετριότης στερεῖται ἐλαττωμάτων, διότι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι τὸ μέγιστον.

Θ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ.

Ἐπὶ τὸν τίτλον τοῦτον θέλομεν δημοσιεύει εἰς τὸ ἐξῆς ἐν ἐκάστῳ φύλλῳ τοῦ Ἰλλισοῦ τὰ περιεργότερα νέα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλολογίας ἐρανιζόμενοι αὐτὰ ἐξ ἐφημερίδων καὶ συγγραμμάτων περιοδικῶν. Οὕτω δὲ πεπεισμεθα ὅτι θέλομεν πληρῶσαι σημαντικὴν παρ' ἡμῶν ἑλλησιν.

Ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις. — Ἐν Ἰταλίᾳ ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀλβέρτου Ριετροβὸν ἐκ Βενετίας νέον ὄργανον ὀπισθογεμῆς ὅπερ ἐκσφενδονίζει 40 βολὰς ἀνὰ πᾶν λεπτόν. Ἐπιτροπὴ ἐξ εἰδημόνων συνέστη ὅπως ἐξετάσῃ καὶ ἀποφανθῆ ἐπ' αὐτοῦ.

— Εἰς τὴν Γαλλικὴν πόλιν Havre ἔδοκίμασθη πρὸ τινος δόπτρα δι' ἧς διακρίνονται ἀριστα τὰ ἐν τῷ βᾶθει τῆς θαλάσσης περιεχόμενα ἀντικείμενα. Ἡ δόπτρα αὕτη ἐκπληρούσα σπουδαίαν ὑπηρεσίαν πρὸ πάντων εἰς τὰ πλοία ἐνεργεῖ δι' ἑλεκτρικοῦ φανοῦ ὃν ἔχει ἐν τῷ ἄκρῳ αὐτῆς.

— Ἐκ Λαπωνίας ἀγγέλλεται ὅτι ἀνεκαλύφθη ὄρος περιέχον μαγνήτην ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ. Ὁ Πρώσος φυσικός Dower ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ τεμάχιον ἕλκον βάρος τριῶν χιλιogramμων.

— Ἐν τῷ χωρίῳ Quenast τῆς Βελγικῆς, 24 χιλιόμετρα μακρὰν τῶν Βρυξελλῶν, ἔχοντι ὄρυχεῖα ἀργίλλου πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν ὁδῶν, συνέβη τρομερὰ ἐκρήξις νιτρογλυκερίνης, οὐσίας συγκειμένης ἐκ νιτρικοῦ ὀξέος καὶ γλυκερίνης καὶ χρησίμου ἐν τοῖς ὑπονόμοις. Συνεπεία τῶν θλιβερῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐκρήξεως ταύτης προελθούσης ἐκ πτώσεως ἐνὸς τῶν περιεχόντων τὴν νιτρογλυκερίνην κιβωτίων, ὁ Κ. Nobel

κατώρθωσεν ἀναμιγνύων λεπτόν ἄμμον εἰς τὴν νιτρογλυκερίνην νὰ κατασκευάσῃ νέαν οὐσίαν ἀκίνδυνον μὲν κεκτῆμένην ὅμως τὰς αὐτὰς τῆς νιτρογλυκερίνης ιδιότητας, ἣν ἀπεκάλεσε *δυναμίτις*. Τοῦ λοιποῦ ὅθεν εἰς τὰς ὑπονόμους ἢ δυναμίτις θὰ ἀντι καθιστᾷ τὴν νιτρογλυκερίνην.

— Ὡραϊανφεύρεσιν ἀναγινώσκωμεν ἐν ταῖς Γαλλικαῖς ἐφημερίσι κατὰ τῶν κλεπτῶν τῶν ἐπιχειροῦντων τὴν διάρρηξιν τῶν σιδηρῶν ταμιέων. Ἐμα δὴλον ὅτι ἡ θύρα τοῦ ταμιείου διαρρηχθῆ αἴφνης ἐξ αὐτοῦ ἀναδίδεται λευκὸν βεγγαλικὸν πῦρ ἀπλετον φῶς ἐπιπέσον καὶ εἰδοποιούν τούς πάντας. Ὁ ἐφευρέτης ἔλαβε προνόμιον παρὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως.

Γεωπονία.— Νέα ἀσθένεια τῶν ἀμπέλων ἀνεφάνη τὸ παρελθὸν θέρος ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἀσθένεια αὕτη φθίσις κληθεῖσα προέρχεται ἐκ μικροσκοπικῶν τινῶν ἐντόμων ἅτινα προσκολλώμενα εἰς τὰς ρίζας τοῦ κλίματος ἐμποδίζουσι τὴν περαιτέρω θρέψιν καὶ πρόοδον αὐτῶν.

— Ἐν Ἀγγλίᾳ παρεδέχθησαν νέον τρόπον τοῦ ἀποσφύρειν τὸ μέλι ἐκ τῶν κυψελῶν, τὸν τῆς *χλωρομορφίσεως* δὴλον ὅτι τῶν *μελισσῶν* διὰ κυψέλην μετρίως χωρητικότητος μεταχειρίζονται πέντε γραμμάρια χλωροφορμίου, διὰ κυψέλην δὲ μεγάλην ὀκτώ γραμμάρια. Ἐτόυσι πρότερον ἐπὶ τραπέζης πινάκιον περιέχον τὸ χλωροφόρμιον καλυπτόμενον διὰ λεπτοῦ πλέγματος ἐκ σύρματος ὅπως μὴ αἱ μέλισσαι ἔρχωνται εἰς ἄμεσον μετὰ τοῦ χλωροφορμίου ἐπαφῆν· ἔπειτα λαμβάνουσι τὴν κυψέλην καὶ θέτουσιν αὐτὴν ὑπεράνω τοῦ πινακίου ἐντός 20 λεπτῶν αἱ μέλισσαι κοιμῶνται ὑπὸν βαθύτατον. Ἀφαιροῦσι τὸ μέλι καὶ μετὰ ταῦτα ἐκβάλλουσι τὸ χλωροφόρμιον καὶ αἱ μέλισσαι ἐπανερχονται εἰς τὴν φυσικὴν τῶν καταστάσιν.

— Ὁ Γάλλος Κ. Martin ἐν ὑπομνήματι παρουσιασθέντι εἰς τὴν ἑταιρίαν τῆς Θεραπευτικῆς τῆς Γαλλίας παρατηρεῖ ὅτι μετ' ἐπανειλημμένα πειράματα ἀπεδείχθη ὅτι τὸ φυτὸν *ἡλιος* (*helianthus annuus*) καλλιεργούμενον ἐν ἀρθρονία ἀπορροφᾷ τὰς τελματώδεις ἀναθυμιάσεις καὶ καθαρίζει

τὰ μέρη εἰς ἃ ἐπικρατοῦσι πυρετοὶ. Πειράματα ἐπαναληφθέντα ὑπὸ τῆς ἑταιρίας τῆς θεραπευτικῆς ἐν τῇ πόλει Rochefort sur-Mer ἐπέτυχον πληρέστατα. Συνιστῶμεν τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην εἰς τοὺς περὶ τὴν Λεβαδίαν καὶ τὴν Λαμίαν γεωπόνους.

Ταξείδια, Δημόσια ἔργα.— Δύο νέα ἀποστολαὶ ἐτοιμάζονται διὰ τὸν βόρειον πόλον· ἡ τοῦ Γάλλου Lambert καὶ ἡ τοῦ Γερμανοῦ Petermann. Καὶ διὰ μὲν τὴν Γαλλικὴν ἀποστολὴν ἐφοπλίζεται ἤδη ἐν Χερβούργῳ ἀρμόδιον πλοῖον ὅπερ θὰ φέρῃ τὸ ὄνομα *Πίστις*, διὰ δὲ τὴν Γερμανικὴν συνέστη ἐσχάτως ἐν Βρέμῃ ἑταιρία πρὸς συλλογὴν συνεισφορῶν διὰ τὰ ἔξοδα, ἅτινα ὑπολογίζονται εἰς 20.000 Πρωσσικὰ τάλληρα.

— Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν *πίνακα* δημοσιευθέντα ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ περιστῶντα τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς διατροφῆς τῶν *Ἀλπεων*. Τὸ ὅλικόν μῆκος τῆς ὑπονόμου εἶναι 12,220 μέτρα· μέχρι τοῦδε διετρήθησαν 8,498 μέτρα, 5,045 μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς πλευρᾶς, 3,453 δὲ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς· ὥστε ὑπολείπονται εἰσέτι 3,724 μέτρα. Κατὰ τοὺς πιθανοτέρους ὑπολογισμούς αἱ ἐργασίαι τῆς ὑπονόμου θὰ περαιωθῶσι περὶ τὰ τέλη τοῦ 1871, ἢ δὲ συγκοινωνία τοῦ σιδηροδρόμου θὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔαρ τοῦ 1872.

— Τὴν 17/4 Μαρτίου θέλει ριφθῆς τὴν θάλασσαν ὁ μεταξὺ *Λευκάδος* καὶ *Κερκύρου* ὑποβρύχιος κάλω· ἡ Λευκάς θέλει ἐνωθῆ δι' ἑτέρου τηλεγραφικοῦ κάλω μετὰ τῆς ἀπέναντι Ἀκαρνανίας καὶ οὕτω πλέον θὰ ἡμεθα κατ' εὐθείαν ἠνωμένοι τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς Βυρῶπης.

— Ἀποπερατωθεῖσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου μετ' ὀλίγας ἡμέρας παραδίδεται οὗτος εἰς κοινὴν χρῆσιν. Προχθὲς ἐγένετο ἡ πρώτη αὐτοῦ δοκιμὴ καθ' ἣν διήνυσε τὸ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ διάστημα εἰς 8½ πρῶτα λεπτά μὲ μετρίαν ταχύτητα (*petite vitesse*.)

ἑταιρίαι καὶ σύλλογοι.— Ἡ ἐν Ἀθηναῖς Ἰατρικὴ ἑταιρία ἀνενώσετο τὸ γραφεῖόν της διὰ τὸ ἔτος 1869. — Καὶ πρόεδρος μὲν ἐξελέχθη ὁ Κ. Εὐ. Εὐδης, ἀντιπρό-

δρος ὁ Κ. Σπ. Γούζαρης, γραμματεὺς ὁ Κ. Γ. Καραμήτσας καὶ ταμίας ὁ Κ. Θωμᾶς Καβάκος.

— Τὰ μέλη τῆς *Φιλεκαπαιδευτικῆς ἑταιρίας* συνελθόντα περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου ἐξελέξαντο τὸ Διοικητικὸν αὐτῶν συμβούλιον διὰ τὸ ἔτος 1869. Πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ Κ. Λέων Μιλάς, ἀντιπρόεδρος ὁ Κ. Ν. Χατζόπουλος, γραμματεὺς ὁ Κ. Χ. Ν. Φιλαδέλφους, ταμίας ὁ Κ. Δ. Λεβίδης καὶ σύμβουλοι οἱ ΚΚ. Κ. Κοντογιάνης, Ἡρ. Μητσόπουλος, Ἀλ. Γ. Σούτσος, Π. Ῥομπότης, Γ. Κωνσταντινίδης, Ι. Βενέτης, Π. Ῥεβελάκης καὶ Ἰω. Μάτζας.

— Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν 9 Φεβρουαρίου ἀνεγνώσθησαν ἐν τῷ Βαρβακείῳ ὑπὸ τοῦ προέδρου Κ. Α. Γ. Σούτσου καὶ τοῦ γραμματέως Κ. Ι. Περβάνογλου αἱ λογοδοσίαι τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς *ἑταιρίας τῶν Φιλῶν* τοῦ Λαοῦ διὰ τὸ ἔτος 1868. Συγχρόνως δ' ἐξελέχθησαν οἱ Κ. Κ. Θρασύβουλος Ζαΐμης, Δημήτριος Χαραλάμπης καὶ Κ. Κωστής ἐλεγκταὶ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο κενὴ ἡ θέσις ἐνός συμβούλου ἐξελέχθη ὡς τοιοῦτος ὁ Κ. Ν. Δραγοῦμης. Ὅστε τὸ νῦν διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἑταιρίας σύγκειται ἐκ τῶν ἐξῆς. Α. Γ. Σούτσος πρόεδρος, Κ. Δόσιος ἀντιπρόεδρος, Ν. Π. Δεληγιάννης καὶ Ι. Περβάνογλους γραμματεῖς, Π. Λάμπρος ταμίας καὶ Α. Α. Σούτσος καὶ Ν. Δραγοῦμης σύμβουλοι.

— Κατ' αὐτὰς ἐγένοντο αἱ ἀρχαιεσίαι τοῦ *Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός*. Καὶ ἐπίτιμος μὲν πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ Κ. Θεόδ. Ὁρφανίδης καθηγητῆς τῆς Βοτανικῆς, τακτικὸς πρόεδρος ὁ Κ. Π. Χρύσανθος, ἀντιπρόεδρος ὁ Κ. Μ. Χατζῆ-Ἰωάννου, γραμματεῖς οἱ ΚΚ. Α. Ὀλύμπιος καὶ Δ. Κατερινόπουλος, ταμίας ὁ Κ. Β. Ῥαφαῆλ καὶ βιβλιοθηκῆριος ὁ Κ. Σ. Π. Λάμπρος. Μέλη δὲ τῆς πρὸς ἀγορὰν βιβλίων ἐπιτροπῆς οἱ ΚΚ. Β. Δραγοῦμης, Θ. Καγιᾶς, Μ. Π. Λάμπρος καὶ Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος.

Φιλολογικὸς καὶ ἐπιστημονικὸς κόσμος.— Ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος ἐκδίδει ἐν Παρισίοις νέον μυθι-

στόρημα εἰς 4 τόμους ἐπιγραφόμενον «Par ordre du roi.» Τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ ἀνέλαβον οἱ γνωστοὶ ἐκδοταὶ Lacroix Verboe-choven et Cie πληρώσαντες τοῖς μετρητοῖς εἰς τὸν συγγραφέα 200,000 φράγκων.

— Ἡ *Γαλλικὴ ἀκαδημία* ἀπόλεσε καὶ ἕτερον μέλος αὐτῆς τὸν Κ. Empis. Οὕτω μετὰ τῶν πρό τινος ἀποθανόντων ΚΚ. Viennet καὶ Berryer τρεῖς εἶναι αἱ κεναὶ ἑδραὶ ἀκαδημαϊκῶν. Ὡς διάδοχοι ψιθυρίζονται τοῦ μὲν Viennet ὁ Κ. Θεόφιλος Gautier τοῦ δὲ Berryer ὁ Κ. Haussonville καὶ τοῦ Empis ἡ Κ. Παῦλος Janet.

— Ἐν Παρισίοις συνιστᾷται *παρατηρητήριον* (*observatoire*) τῆς φυσικῆς καὶ μετεωρολογίας ὅλως ἀνεξάρτητον τοῦ παρατηρητηρίου τῆς ἀστρονομίας. Ἐπιτροπὴ διωρίσθη προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Κ. Ch. Sainte-Claire Deville μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου ὅπως διοργανίσῃ τὰ περαιτέρω.

— Ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γάλλου φυσικοῦ Pouillet ἐξελέχθη μέλος εἰς τὴν Γαλλικὴν τῶν Ἐπιστημῶν Ἀκαδημίαν ὁ Κ. Jamin καθηγητῆς τῆς φυσικῆς εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἐπιστημῶν καὶ εἰς τὸ Πολυτεχνικὸν σχολεῖον.

— Ἐν τῇ ἐν Παρισίοις σχολῇ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν ὁ Κ. Brunet de Presle καθηγητῆς τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης ἐκθέτων τὰς ἀρχὰς τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς καὶ τῆς προφορᾶς τῆς Νεοελληνικῆς ἤθελεν ἐξηγήσει τεμάχια ἐκλεκτὰ περὶ καὶ ἔμμετρα ἐκ τῶν τοῦ Κ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ καθὼς ἐπίσης καὶ τεμάχια ἐκ τῶν *Κυπριακῶν* τοῦ Κ. Ἀ. Σακελλαρίου.

Θεατρικὸς καὶ μουσικὸς κόσμος.— Ὁ μελογράφος Offenbach γνωστὸς εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον διὰ τὰ μελοδράματα αὐτοῦ Belle Helène καὶ Orfée aux Enfers συνέθεσε δύο νέα κωμικὰ μελοδράματα *l'Jle de Tulipaton* καὶ *la Perichole*. Καὶ τὸ μὲν α' παρασταθὲν ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων *les Bouffes* ἔχειροκροτήθη ἐνθουσιωδῶς, τοῦ δευτέρου ὅμως παρασταθέντος ἐν τῷ *Théâtre des Varietés* ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε ψυχρά.

— Ἡ περίφημος ἠθοποιὸς *Ριστόρη* διατρίβουσα ἐσχάτως ἐν Βονωνίᾳ παρέστησεν νέον δράμα ἐπίτηδες ποιηθὲν δι' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Παύλου *Giacometti*, τὴν *Μαρίαν Ἀντιωνιέτιν*. Ἡ ἐπιτυχία ὡς εἰκὸς ὑπῆρξε λαμπρά, ἂν καὶ οἱ δημοκράται ἐθούρουν μὴ θέλοντες νὰ ἐπευφημῇ τὸ πλῆθος βασιλίσσαν. Ἀλλ' ἡ ἠθοποιὸς στραφεῖσα πρὸς τοὺς θορυβοῦντας συνέστησεν αὐτοῖς πλείονα πρὸς τὴν τέχνην σεβασμὸν.

— Ὁ γνωστὸς μελογράφος *Flotow* ὁ ἐνδοξος τῆς *Μάρθας* συνθέτης παρέδωκεν ἐσχάτως εἰς τὸ Θέατρον *Opera-Comique* τῶν Παρισίων νέον μελόδραμα ἐπιγραφόμενον ἢ νέον μελόδραμα *Κυρά Φροσύνη* εἰς 4 πράξιαι (l' *Ombra*) ὑπερ ἔχει τὸ ἰδιάζον ὅτι στερεῖται ὅλως χορῶν καὶ μόνον τέσσαρα πρόσωπα παριστῶσιν.

— Τολμηρά τις ἀπόπειρα ἔλαβε χώραν ἐν Βονωνίᾳ. Ὁ νέος μελογράφος *Dall' Argine* συνθέσας μέχρι τοῦδε τὰ μελοδράματα *αἱ δύο Ἀρκτοι* (i due Orsi) καὶ ἡ

νησος τῶν Ἀρκτων (l' *isola degli Orsi*) ἐπεχείρησε νὰ μελοποιήσῃ ἐκ νέου τὸν *Ba-biere di Siviglia* ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καιμένου (libretto) τοῦ ἀθανάτου μουσικοῦ *Ροσσίνι*. Ἡ περιέργεια τοῦ κοινῶν ἦν μεγίστη, ἀλλὰ τὸ μελόδραμα ἔλαβε τὸ τέλος ὑπερ ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἀπεδοκιμάσθη οἰκτρῶς ἂν καὶ διεκρίθησαν δύο ἢ τρία καλὰ μέρη.

— Ὁ *Ζακύνθιος* μελογράφος *Κ. Παῦλος Καβρέρης* ὅστις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνέθεσε διὰ τὸ θέατρον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τῆς Κερκύρας τὸ μελόδραμα *Μαριάνθη* (*Fior di Maria*) συνέθεσεν ἐσχάτως νέον μελόδραμα *Κυρά Φροσύνη* εἰς 4 πράξιαι ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ὁμωνύμου ποιήματος τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Ἀρ. Βαλαωρίτου. Τὸ μελόδραμα τοῦτο παρεστάθη τὸ πρῶτον τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον εἰς τὸ Θέατρον *Ζακύνθου* ἢ Ἀπόλλων. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ πλήθους καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ μελοδράματος ὑπῆρξεν ἀρίστη.

Μ. Π. Δ.

ΜΙΑ ΤΩΝΟΣ

Ο

ΑΠΟΛΩΛΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΚΟΣ.

ΕΠΟΠΟΙΑ

ΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΔΕΚΑ.

BIBLION A'.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. Η΄.)

«Οὐδέποτε οὐράνιος ἀπόλλυται οὐσία,
καὶ δὲν ἐτέχθη τοῦρανοῦ τὸ τέκνον ν' ἀποθάνῃ.
Ἄντι δ' ἡμῶν ἡ ζέουσα νὰ ψυχρανθῇ ἀνδρία

ἀπὸ τὰ γεγονότ' αὐτὰ, πτεροῦται καὶ αὐξάνει καὶ κραταιοῦται ἡ ἐλπίς ἡμῶν κ' ἡ προσδοκία. Ἦδη λοιπὸν δυνάμεθα ἡ βία εἴτε πλάνη καὶ δόλω, μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας, πάλιν νὰ συνεπιχειρήσωμεν εὐτόλμως καὶ γενναίως φρικτὴν καὶ ἀδιάλλακτον καὶ αἰώνιαν πάλιν κατὰ τοῦ πανεχθίστου μας, τοῦ ἤδη βασιλέως τῶν οὐρανῶν, ὅστις τρυφῶν ἐν τῷ θριάμβῳ ἤδη, καὶ ἄνευ ἀνταγωνιστοῦ τινος ἀνάσσει ὅλων, τῆς τυραννίας ἐκτελεῖ τοὺς νόμους καὶ ἐκδίδει εἰς τὸν ὠραῖον οὐρανὸν καὶ τὸν ἀκτινοβόλον.»

Σκληρῶς βασανιζόμενος ὁ δαίμων τὴν καρδίαν ταῦτα εἰπὼν ἐσίγησεν ἐν τοῖς βαθέσι ζόφοις· κ' ἐνῶ φαιδρὸς ἦν ἔξωθεν κ' ἐδείκνυ καρτερίαν, ἀλλ' ἔσωθεν τὸν ἔδακνεν ὁ τῆς ὀδύνης ὄφις, καὶ εἰς τὰ σπλάγγνα ἔφερε θολὴν ἀπελπισίαν. Ὁ δὲ περιφανέστατος ἐν τοῖς αὐτοῦ συντρόφοις πρὸς τοῦτον ἀπεκρίνατο. — ἄ ὦ ἄρχων! ὁ τοσοῦτον θρόνον, πνευμάτων ἡγεμῶν, τῶν Σεραφεῖμ τὰς τάξεις ὁ εἰς τὰς μάχας ἀγαγὼν τῶν ἀναρίθμων τούτων, ὦ ἦρωσ σὺ ἀπτόητε, οὐ αἱ μεγάλαι πράξεις κ' ἡ τόλμα τὸν Ἀΐδιον εἰς κίνδυνον βαλοῦσαι, οὕτως αὐτὸν διέθεσαν, ὥστε νὰ ἀμφιβάλλῃ εἰ ἦν ἡ δύναμις αὐτοῦ ἢ μοῖραι αἱ κρατοῦσαι τὸ σκῆπτρόν του, ὦ ἡγεμὸν, ἐν τῇ παρουσίᾳ πάλῃ οἰκτιστον τέλος διορῶ, καταστροφὴν ἀθλίαν, θραῦσιν δεινὴν, ἦτταν αἰσχροῦ. Ὁ οὐρανὸς ἐχάθη, ἐχάθ' εἰσάπαξ δι' ἡμᾶς· καὶ ἴδε τὴν ἀνδρείαν, τὴν γαῦρην ταύτην στρατιὰν εἰς τῆς στυγρῆς τὰ βᾶθη ἡφανισμένην φρικτωδῶς τοσοῦτον, ὅσον θεία καὶ ἀφθαρτος ἐνδέχεται ν' ἀφανισθῇ οὐσία.

«Βεβαίως, καὶ ἂν οἴχεται ἡ δόξα μας κ' ἐρῶν, καὶ ἂν ἡ εὐποτμία μας ἐτάφη ἐν βοθύνῳ ἀπείρου ἀθλιότητος, τὸ πνεῦμά μας ἰσχύει, μένει ἀδάμαστος ἡ φρὴν, τὸ φρόνημα ἐκεῖνο, οὐδ' ἡ ὄφρυς κατέπεσεν, οὐδ' εἶν' οἱ πόθοι κρούοι· ὁμως ὁ Παντοδύναμος (φεῦ! ἐπαξίως κρίνω νὰ λάβῃ τὸ ἐπώνυμον ἡμᾶς κατανικήσας), τίς οἶδεν ἂν δὲν ἄφησεν ἡμῖν τὴν εὐτολμίαν καὶ ζωηρὰς τὰς ζέσεις μας καὶ μὴ ἐξαντληθείσας, διὰ νὰ ὑποφέρωμεν τὴν τρομερὰν παιδείαν καὶ τὰ δεινὰ τὰ φόρητα, ὅσα παρασκευάζει νῦν εἰς ἡμᾶς ἡ λύσσα του καὶ ἡ ἐκδίκησίς του; Τίς οἶδε ποῖα φοβερὰ δεινὰ προετοιμάζει; Καὶ ἴσως μᾶς διατρεῖ ὡς δούλους τῆς αὐλῆς του καὶ ὄργανα τῶν πολλαπλῶν ἰδιοτροπιῶν του, πρὸς ἔργα δυσεκτέλεστα καὶ ἀθλους βαρυτάτους

εις τὰ τοῦ ἄδου βάραθρα, ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν του,
ἢ πρὸς δυσκόλους ἐντολάς εἰς τοὺς ζοφερωτάτους
πυθμένας τῆς κολάσεως ; Εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ
λοιπὸν ἀνδρῶν καὶ ἰσχύς ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ,
καὶ ἡ ζωὴ μας φεῦ ! αὐτῇ, ἥτις πικρὰ θὰ βρέσῃ,
ἀφ' οὗ θὰ ὑποφέρωμεν ἐν ἀπεινῇ δουλείᾳ ; » —

Μὲ ταῦτα δὲ ἠμείβετο ὁ ἄρχων ἐν σκοτίᾳ
τὰ ἔπη τὰ πτερόεντα τῷ ἑαυτοῦ ἑταίρῳ.
— « Εἶτε ὁσάκις πρόκειται ἡμεῖς νὰ ἐνεργῶμεν,
ὦ πεπτωκὸς σὺ Χερουβὶμ ! ἢ πάσχοντες νὰ ὦμεν,
ἢ συμφορὰ ἢ ἀληθῆς εἶν' ἡ ἀδυναμία.
Πλὴν νὰ ποιῶ τὸ ἀγαθὸν οὐδόλως ὑποφέρω,
οὐδὲ εἰς τοῦτο εἴμεθα καταδεδικασμένοι.
Τοῦντεῦθεν τὸ διηνεκῶς κακοποιεῖν μᾶς μένει
ὡς μόνη εὐφροσύνη μας, ὡς μόνη ἡδονὴ μας·
διότι εἰς τὸ θέλημα ἐκείνου ἀντιβαίνει,
πρὸς ὃν ἐναντιόνοινται οἱ πόθοι κ' οἱ σκοποὶ μας.
*Οθεν ἐὰν ἡ Πρόνοια ἐπιζητῇ ἐκείνου
τὸ ἀγαθὸν ἐκ τῶν κακῶν, ἃ δρῶμεν, νὰ ἐξάξῃ,
δι' ἐνεργείας δραστηκῆς, διὰ παντὸς κινδύνου
ὀφείλομεν νὰ φθειρωμεν, ὅσα σκοπεῖ νὰ πράξῃ,
καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ νὰ εὐρωμεν τοὺς τρόπους
ὅπως ποιῶμεν τὸ κακόν· καὶ ἴσως δυνηθῶμεν
δεινὰ νὰ τῷ παράσχωμεν, καὶ, τοὺς σκοποὺς ἀσκόπους
αὐτοῦ ἀπεργασάμενοι, νὰ τὸν ἐκδικηθῶμεν.

« Ἄλλ' εἰς τὰς πύλας τοῦρανοῦ ὁ νικητὴς προδήλως
τοὺς λειτουργοὺς ἀνακαλεῖ τῆς ἐκδικήσεώς του.
ἢ χάλια καταέπαυσε, τὸ βλέπεις ἀριδῆλως,
ἀφ' ἐμῆ καθ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, τοῦ πυρός του·
ἢ θύελλα πραύνεται καὶ σθένυτ' ἐναμίλλως
τὸ πῦρ τοῦ αἰθαλόεντος καὶ μαύρου κύματός του,
εἰς ὃ κατεκρημνίσθημεν ἐξ οὐρανοῦ πεσόντες.
Καὶ ἴσως ἀστραποφαῆς μὲ τὰ λαμπρὰ πτερά του
ὁ κεραυνὸς κ' ἡ λύσσα του ἐξήντηλῆμένοι ὄντες
ἀπνήδθησαν μυκώμενοι ἐντὸς τοῦ βαθυτάτου
καὶ μαύρου χάους· δράζωμεν τὴν εὐθετον εὐρόντες
στιγμὴν, ἣν δίδ' ἡ ἔπαρσις τοῦ Πολεμιοτάτου.

« Βλέπεις ἐκεῖ τὴν αὐχμηρὰν καὶ ἄγονον κοιλάδα,
τὴν γῆν τῆς ἐρημώσεως, τὴν γῆν τῆς ἀπωλείας,
τὴν στερουμένην τοῦ φωτός καὶ τῆς αὐγῆς τὴν δᾶδα,
καὶ λάμψεις μόνον χέουσαν ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας
διὰ τῶν ἀμαυρῶν φλογῶν ὠχρᾶς καὶ ἀπαισίας ;
Ἀνάγκη νὰ ἐξέλθωμεν ἐντεῦθεν τῆς μανίας,
τοῦ σάλου καὶ τοῦ κλύδωνος κυμάτων τῶν πυρίνων·
κ' ἐκεῖ ἄς προσπαθῆσωμεν νὰ ἀνακουφισθῶμεν,
εἰ ἔστιν ἀνακούφισις ἐν μέσῳ τῶν καμίνων·

ἐκεῖ ἄς ἠσυχάσωμεν ἐφ' ὅσον δυνηθῶμεν·
ἀθροίσωμεν τὸν ἔκθαμβον, τὸν ἐκπληκτον στρατόν μας·
ἄς ἐξετάσωμεν καλῶς ἐν πλήρει συμβουλίᾳ
τὰ μέσα τοῦ νὰ βλάψωμεν τὸν μέγιστον ἐχθρόν μας,
τὰ μέσα ν' ἀποκτήσωμεν, ὅσας ἐν τῷ πεδίῳ
τῆς μάχης ἀπώλεσαμεν ἐκ τῶν δυνάμεών μας,
νὰ κατισχύσωμεν αὐτῆς τῆς μαύρης δυσπραγίας,
καὶ τελευταῖον ἴδωμεν ὅποιαν τῶν δεινῶν μας
βελτιωσιν θὰ ἔχωμεν, ποῖον παραμυθίας
ἐκ τῶν ἐλπίδων φάρμακον θ' ἀντλήσωμεν αὐτῶν μας,
ἢ ποῖαν κἂν ἀπόφασιν ἐκ τῆς ἀπελπισίας. » —

Εἰς τὸν ἐγγύτερον αὐτῷ ὁ Σατανᾶς ἑταῖρον
τοὺς λόγους τούτους ἔλεγε τὴν σιωπὴν ταραττων,
τὴν κάραν τὴν ὑψύχου ἠνωρθωμένην φέρων
καὶ ἀνατείνων ἀνωθεν τῶν φλογερῶν κυμάτων,
καὶ βλέμματ' ἀνθρακίζοντα εἰς τὰ σκότη περιφέρων.
Τὸ μέγα του ἀνάστημα μυρίων ἦν θημάτων,
καὶ ἐπ' αὐτῆς πλαζόμενον τῆς φλογερᾶς γεαίνης,
ἐκάλυπτε διάστημα ὡς εἴκοσι σταδίων.
Τοιοῦτον τὸ ἀνάστημα τῆς μυθολογουμένης
φυλῆς τῶν τερατοειδῶν Γιγάντων, τῶν ὁποίων
τὸ κολοσσαῖον μέγεθος ἐκλείσαν οἱ μῦθοι.
Τοιοῦτοι ἐφημίσθησαν οἱ φοβεροὶ Τιτᾶνες,
υἱοὶ τῆς Γῆς καὶ τ' Οὐρανοῦ, ὑφ' ὧν ἐπολεμήθη
ὁ Ζεὺς, καὶ τοὺς πολέμους τῶν ἐξύμνησαν παιᾶνες.
Τοιοῦτος ὁ Βριάρεως καὶ ὁ Τυφῶν τοιοῦτος,
ὧν τάντρα παρὰ τὴν Ταρσὸν ὑπῆρχον τὴν ἀρχαίαν.
Τοιοῦτος ὁ Λευϊαθὰν ὁ τερατώδης αὐτός,
ὅστις ἀπὸ τοῦ Πλαστουργοῦ τὴν πλάσιν τὴν ὠραίαν
εἶν' ἡ μέγιστ' ἢ σχίζουσα τὸ κύμα τῆς θαλάσσης.
Ἐνίοτε κοιμώμενον τὸ μέγα τοῦτο τέρας
τοῦ πόντου τοῦ Νορβεγικοῦ καλύπτει τὰς ἐκτάσεις.
Ὁ ναύκληρος σαθρᾶς τινος ὀλκάδος, ἐν ἑσπέρας
πεπλανημένης μεταξὺ πυκνοῦ καὶ βαθυτάτου
σκότους, ὡς νῆσον ἐκλαβὼν (οἱ ναῦται μοι τὸ εἶπον),
παρὰ τὰ ὀστρέοφυτα προσώρμισε πλευρὰ του,
φεύγων ἀνέμων τὰς πνοάς, τοῦ κύματος τὸν κτύπον.
Ὁμοίως κατεδείκνυσεν ὁ ἄρχων τῶν δαιμόνων
τὰ κολοσσαῖα μέλη του ἀλύσου φορτωμένα
ἐπὶ τῆς λίμνης ἐκτενῆς τῆς λήθης καὶ τῶν πόνων,
καὶ πλέων εἰς τὰ κύματα τὰ πεπυρακτωμένα.

Ἄλλὰ ποτὲ δὲν ἤθελε τὸ σῶμα ἀνορθώσει
οὔτε ὑψώσει προπετῶς τὴν κάραν, ἀν τοῦ Πλάστου
ἢ ὑπερτάτη θέλησις μὴ ἤθελε τῷ δώσει
ἐλευθερίαν νὰ τελεῖ τὰς μιὰς βουλάς του,
ἵνα αἱ στύγαι αὐτοῦ κακίαι δυνηθῶσι
τὴν ὥραν νὰ ταχύνωσι τῆς παντελοῦς φθορᾶς του.

Θέλει ζητήσει ἐπὶ Γῆς τὰ πονηρὰ νὰ δράσῃ
 ἀλλ' ὦ! τῆς μοχθηρίας του καὶ τῆς ἀπελπισίας!
 τίς φθόνος τὴν καρδίαν του θὰ δηλητηριάσῃ,
 ὅταν ὀφέετοτε ἰδῆ λαμπούσας τὰς ἀγίας
 Ἐλέου τε καὶ Χάριτος ἐξ οὐρανοῦ ἀκτῖνας
 ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν τὸν περιπεπλεγμένον
 εἰς τὰς καταχθονίους του ἀπάτας καὶ σαγήνας
 καὶ τῆς ἐνθέου Χάριτος ἐκτὸς ἐκβεβλημένον!
 Οὐδὲν, οὐδὲν θὰ καρπωθῆ ἀπὸ τῆς πονηρίας
 καὶ τῆς καταχθονίου του κακίας εἰμὴ μόνον
 ἀπὸ τὰς φλόγας νὰ καῖ τῆς λύσσης καὶ μανίας,
 ἀπὸ τῆς ἐκδικήσεως τὰς φλόγας δι' αἰώνων.

(*Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Η΄ ΦΥΛΛ. ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.

Μυία.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Η΄ ΦΥΛΛ. ΓΡΙΦΟΥ.

Ἄδματος ἡ τύχη.

Γ Ρ Ι Φ Ο Σ.

